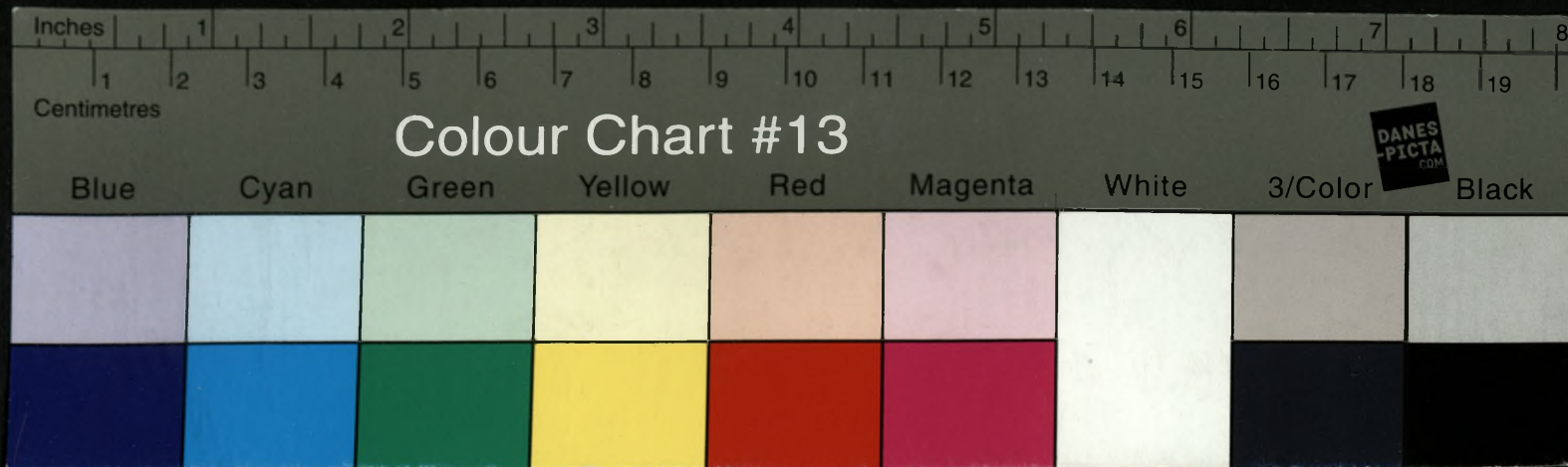

AKADEMIA OBRONY NARODOWEJ

WYDZIAŁ WOJSK LĄDOWYCH
KATEDRA TAKTYKI OGÓLNEJ

JAWNE

~~Do użytku służbowego~~

Egz. Nr 1

Tylko dla nauczycieli akademickich

ĆWICZENIE WPROWADZAJĄCE Nr 111

ZWIĄZEK TAKTYCZNY I ODDZIAŁ W OPERACJI

Materiały do zajęć z Taktyki Ogólnej

60040

WARSZAWA

1997

1

AKADEMIA OBRONY NARODOWEJ

**WYDZIAŁ WOJSK LĄDOWYCH
KATEDRA TAKTYKI OGÓLNEJ**

**ZATWIERDZAM
KIEROWNIK KATEDRY TAKTYKI OGÓLNEJ**

JAWNE

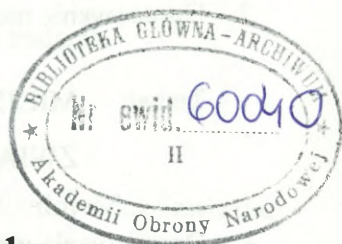
~~Do użytku służbowego~~

Egz. nr **1**

/ - / płk dr hab. Michał HUZARSKI

Tylko dla nauczycieli akademickich

ĆWICZENIE WPROWADZAJĄCE NR 111

ZWIĄZEK TAKTYCZNY I ODDZIAŁ W OPERACJI

MATERIAŁY DO ZAJĘĆ Z TAKTYKI OGÓLNEJ

**KIEROWNIK
ZAKŁADU ZINTEGROWANYCH STUDIÓW TAKTYCZNYCH**

/ - / płk dr Jan BRZozowski

UKŁAD MATERIAŁÓW DO ZAJĘĆ Z TAKTYKI OGÓLNEJ

A. PRZYGOTOWANIE OPERACJI (WALKI).

1. Opracowanie metodyczne zajęcia nr 237 (ćw. 111/9):

Temat: MIEJSCE, ROLA I ZADANIA ZWIĄZKU TAKTYCZNEGO
W OPERACJI. DECYZJA DOWÓDCY

str. 3

2. Opracowanie metodyczne zajęcia nr 249 (ćw. 111/17):

Temat: ZADANIA ZWIĄZKU TAKTYCZNEGO PODCZAS
WYKONYWANIA KONTRATAKU SIŁAMI ODDZIAŁU

str. 13

3. Opracowanie metodyczne zajęcia nr 251 (ćw. 111/18):

Temat: MIEJSCE, ROLA I ZADANIA ODDZIAŁU W DZIAŁANIACH
ZWIĄZKU TAKTYCZNEGO. DECYZJA DOWÓDCY ODDZIAŁU

str. 18

4. Opracowanie metodyczne zajęcia nr 258 (ćw. 111/24):

Temat: REKONESANS

str. 25

B. PROWADZENIE OPERACJI (WALKI).

5. Opracowanie metodyczne zajęcia nr 262 (ćw. 111/25):

Temat: ROLA ODDZIAŁU W WALCE O UTRZYMANIE PIERWSZEJ
POZYCJI

str. 30

6. Zbiór materiałów dydaktycznych do zajęć z taktyki ogólnej

nr: 237, 249, 251, 258, 262.

str. 35

A. PRZYGOTOWANIE OPERACJI (WALKI).

OPRACOWANIE METODYCZNE ZAJĘCIA nr 237.

- I. TEMAT: MIEJSCE, ROLA I ZADANIA ZWIĄZKU TAKTYCZNEGO
W OPERACJI. DECYZJA DOWÓDCY
- II. CEL: 1. Przedstawić studentom wpływ miejsca ZT w ugrupowaniu korpusu na
proces podjęcia decyzji.
2. Zapoznać studentów z etapami procesu wypracowania decyzji na szczeblu
związku taktycznego.
3. Wyjaśnić studentom istotę decyzji oraz strukturę jego treści.
- III. ZAGADNIENIA KSZTAŁCENIA:
 1. Miejsce, rola i zadania ZT w ugrupowaniu przełożonego.
 2. Etapy procesu wypracowania decyzji po otrzymaniu zadania.
 3. Analiza zadania.
 4. Ocena położenia.
 5. Podjęcie decyzji i ogłoszenie zamiaru w roli dowódcy związku
taktycznego.
- IV. FORMA: grupowe ćwiczenie taktyczne.
- V. MIEJSCE: sala wykładowa.
- VI. CZAS: 2 godziny.
- VII. WSKAZÓWKI:
 - a) organizacyjne:
 - studenci do zajęć przygotowują się na podstawie założenia oraz map zawierających położenie wyjściowe i plan obrony 4 DZ (opracowanych przez KDiŁ) oraz: Zbiór materiałów dydaktycznych do zajęć z taktyki ogólnej (opracowanego przez KTO);
 - opracowanie metodyczne (Zbiór materiałów dydaktycznych) zawiera omówienie sposobu prowadzenia zajęcia i wariant drogi dochodzenia do rozwiązania.
 - b) metodyczne:
 - przed instruktażem nakazać studentom przestudiowanie materiałów teoretycznych oraz dokumentacji ćwiczenia (założenie, mapy, „Zbiór materiałów ...”);
 - podczas instruktażu wyjaśnić wątpliwości, jakie mogły wyniknąć w trakcie studiowania materiałów;
 - przedstawić studentom układ zajęcia oraz określić zakres przygotowania się do niego;

- zasugerować przygotowanie materiałów poglądowych (układ analizy zadania, części składowe oceny sytuacji, itp.);
- na podstawie rozwiązania zawartego w „Zbiór materiałów...”, nakazać przygotować studentom 2÷3 inne warianty użycia sił własnych wraz z uzasadnieniem;
- w toku zajęcia przy realizacji poszczególnych zagadnień przestrzegać następującego porządku: dokonywać krótkiego wprowadzenia teoretycznego ze zwróceniem szczególnej uwagi na przedstawienie interpretacji teorii w odniesieniu do konkretnie omawianej sytuacji, następnie studenci prezentują swoje rozwiązania, w toku krótkiej dyskusji wysłuchać opinii innych studentów, uzupełnić i podsumować wypowiedzi;
- stosować pytania śródlekcyjne w celu poznania u oficerów znajomości teorii oraz danych z dokumentacji ćwiczenia;
- być gotowym do osobistego pokazu działania poszczególnych oficerów z dowództwa dywizji w trakcie rozwiązywania problemów taktycznych;
- w toku zajęcia uwzględnić ustalenia z instruktażu prowadzonego przez Kierownika Zakładu.

VIII. PRZEBIEG ZAJĘCIA.

Część wstępna:

- ⇒ podanie tematu zagadnień szkoleniowych;
- ⇒ sprawdzenie przygotowania się studentów do zajęcia (zgodnie z wytycznymi przekazanymi przez kierowników grup podczas instruktażu);
- ⇒ wyjaśnienie studentom przeznaczenia części taktycznej ćwiczenia wprowadzającego.

Jednym z zadań naszych SZ jest pełna integracja ze strukturami NATO-wskimi, podejmowane są działania zmierzające do przejęcia i wdrożenia określonych procedur stosowanych i obowiązujących w armiach Sojuszu Północnoatlantyckiego.

Powinniśmy jednak pamiętać, że pakt ten obejmuje 16 państw posiadających własne tradycje i doświadczenia w sferze militarnej, co oznacza że posiadają one również swoje narodowe procedury podejmowania decyzji. Porozumienia standaryzacyjne NATO określają pewne ogólne ramy postępowania, które obowiązują wszystkich członków struktur wojskowych i pozwalają na pełne współdziałanie we wszelkich sytuacjach. Jednakże wypełnienie ich konkretną treścią w znacznej mierze pozostawione jest armiom członkowskim. W tej sytuacji mamy nie tylko pełne prawo zachowując właśnie te ogólne natowskie ramy wypełnić ich własnymi treściami ale wręcz jest to koniecznością dla zachowania naszej narodowej specyfiki. Jednocześnie należy pamiętać, że w sytuacjach współpracy z konkretnym partnerem z sojuszu koniecznością często

będzie zapoznanie się i postrzeganie procedury państwa z którym mam przyjdzie współpracować np.: niemieckie, amerykańskie czy brytyjskie.

Bardzo istotnym jest również jeszcze jeden problem - przystosowania naszych dowództw do struktur natowskich. Trudno bowiem mówić o wdrożeniu jakichkolwiek procedur, czy też ich poprawnym stosowaniu jeżeli nie zmieni się struktur naszych dowództw ZT, oddziałów i pododdziałów.

1. Miejsce, rola i zadania ZT w ugrupowaniu przełożonego

Realizując powyższe zagadnienie wykładowca drogą pytań powinien wyegzekwować znajomość problematyki dotyczącej merytorycznych treści związanych z treścią tego zagadnienia.

Precyzyjnie należy wyegzekwować:

- miejsce ZT w ugrupowaniu operacyjnym;
- rolę jaką ZT będzie (może) pełnić w ugrupowaniu przełożonego;
- zadania jakie może realizować ZT.

Wypowiedzi studentów należy uzupełnić, wskazać najbardziej istotne treści.

Uwaga: W trakcie realizacji tego zagadnienia należy szeroko korzystać z materiałów poglądowych w postaci foliogramów.

2. Etapy procesu wypracowania decyzji po otrzymaniu zadania.

Planowanie i organizowanie, jako składowe procesu przygotowania walki, w interpretacji Regulaminu Działania Taktycznych (RDzT) Wojsk Lądowych, obejmują realizację szeregu przedsięwzięć, których celem jest osiągnięcie gotowości do wykonania postawionego zadania.

Odpowiednikiem regulaminowego w SZ RP pojęcia „przygotowanie walki” stosowanym w armiach państw NATO jest Decision Making and Planning Process (DMP) - proces wypracowania decyzji i planowania, w U.S.Army na szczeblach taktycznych zwany także Troop Leading Procedures.

Polega on na określaniu zadań, przygotowywaniu planów i rozkazów oraz stawianiu zadań podwładnym. Trwa on od chwili otrzymania zadania do osiągnięcia gotowości do jego wykonania i jest kontynuowany w trakcie walki. Proces ten, typowy w ogólnym zarysie dla wszystkich armii NATO, jest zróżnicowany w szczegółach, nie mających jednak wpływu na istotę metody rozwiązywania problemów. Przedsięwzięcia realizowane w jego trakcie podzielić można na następującą grupy:

- określenie położenia
- planowanie
- stawianie zadań;
- kontrola

Należy jednak pamiętać, że podział ten ma charakter umowny. Pomimo to, w znacznym stopniu ułatwia on zrozumienie mechanizmu działania DMP. Np. regulamin ATT-35 (B) proces przygotowania walki dzieli na:

- ocenę sytuacji;
- planowanie;
- rozkazodawstwo;
- kontrolę.

Zdecydowanie największe znaczenie w procesie przygotowania walki ma etap planowania (oceny sytuacji), w ramach którego dokładnemu rozważeniu i ocenie podlegają: otrzymane zadanie, położenie oraz wszystkie inne czynniki niezbędne do podjęcia decyzji. Po podjęciu przez dowódcę decyzji, na jej podstawie sztab opracowuje plan walki z niezbędnym stopniem szczegółowości oraz, na podstawie planu, rozkaz bojowy i potrzebne załączniki.

W całokształcie Decision Making and Planning Process, z zasady ograniczonym przez czynnik czasu, szczególne znaczenie odgrywa:

- wydawanie przez dowódcę jednoznacznych i zrozumiałych wytycznych;
- właściwa koordynacja wysiłku dowództwa przez szefa sztabu;
- szczegółowe zrozumienie przez członków sztabu istoty i przebiegu DMP.

Porównanie przedsięwzięć wchodzących w skład planowania i organizowania w naszym rozumieniu tych pojęć, z elementami składowymi DMP wskazuje, że dokładnego rozpatrzenia wymagają trzy pierwsze jego etapy, to znaczy:

- określenie położenia;
- planowanie;
- stawianie zadań.

Planowanie obejmuje całokształt przedsięwzięć realizowanych przez dowódcę i sztab od chwili otrzymania zadania do podjęcia decyzji przez dowódcę i opracowania planu operacji (walki). W jego skład wchodzi następujące czynności:

- analiza zadania;
- plan pracy sztabu;
- informowanie operacyjne
- ocena położenia;
- spotkania z oficerami (wg potrzeb);
- określenie możliwości działania;
- ocena możliwości przez specjalistów;

- przedstawienie danych do decyzji (odprawa)
- DECYZJA
- opracowanie planu operacji (walki)

Metoda pracy dowódcy związku taktycznego (ZT) przyjmowana w celu podjęcia zamiaru, w tym przypadku do obrony, uzależniona będzie od bardzo wielu czynników. Przede wszystkim od sytuacji, otrzymanego zadania oraz czasu, który ZT posiada na przygotowanie walki. Praca ta może być podobnie jak w naszych polskich warunkach realizowana metodą równoległego lub kolejnego przygotowania walki. W niektórych sytuacjach mogą być uwzględnione obie.

Punktem wyjściowym przygotowania walki jest zazwyczaj zadanie otrzymane od przełożonego, choć niekiedy dowódca danego szczebla, znając zamiar i intencje przełożonego, może sam wydedukować swoje zadanie. Stosowany sposób sformułowania zadania określa podwładnemu efekt (pożądany stan końcowy), jaki powinien osiągnąć, czyli cel działania. Stąd wniosek, że proces planowania a w szczególności ocena sytuacji ma stworzyć dowódcy warunki do podjęcia decyzji **JAK** ma osiągnąć ów pożądany stan końcowy.

Planowanie obejmuje działania, w których partycypują wszyscy oficerowie sztabu. O ile jednak w analizie zadania uczestniczy zwykle dowódca i szef sztabu, to ocena czynników wpływających na wykonanie zadania, oraz rozważenie i porównanie sposobów działania jest domeną komórek G 1 - G 4, współpracujących ze specjalistami rodzajów wojsk (grupą specjalistyczną). Wykreowanie sposobów działania wojsk własnych to obszar odpowiedzialności komórki G 3, która korzystając z informacji i rad pochodzących z G 1,2,4, oraz specjalistów rodzajów wojsk określa je i przedstawia dowódcy. Rolą dowódcy jest natomiast podjęcie decyzji (wybór jednego z wariantów) i określenie zamiaru walki.

Uwaga metodyczna: Podkreślić, że bez względu na sytuację dowódca ponosi jednoosobową odpowiedzialność za podjętą decyzję (zamiar) i powinien bezwzględnie oraz stanowczo wcielać ją w życie.

3. Analiza zadania.

Wykładowca wyjaśnia, że analiza zadania jest twórczym procesem myślowym, którego celem jest sformułowanie wniosków, określających ideę rozegrania walki obronnej. Proces ten polega na precyzyjnym zrozumieniu otrzymanego zadania w świetle zamiaru realizowanego przez przełożonego, zadań sąsiadów oraz na ustaleniu szczegółowych zadań do realizacji przez własne siły, zapewniającego osiągnięcie końcowego celu walki. W praktyce sposób przeprowadzenia analizy zadania uwarunkowany jest głównie miejscem i sposobem (formą) otrzymania zadania bojowego, stopniem wyszkolenia całego dowództwa i nawykami dowódcy, stopniem

szczegółowości zadania bojowego, sytuacją w jakiej znajdują się wojska oraz wieloma innymi czynnikami. Zwrócić należy uwagę, że często dowódcy podczas wypracowania zamiaru niejako łączą analizę zadania z oceną sytuacji.

Zadanie (Mission), określane jest jako krótkie sprecyzowanie **co i w jakim celu** należy wykonać. Jego analiza sprowadza się do poszukiwania odpowiedzi na następujące pytania:

- jaki jest zamiar przełożonego i jaka jest rola związku taktycznego (oddziału, pododdziału) w realizacji jego planów ?;
- czego wymaga przełożony lub jakie główne zadania muszą zostać wykonane, aby zrealizować jego zamiar?

UWAGA: Polega to na rozbiorze zadania postawionego przez przełożonego na zadania cząstkowe w nim zawarte (SPECIFIED TASKS) oraz wynikające z jego treści (IMPLIED TASKS), a następnie określeniu tych z nich, które mają kluczowe znaczenie (ESSENTIAL TASKS) dla osiągnięcia celu;

- czy i jakie istnieją ograniczenia swobody działania ?;
- czy nastąpiły znaczące zmiany sytuacji od momentu podpisania rozkazu przez przełożonego; jeśli tak, to czy wiedząc o tych zmianach wydałby on ten sam rozkaz (postawił takie samo zadanie)?

Analiza zadania kończy się z chwilą sprecyzowania przez dowódcę zadania własnego (restated mission), które stanie się podstawą do dalszej pracy sztabu i stanowić będzie pkt. 2 przyszłego rozkazu bojowego. Dowódca powinien ponadto wydać wytyczne dotyczące dalszego przebiegu procesu planowania (oceny sytuacji) oraz określić zadania, które zapewnią skupienie pracy sztabu zgodnie z jego intencjami. Zakres i treść wytycznych może być różny, zawsze jednak powinien zostać podany czas zakończenia oceny sytuacji (co w praktyce oznacza do kiedy muszą zostać przygotowane warianty działania) oraz sprecyzowane zadanie własne. Ponadto wytyczne mogą zawierać inne wskazówki dowódcy, zależne od charakteru zadania, czynnika czasu, a nawet cech osobowych dowódcy, oraz doświadczenia oficerów sztabu i jego zgrania jako całości.

Analizę zadania zazwyczaj przeprowadza dowódca i szef sztabu.

Wykładowca prezentuje fragment analizy zadania, a następnie wyznacza studentów do przedstawienia wybranych fragmentów analizy zadania.

Wykładowca odsyła studentów do materiałów teoretycznych i dokumentacji ćwiczenia aby ugruntowali sobie czynności dowódcy i oficerów dowództwa w trakcie analizy zadania.

4. Ocena położenia.

Po przeprowadzeniu analizy rozważane są wszelkie czynniki, które będą miały wpływ na wykonanie zadania postawionego przez przełożonego. Ocena ta jest pracą zespołową, która w znacznej części przebiega równolegle. Oznacza to, że gdy G 2 ocenia przeciwnika, jego możliwości bojowe i prawdopodobne sposoby działania, G 3 prowadzi wszechstronną ocenę sił własnych. Ocena ta jest poszerzana przez pracę G 1 i G 4 w ich obszarach odpowiedzialności, czyli ocenę sytuacji personalnej i logistycznej wojsk własnych.

Czynniki, które podlegają szczególnie wnikliwej ocenie to:

- przeciwnik;
- otoczenie (środowisko), a w nim:
 - * teren;
 - * warunki atmosferyczne;
 - * ludność cywilna na obszarze działań (także pod względem religii i kultury);
- siły własne (w tym także pod względem możliwości zabezpieczenia logistycznego);
- możliwości i sposoby ochrony stanów osobowych, wyposażenia, środków materiałowych i informacji przed oddziaływaniem lub wpływem przeciwnika (SECURITY);
- czynnik czasu;
- inne istotne czynniki (morale, możliwości wykorzystania środków miejscowych, środki masowego przekazu itp.).

Wykładowca prezentuje fragment oceny położenia, a następnie wyznacza studentów do przedstawienia wybranych fragmentów tego etapu pracy.

Uwaga metodyczna: Należy pamiętać, że studenci ocenę przeciwnika już dokonali na zajęciach z RWiAO, należy jedynie egzekwować 2÷3 warianty tej oceny (na folii) oraz wady i zalety każdego z nich.

W powyższym zagadnieniu należy omówić (o ile nie zrobiła to katedra RWiAO) procedurę pracy dowódcy 4 DZ w zakresie oceny przeciwnika (co zamierza osiągnąć przeciwnik wykonując uderzenie w jej pasie obrony, jaki wpływ na realizację zadania przez dywizję ma przeciwnik ześrodkowujący się w rejonach wyjściowych i w jaki sposób uzyskać o nim wiarygodne dane, jakie siły uderzą bezpośrednio na broniące się oddziały 4 DZ, a kto może wesprzeć ich uderzenie z bezpośredniej styczności, jak określać na podstawie oceny przeciwnika kierunki na których istnieje potrzeba skupienia głównego wysiłku obrony). W zakresie sposobu pracy dowódcy 4DZ w toku oceny wojsk własnych zwrócić uwagę na wyjaśnienie następujących problemów: jakie są potrzeby 4 DZ dla odtworzenia zdolności bojowej w zajmowanym rejonie

wyjściowym, jaki wpływ na ugrupowanie bojowe dywizji ma szerokość otrzymanego do obrony pasa oraz treść postawionego przez dowódcę korpusu zadania, wpływ zadań sąsiadów na wybór kierunku głównego wysiłku obrony i na możliwość wykonania zadania przez 4 DZ. Podkreślić niebagatelne znaczenie wniosków z oceny terenu wpływających na sprecyzowanie charakteru działania przeciwnika, ułatwiających wybór najkorzystniejszych pozycji obrony i pozwalających określić kierunki gdzie trzeba skupić wysiłek w obronie.

Wykładowca koryguje błędy wynikłe w czasie referowania przez studentów, przypomina o potrzebie zbierania wniosków przydatnych do podjęcia decyzji, odsyła studentów do materiałów teoretycznych i dokumentacji ćwiczenia aby ugruntowali sobie czynności dowódcy i oficerów dowództwa w trakcie oceny położenia.

5. Podjęcie decyzji i ogłoszenie zamiaru w roli dowódcy związku taktycznego.

Podczas procesu oceny położenia (oceny sytuacji) wypracowane zostają warianty (sposoby) działania, czyli wykonania postawionego przez przełożonego zadania. Każdy z tych sposobów (Course of Action - CoA) powinien określać:

- siły przewidziane do wykonania zadania;
- kolejność i sposób jego wykonania;
- miejsce i sposób skupienia głównego wysiłku.

Metoda przygotowania i forma przedstawienia wariantów zależy w dużej mierze od oficerów, którzy je wykonują. Zawsze jednak każdy z nich powinien odpowiadać na następujące pytania:

1. co?
2. kiedy?
3. gdzie?
4. w jaki sposób?
5. w jakim celu należy wykonać?

Podczas rozważania sposobów działania należy porównać elementy wyróżniające je, oraz określić wady i zalety każdego z nich w odniesieniu do: sił niezbędnych dla ich realizacji, zgodności z zamiarem przełożonego, prawdopodobnego działania przeciwnika itp. Rozważania powinny uwzględnić także możliwe reakcje przeciwnika na każdy rozpatrywany wariant działania wojsk własnych. Ponadto dążyć należy do odrzucenia tych z nich, które są nierealne (np. z powodu braku możliwości właściwego zabezpieczenia pod względem logistycznym lub z innych powodów) czy też w swej istocie odbiegają od koncepcji przełożonego. Jeżeli sztab dysponuje dużą ilością czasu, poszczególne warianty mogą być rozpatrywane przy zastosowaniu metody gry wojennej.

Po zapoznaniu się z informacjami przygotowanymi przez sztab i zaprezentowanymi przez G 3 sposobami działania, dowódca porównuje je z wnioskami z własnej oceny położenia i dokonuje wyboru jednego z przedstawionych mu sposobów działania - podejmuje decyzję. Na jej bazie (podjętej decyzji) dowódca zwykle rozwija swój zamiar walki (concept of operation), który musi zawierać myśl przewodnią działań (commander's intent) i ogłasza go.

Decyzja dowódcy jest odzwierciedleniem jego woli przeprowadzenia walki, natomiast rozwinięty na jej podstawie zamiar - zobrazowaniem kolejności i sposobu wykonania zadania. Myśl przewodnia zaś to bardzo krótkie przedstawienie **JAK** dowódca chce rozegrać walkę i **CO** pragnie w jej wyniku osiągnąć. Zamiar (Concept of Operation) określa niezbędne dane potrzebne do sporządzenia planu walki i wydania rozkazów. Jest on podstawą do sporządzenia punktu 3a rozkazu bojowego - zamiaru walki. Sposób jego przedstawienia nie jest sformalizowany. Przyjmuje się jednak, że w zamiarze dowódca podaje zwykle:

- podział sił;
- zadanie;
- myśl przewodnią (intent);
- sposób wykorzystania sił - schemat manewru podczas walki, w tym skupienie głównego wysiłku;
- sposób wsparcia ogniowego;

Tak więc zamiar ma formę podobną do proponowanego przez sztab sposobu działania, wzbogacony jest jednak o sprecyzowanie **KTO** będzie wykonywał konkretne zadania.

Oprócz podjęcia decyzji i sprecyzowania zamiaru, dowódca może określić dodatkowe wytyczne dla sztabu. Stopień ich szczegółowości zależy będzie od doświadczenia i zgrania oficerów sztabu. Głównym celem wytycznych jest ostateczne wyjaśnienie ewentualnych niejasności i pomoc w zakresie planowania. Wytyczne te mogą dotyczyć:

- uszczegółowienia sposobu wykorzystania podczas walki sił (pododdziałów, oddziałów) ogólnowojskowych, wsparcia ogniowego i logistycznego;
- pożądanych zmian w podziale sił;
- ewentualnych zmian w organizacji dowodzenia.

Decyzja i ogłoszony zamiar staje się podstawą, w oparciu o którą sztab opracuje plan walki a następnie rozkaz bojowy

Wykładowca prezentuje zamiar przy mapie, a następnie wyznacza studentów do zaprezentowania w roli dowódcy 4 DZ zamiaru, wskazuje na niedociągnięcia występujące w toku przedstawiania zamiaru.

Zakończenie zajęcia:

- ⇒ dokonać oceny realizacji celu szkoleniowego zajęcia;
- ⇒ ocenić indywidualne przygotowania studentów do zajęcia;
- ⇒ podać termin zaliczenia materiału przez studentów nieprzygotowanych, bądź nieobecnych na zajęciu;
- ⇒ podsumować dotychczasowy zakres pracy dowódcy, przedstawić problematykę, jaka będzie rozpatrywana w następnych etapach pracy;
- ⇒ podać (ustalić) termin instruktażu do kolejnego zajęcia oraz określić zakres zadań, które studenci powinni wykonać do instruktażu (przestudiowanie materiałów teoretycznych, założenia wraz z załącznikami oraz rozwiązań zawartych w Zbiorze materiałów...

OPRACOWAŁ

mjr dr Andrzej BUJAK

OPRACOWANIE METODYCZNE ZAJĘCIA nr 249

- I. **TEMAT:** ZADANIA ZWIĄZKU TAKTYCZNEGO PODCZAS WYKONYWANIA KONTRATAKU SIŁAMI ODDZIAŁU.
- II. **CEL:**
 1. Przedstawić studentom role i zadania drugorzutowego oddziału w ugrupowaniu związku taktycznego oraz sposób wypracowania decyzji dotyczącej użycia tych sił.
 2. Zapoznać studentów z działalnością dowódcy związku taktycznego, jego sztabu i szefów rodzajów wojsk i służb podczas walki obronnej prowadzonej w głębi ugrupowania bojowego.
- III. **ZAGADNIENIA KSZTAŁCENIA:**
 1. Teoretyczne uwarunkowania wykonywania kontrataków.
 2. Model pracy dowódcy związku taktycznego podczas walki o stworzenie warunków do wykonania kontrataku.
 3. Precyzowanie położenia i kierowanie walką o kolejną pozycję obrony ZT oraz tworzenie warunków do wykonania kontrataku.
 4. Podjęcie decyzji i zameldowanie jej dowódcy korpusu.
- IV. **FORMA:** grupowe ćwiczenie taktyczne.
- V. **MIEJSCE:** sala wykładowa.
- VI. **CZAS:** 2 godziny.
- VII. **WSKAZÓWKI:**
 - a) organizacyjne:
 - podstawę do przygotowania się studentów do zajęcia stanowią:
 - * dotychczas przeprowadzone przez poszczególne katedry zajęcia dotyczące problematyki kierowania walką oddziału;
 - * założenie i mapa z położeniem wojsk o 12. 00 6.01 (opracowane przez Katedrę Dowodzenia);
 - * zestawy materiałów dydaktycznych (opracowane przez Katedrę Taktyki Ogólnej i katedry specjalistyczne).
 - zajęcia poprzedzić instruktażem, w czasie którego:
 - * wyjaśnić wątpliwości, jakie mogły wyniknąć w trakcie studiowania materiałów i literatury przedmiotu;
 - * określić rolę studentów w czasie zajęcia;

- * nakazać opanowanie teorii dotyczącej zasad kierowania obroną ZT przez dowódcę w skrajnie ograniczonym czasie, ze szczególnym uwzględnieniem zasad wykonywania zwrotów zaczepnych (kontrataków);
- * polecić opanowanie treści zawartych w materiałach dydaktycznych i przygotowanie się do pracy w czasie operacyjnym na określonych stanowiskach (dowódca ZT, dowódcy oddziałów i oficerowie grupy operacyjnej);
- * zasugerować przygotowanie materiałów poglądowych (np. części składowe oceny położenia, itp.);
- * na podstawie rozwiązania zawartego w „Zbiór materiałów....”, nakazać przygotować studentom 2÷3 inne warianty użycia sił własnych wraz z uzasadnieniem;
- * zajęcia prowadzić zgodnie z dodatkowymi ustaleniami przyjętymi na instruktażu przez Kierownika Zakładu.

b) metodyczne:

- zagadnienie 1 i 2 traktować jako wprowadzenie w problematykę zajęcia, wiedzę teoretyczną wyegzekwować poprzez pytania, uzupełnić uzyskane odpowiedzi wyjaśniając pominięte treści ze szczególnym uwzględnieniem uwarunkowań czasowo-przestrzennych;
- w toku zajęcia przy realizacji poszczególnych zagadnień przestrzegać następującego porządku: dokonywać krótkiego wprowadzenia teoretycznego ze zwróceniem szczególnej uwagi na przedstawienie interpretacji teorii w odniesieniu do konkretnie omawianej sytuacji, następnie studenci prezentują swoje rozwiązania, w toku krótkiej dyskusji wysłuchać opinii innych studentów, uzupełnić i podsumować wypowiedzi;
- stosować pytania śródlekcyjne w celu poznania u oficerów znajomości teorii oraz danych z dokumentacji ćwiczenia;
- preferować na zajęciach korzystanie tylko z mapy;
- być gotowym do osobistego pokazu działania poszczególnych oficerów z dowództwa ZT w trakcie rozwiązywania problemów taktycznych;
- sposób stawiania zadań, organizację współdziałania i zabezpieczenia działań studenci powinni opanować w ramach samokształcenia (ich treść zawarto w materiałach dydaktycznych).
- w toku zajęcia uwzględnić ustalenia z instruktażu prowadzonego przez Kierownika Zakładu.

VIII. PRZEBIEG ZAJĘCIA.

Część wstępna:

- ⇒ podać temat zajęcia i zagadnień szkoleniowych;
- ⇒ sprawdzenie przygotowania się studentów do zajęcia (zgodnie z wytycznymi przekazanymi przez kierowników grup podczas instruktażu);

1. Teoretyczne uwarunkowania wykonywania kontrataków.

Dokonać wprowadzenia, podkreślając iż umiejętność prowadzenia walki obronnej w sytuacjach podejmowania decyzji w skrajnie ograniczonym czasie ma zasadnicze znaczenie dla osiągnięcia celu obrony.

Celem obrony w każdej sytuacji jest odparcie lub udaremnienie uderzenia silnego, powietrzno-lądowego zgrupowania przeciwnika, zadanie mu maksymalnych strat oraz utrzymanie zajmowanego pasa (rejonu, rubieży, obiektu

Najczęściej wyróżnia się walkę (działania osłonowe) na przedpolach pasa (rejonu) obrony, walkę o utrzymanie jej przedniego skraju (pierwszej pozycji) i walkę w głębi pasa (rejonu) obrony. Walka w poszczególnych etapach różni się swą specyfiką.

Istotne znaczenie w całokształcie prowadzonej walki obronnej, w wielu sytuacjach decydujących o wynikach starcia ma sposób użycia drugiego rzutu ZT.

Realizując powyższe zagadnienie wykładowca drogą pytań powinien wyegzekwować znajomość tej problematyki. Sprawdza znajomość przez studentów merytorycznych treści związanych z wykonywaniem zwrotów zaczepnych (kontrataków).

Precyzyjnie należy wyegzekwować:

- teoretyczne zasady (warunki) wykonania kontrataku;
- uwarunkowania czasowo-przestrzenne wykonania kontrataku
- zasad i sposobów wykonywania kontrataków;
- zasad obowiązujących podczas precyzowania i przekazywania zadań bojowych podwładnym (związanych z wykonaniem kontrataku);
- sposobów udokładniania współdziałania;
- rodzaj i zakres zadań realizowanych przez ZT na korzyść kontratakujących sił.

Szczególne uwagę należy zwrócić na problem wyboru i formułowania celu działania kontratakujących sił. Trzeba bowiem pamiętać, że osiągnięcie celu kontrataku zależy w dużym stopniu od: trafnego określenia jego celu; wybrania właściwego kierunku, rubieży i czasu wykonania uderzenia; wydzielenia odpowiednich sił i środków zapewniających wytworzenie lokalnej przewagi; właściwej organizacji ogniowego i elektronicznego oddziaływania na przeciwnika oraz wszechstronnego zabezpieczenia działań. Szczególnie istotnym jest zsynchronizowanie w czasie i przestrzeni działania wojsk w stosunku do przewidywanej rubieży ataku. Jej utrzymanie przez walczące pododdziały gwarantuje bowiem realizację poszczególnych zadań bojowych przez wszystkich uczestników kontrataku. Bardzo często rubież ataku wiąże się z wcześniej przygotowanymi pozycjami ryglowymi. Ich sprawne obsadzenie przez siły wyparte z pierwszej (kolejnej) pozycji jest jednym z warunków powodzenia kontrataku.

2. Model pracy dowódcy związku taktycznego podczas walki o stworzenie warunków do wykonania kontrataku.

Realizując powyższe zagadnienie wykładowca sprawdza znajomość przez studentów merytorycznych treści zawartych w zestawie materiałów dydaktycznych. Drogą pytań powinien wyegzekwować znajomość problematyki dotyczącej:

- modelu pracy dowódcy ZT oraz jego podwładnych podczas kierowania walką o utrzymanie kolejnej (drugiej) pozycji i wykonania kontrataku;
- sposobów podejmowania zamiaru w sytuacjach dynamicznych;
- zasad obowiązujących podczas precyzowania i przekazywania zadań bojowych podwładnym (związanych z wykonaniem kontrataku);
- sposobów udokładniania współdziałania.

3. Precyzowanie położenia i kierowanie walką o kolejną pozycję obrony ZT i tworzenie warunków do wykonania kontrataku.

Prowadzący zajęcia podaje, że zarówno podwładni dowódcy jak i oficerowie dowództwa dywizji składają meldunki z przebiegu rozgrywanej walki o położeniu, stanie i możliwościach wojsk własnych i przeciwnika. Szef sztabu i oficerowie operacyjni (grupa główna) powinien być zawsze w gotowości do złożenia meldunku za wojska całej dywizji. Ponieważ do grupy głównej (GENERAL STAFF - G 2 i 3), jako organu koordynującego pracę całego dowództwa wpływają wszelkie informacje z pola walki (zarówno w formie meldunków terminowych jak i doraźnych składanych przez dowódców oddziałów i pododdziałów dywizji), oficerowie tej grupy dysponować będą najbardziej aktualnymi danymi z zakresu dotychczasowego rozwoju sytuacji bojowej.

W dyskusji ustalić kolejność i treść pracy dowódcy ZT w zaistniałej sytuacji (o 12.00 6.01), proponowany układ poniżej:

- przyjęcie meldunków od podwładnych w zaistniałej sytuacji;
- ocena położenia;
- podjęcie i zameldowanie zamiaru dowódcy korpusu;
- sprecyzowanie zadań bojowych i udokładnianie współdziałania.

Po wyznaczeniu dowódcy ZT i grupy operacyjnej wprowadzić w sytuację i nakazać rozpoczęcie pracy w czasie operacyjnym, przerabiając fragment zawierający przyjęcie meldunków oraz ocenę sytuacji. W podsumowaniu uzmysłowić studentom, że celem działania dowódcy w zaistniałej sytuacji było najpierw stworzenie warunków do wykonania kontrataku (a więc zatrzymanie włamującego się przeciwnika i podchodzących odwodów), a następnie jego wykonanie.

4. Podjęcie decyzji i zameldowanie jej dowódcy korpusu.

We wprowadzeniu przypomnieć, że w toku prowadzenia walki dowódca na podstawie otrzymywanych od podwładnych meldunków dokonuje niezbędnych korekt w zakresie wcześniej podjętej decyzji (nawiązać do poprzednich zajęć), a niekiedy może podjąć odmienną decyzję. Każdorazowo jest obowiązany do zameldowania jej przełożonemu. Jeśli w wyniku oceny sytuacji dowódca zamierza wykonać kontratak, to w decyzji powinien: ująć cel kontrataku, określić ugrupowanie przeciwnika przewidywane do rozbicia, ustalić skład sił i środków przewidywanych do wykonania kontrataku oraz sprecyzować dla nich zadania, zorganizować porażenie ogniowe, współdziałanie oraz przedsięwzięcia z zakresu zabezpieczenia bojowego.

Wyznaczyć 2 - 3 studentów, którzy w roli dowódcy 4 DZ złożą meldunek decyzji, nakazać przedstawienie punktów zawierających zamiar oraz przewidywane zadania. Egzekwować wykorzystywanie jedynie map roboczych przez występujących oficerów. Zwrócić uwagę, że treści dotyczące zadań powinny być przekazywane w trybie oznajmującym, a ponadto w sposób skondensowany, bowiem dowódcy korpusu nie interesują szczegóły za które odpowiada dowódca dywizji.

Na koniec wykładowca wyjaśnia, że tylko bezpośrednia konfrontacja decyzji z terenem pozwoli wybrać dowódcy optymalne warunki wykorzystania walorów swoich oddziałów (w tym przypadku wykorzystania drugiego rzutu do kontrataku). Celowym jest zadanie pytania - jakie korzyści odniesie dowódca ZT, wyjeżdżając w teren, bezpośrednio do rejonu obrony batalionu zabezpieczającego wejście do walki drugiego rzutu ZT.

Zakończenie zajęcia:

- ⇒ dokonać oceny realizacji celu szkoleniowego zajęcia oraz stopień realizacji zakładanych celów kształcenia w zajęciu całym ćwiczeniu wprowadzającym;
- ⇒ ocenić indywidualne przygotowania studentów do zajęcia, wyróżniając jednocześnie tych, którzy okazali się najlepsi w toku całego ćwiczenia, wytknąć występujące niedociągnięcia, postawić zadania w celu ich eliminacji;
- ⇒ podać termin zaliczenia materiału przez studentów nieprzygotowanych, bądź nieobecnych na zajęciu;
- ⇒ podać (ustalić) termin instruktażu do kolejnego zajęcia oraz określić zakres zadań, które studenci powinni wykonać do instruktażu;

OPRACOWAŁ

mjr dr Andrzej BUJAK

ORACOWANIE METODYCZNE ZAJĘCIA nr 251

- I. TEMAT: MIEJSCE, ROLA I ZADANIA ODDZIAŁU W DZIAŁANIACH ZWIĄZKU TAKTYCZNEGO. DECYZJA DOWÓDCY ODDZIAŁU.
- II. CEL:
 1. Przedstawić studentom wpływ miejsca oddziału w ugrupowaniu dywizji na proces podjęcia decyzji.
 2. Zapoznać studentów z procesem wypracowania decyzji na szczeblu oddziału.
 3. Wyjaśnić studentom istotę decyzji oraz strukturę jej treści.
- III. ZAGADNIENIA KSZTAŁCENIA:
 1. Miejsce, rola i zadania oddziału w ugrupowaniu przełożonego
 2. Analiza zadania.
 3. Ocena położenia.
 4. Podjęcie decyzji i ogłoszenie zamiaru w roli dowódcy oddziału.
- IV. FORMA: grupowe ćwiczenie taktyczne.
- V. MIEJSCE: sala wykładowa.
- VI. CZAS: 2 godziny.
- VII. WSKAZÓWKI:
 - a) organizacyjne:
 - do zajęcia studenci wykorzystują założenie taktyczne oraz mapy z "Planem obrony 41 BZ w dn. 6.01" "Planem obrony 4 DZ w dn. 6.01", a także Zestaw rozwiązań... - opracowany przez KDiŁ oraz „Zbiór materiałów dydaktycznych...” opracowany przez KTO;
 - opracowanie metodyczne zawiera omówienie sposobu prowadzenia zajęcia i wariant drogi dochodzenia do rozwiązania problemu.
 - b) metodyczne:
 - przed instruktażem nakazać studentom przestudiowanie materiałów teoretycznych oraz dokumentacji ćwiczenia (założenie, mapy, „Zbiór materiałów ...”);
 - nakazać studentom powtórzenie materiału związanego z pracą dowódcy i sztabu po otrzymaniu zadania z poprzednich zajęć;
 - podczas instruktażu wyjaśnić wątpliwości, jakie mogły wyniknąć w trakcie studiowania materiałów;
 - przedstawić studentom układ zajęcia oraz określić zakres przygotowania się do niego;
 - zasugerować przygotowanie materiałów poglądowych (układ analizy zadania, części składowe oceny sytuacji, itp.);

- na podstawie rozwiązania zawartego w „Zbiór materiałów...”, nakazać przygotować studentom 2÷3 inne warianty użycia sił własnych wraz z uzasadnieniem;
- w toku zajęcia przy realizacji poszczególnych zagadnień przestrzegać następującego porządku: dokonywać krótkiego wprowadzenia teoretycznego ze zwróceniem szczególnej uwagi na przedstawienie interpretacji teorii w odniesieniu do konkretnie omawianej sytuacji, następnie studenci prezentują swoje rozwiązania, w toku krótkiej dyskusji wysłuchać opinii innych studentów, uzupełnić i podsumować wypowiedzi;
- stosować pytania śródlekcyjne w celu poznania u oficerów znajomości teorii oraz danych z dokumentacji ćwiczenia;
- być gotowym do osobistego pokazu działania poszczególnych oficerów z dowództwa brygady w trakcie rozwiązywania problemów taktycznych;
- zwracać studentom uwagę na podobieństwa pracy dowódcy oddziału z pracą dowódcy związku taktycznego podczas wypracowania decyzji;
- w toku zajęcia uwzględnić ustalenia z instruktażu prowadzonego przez Kierownika Zakładu.

VIII. PRZEBIEG ZAJĘCIA.

Część wstępna:

- ⇒ podanie tematu zagadnień szkoleniowych;
- ⇒ sprawdzenie przygotowania się studentów do zajęcia (zgodnie z wytycznymi przekazanymi przez kierowników grup podczas instruktażu);
- ⇒ Należy przypomnieć, że porozumienia standaryzacyjne NATO określają pewne ogólne ramy postępowania, które obowiązują wszystkich członków struktur wojskowych i pozwalają na pełne współdziałanie we wszelkich sytuacjach. Jednakże wypełnienie ich konkretną treścią w znacznej mierze pozostawione jest armiom członkowskim. W tej sytuacji zachowując ogólne natowskie ramy wypełniać je będziemy własnymi treściami, możliwie zbliżonymi do standardów natowskich.

1. Miejsce, rola i zadania oddziału w ugrupowaniu przełożonego

Realizując powyższe zagadnienie wykładowca drogą pytań powinien wyegzekwować znajomość problematyki dotyczącej merytorycznych treści związanych z treścią tego zagadnienia.

Precyzyjnie należy wyegzekwować:

- miejsce oddziału w ugrupowaniu dywizji (korpusu);
- rolę jaką oddział będzie (może) pełnił w ugrupowaniu przełożonego;
- zadania jakie może realizować oddział.

Wypowiedzi studentów należy uzupełnić, wskazać najbardziej istotne treści.

Uwaga: W trakcie realizacji tego zagadnienia należy szeroko korzystać z materiałów poglądowych w postaci foliogramów.

2. Analiza zadania.

Uwaga metodyczna: Przed rozpoczęciem realizacji pierwszego zagadnienia wykładowca powinien wprowadzić studentów w sytuację taktyczną.

Wykładowca, bazując na analogicznym zagadnieniu przerabianym w ramach poprzednich zajęć z TO, drogą pytań i kierowanej dyskusji ustala skąd i na podstawie jakich danych zostały sprecyzowane wnioski po przeprowadzonej przez dowódcę 41 BZ analizy zadania bojowego. Zwraca jednocześnie uwagę na znaczenie czynnika czasu.

Nakazuje studentom przedstawienie wniosków z analizy zadania i zażądać, aby wyjaśnili tok swojego rozumowania, który zaowocował przedstawionymi wnioskami (na przykładzie 2 - 3 wniosków).

Należy zwrócić studentom uwagę, że w wyniku analizy zadania pojawiają się wnioski predysponujące do poinformowania oficerów dowództwa, szefów rodzajów wojsk oraz podległe pododdziały o charakterze przyszłych działań, tak aby wszyscy mogli rozpocząć wszechstronne przygotowania (chodzi przede wszystkim o odtworzenie zapasów, ewakuację, remonty, itp.). Informacje tego typu przekazuje się podwładnym w postaci zarządzenia przygotowawczego, ujmując w nim następujące treści: charakter oczekiwanych działań, czynności przygotowawcze do walki oraz termin, miejsce i sposób otrzymania zadania.

Prowadzący zajęcie podaje również, że wyniku analizy zadania zostają wypracowane i wydane (w trakcie pierwszej odprawy) przez dowódcę wytyczne szefowi sztabu do przygotowania danych do podjęcia decyzji. Wytyczne te, są to usystematyzowane w kolejności ich ważności, rozszerzone i skierowane do konkretnego wykonawcy wcześniej określone czynności, za wyjątkiem tych, które wymagają natychmiastowego wykonania. Przekazuje je dowódca oddziału szefowi sztabu (bądź bezpośrednio wykonawcom). Wytyczne te zgodnie z regulaminem dotyczą: zapoznania przez szefa sztabu zastępców dowódcy, szefów rodzajów wojsk i służb oraz dowódców pododdziałów z zadaniem, organizacji rozpoznania i dowodzenia, rekonesansu, przygotowanie danych do decyzji i planowania walki.

Uwaga metodyczna: Można wyznaczyć studentów do wydania wytycznych dotyczących przygotowania danych do decyzji (dla wybranych szefów) oraz postawienie zarządzenia przygotowawczego dla wybranego pododdziału.

3. Ocena sytuacji.

Na wstępie wykładowca przypomina, że układ i metoda pracy dowódcy oddziału w toku prowadzenia oceny sytuacji jest analogiczna do pracy dowódcy ZT.

Po przeprowadzeniu analizy rozważane są wszelkie czynniki, które będą miały wpływ na wykonanie zadania postawionego przez przełożonego. Ocena ta jest pracą zespołową, która w znacznej części przebiega równolegle. Oznacza to, że gdy S 2 ocenia przeciwnika, jego możliwości bojowe i prawdopodobne sposoby działania, S 3 prowadzi wszechstronną ocenę sił własnych. Ocena ta jest poszerzana przez pracę S 1 i S 4 w ich obszarach odpowiedzialności, czyli ocenę sytuacji personalnej i logistycznej wojsk własnych.

Podkreślić, że ocena sytuacji może być prowadzona według układu zaprezentowanego w „Regulaminie Działań Taktycznych...”, bądź zgodnie z procedurami natowskimi czynnikami, które podlegają szczególnie wnikliwej ocenie są:

- przeciwnik;
- otoczenie (środowisko), a w nim:
 - * teren;
 - * warunki atmosferyczne;
 - * ludność cywilna na obszarze działań (także pod względem religii i kultury);
- siły własne (w tym także pod względem możliwości zabezpieczenia logistycznego);
- możliwości i sposoby ochrony stanów osobowych, wyposażenia, środków materiałowych i informacji przed oddziaływaniem lub wpływem przeciwnika;
- czynnik czasu;
- inne istotne czynniki (morale, możliwości wykorzystania środków miejscowych, środki masowego przekazu itp.).

Uwaga metodyczna: Studenci w toku przygotowania się do zajęć powinni przygotować oleatę oceny terenu i 2÷3 warianty oceny przeciwnika oraz sił własnych (na folii) oraz wady i zalety każdego z nich.

Należy podkreślić, że w wielu wypadkach ocenę sytuacji według standardów natowskich rozpoczyna się od przygotowania oleaty z wyeksponowanymi przeszkodami terenowymi.

Należy przypomnieć procedurę pracy dowództwa 41 BZ w zakresie oceny przeciwnika (co zamierza osiągnąć przeciwnik wykonując uderzenie w jej pasie obrony, jaki wpływ na realizację zadania przez dywizję ma przeciwnik ześrodkowujący się w rejonach wyjściowych i w jaki sposób uzyskać o nim wiarygodne dane, jakie siły uderzą bezpośrednio na broniące się pododdziały 41 BZ, a kto może wesprzeć ich uderzenie z bezpośredniej styczności, jak określać

na podstawie oceny przeciwnika kierunki na których istnieje potrzeba skupienia głównego wysiłku obrony).

Należy podkreślić, że ocenę przeciwnika prowadzi się często równolegle z oceną terenu. Znaczenie wniosków z oceny terenu wpływających na sprecyzowanie charakteru działania przeciwnika, ułatwiających wybór najkorzystniejszych pozycji obrony i pozwalających określić kierunki gdzie trzeba skupić wysiłek w obronie.

Uwaga metodyczna: Ocenie przeciwnika należy poświęcić najmniej uwagi (czasu), problem ten będzie omawiany w toku późniejszych zajęć KRWiAO (nr zaj. 255).

W zakresie sposobu pracy dowództwa 41 BZ w toku oceny wojsk własnych zwrócić uwagę na wyjaśnienie następujących problemów: jakie są potrzeby 41 BZ dla odtworzenia zdolności bojowej, jaki wpływ na ugrupowanie bojowe brygady ma szerokość otrzymanego do obrony rejonu oraz treść postawionego przez dowódcę dywizji zadania, wpływ zadań sąsiadów na wybór kierunku głównego wysiłku obrony i na możliwość wykonania zadania przez 41 BZ.

Wykładowca prezentuje fragment oceny położenia, a następnie wyznacza studentów do przedstawienia wybranych fragmentów tego etapu pracy.

Wykładowca koryguje błędy wynikłe w czasie referowania przez studentów, przypomina o potrzebie zbierania wniosków przydatnych do podjęcia decyzji.

4. Podjęcie decyzji i ogłoszenie zamiaru w roli dowódcy oddziału.

Podczas procesu oceny położenia (oceny sytuacji) wypracowane zostają warianty (sposoby) działania, czyli wykonania postawionego przez przełożonego zadania. Każdy z tych sposobów (Course of Action - CoA) powinien określać:

- siły przewidziane do wykonania zadania;
- kolejność i sposób jego wykonania;
- miejsce i sposób skupienia głównego wysiłku.

Metoda przygotowania i forma przedstawienia wariantów zależy w dużej mierze od oficerów, którzy je wykonują. Zawsze jednak każdy z nich powinien odpowiadać na następujące pytania:

1. co?
2. kiedy?
3. gdzie?
4. w jaki sposób?
5. w jakim celu należy wykonać?

Podczas rozważania sposobów działania należy porównać elementy wyróżniające je, oraz określić wady i zalety każdego z nich w odniesieniu do: sił niezbędnych dla ich realizacji,

zgodności z zamiarem przełożonego, prawdopodobnego działania przeciwnika itp. Rozważania powinny uwzględnić także możliwe reakcje przeciwnika na każdy rozpatrywany wariant działania wojsk własnych. Ponadto dążyć należy do odrzucenia tych z nich, które są nierealne (np. z powodu braku możliwości właściwego zabezpieczenia pod względem logistycznym lub z innych powodów) czy też w swej istocie odbiegają od koncepcji przełożonego. Jeżeli sztab dysponuje dużą ilością czasu, poszczególne warianty mogą być rozpatrywane przy zastosowaniu metody gry wojennej.

Po zapoznaniu się z informacjami przygotowanymi przez sztab i zaprezentowanymi przez S 3 sposobami działania, dowódca porównuje je z wnioskami z własnej oceny położenia i dokonuje wyboru jednego z przedstawionych mu sposobów działania - podejmuje decyzję. Na jej bazie (podjętej decyzji) dowódca zwykle rozwija swój zamiar walki (concept of operation), który musi zawierać myśl przewodnią działań (commander's intent) i ogłasza go.

Decyzja dowódcy jest odzwierciedleniem jego woli przeprowadzenia walki, natomiast rozwinięty na jej podstawie zamiar - zobrazowaniem kolejności i sposobu wykonania zadania. Myśl przewodnia zaś to bardzo krótkie przedstawienie **JAK** dowódca chce rozegrać walkę i **CO** pragnie w jej wyniku osiągnąć. Zamiar (Concept of Operation) określa niezbędne dane potrzebne do sporządzenia planu walki i wydania rozkazów. Jest on podstawą do sporządzenia punktu 3a rozkazu bojowego - zamiaru walki. Sposób jego przedstawienia nie jest sformalizowany, zamiar z reguły ma formę podobną do proponowanego przez sztab sposobu działania, wzbogacony jest jednak o sprecyzowanie **KTO** będzie wykonywał konkretne zadania.

Punkty zamiaru walki (decyzji) w wypadku naszych SZ powinny być zgodne z „Regulaminem Działań Taktycznych.....”.

Decyzja i ogłoszony zamiar staje się podstawą, w oparciu o którą sztab opracuje plan walki a następnie rozkaz bojowy

Wykładowca prezentuje decyzje (zamiar walki) przy mapie, a następnie wyznacza studentów do zaprezentowania w roli dowódcy 41 BZ decyzji (zamiaru).

Wykładowca koryguje niedociągnięcia jakie wystąpią w toku przedstawianych treści.

Zakończenie zajęcia:

- ⇒ dokonać oceny realizacji celu szkoleniowego zajęcia;
- ⇒ ocenić indywidualne przygotowania studentów do zajęcia;
- ⇒ podać termin zaliczenia materiału przez studentów nieprzygotowanych, bądź nieobecnych na zajęciu;
- ⇒ podsumować dotychczasowy zakres pracy dowódcy, przedstawić problematykę, jaka będzie rozpatrywana w następnych etapach pracy;

⇒ podać (ustalić) termin instruktażu do kolejnego zajęcia oraz określić zakres zadań, które studenci powinni wykonać do instruktażu (przestudiowanie materiałów teoretycznych, założenia wraz z załącznikami oraz rozwiązań zawartych w Zbiorze materiałów...

OPRACOWAŁ

mjr dr Andrzej BUJAK

OPRACOWANIE METODYCZNE ZAJĘCIA nr 258

I. TEMAT: REKONESANS.

II. CEL: 1. Uczyć studentów pracy w terenie w roli dowódcy oddziału podczas:

- prowadzenia rekonesansu;
- precyzowania zadań bojowych;
- organizowania współdziałania i zabezpieczenia obrony.

2. Zapoznać studentów ze specyfiką pracy grupy rekonesansowej.

III. ZAGADNIENIA KSZTAŁCENIA:

1. Orientacja topograficzna oraz taktyczna ocena terenu w przyszłym rejonie obrony oddziału.
2. Rekonesans dowódcy oddziału.
3. Sprecyzowanie zadań batalionom pierwszego rzutu.
4. Omówienie sposobu prowadzenia obrony w wybranych etapach walki - organizacja współdziałania.
5. Sprecyzowanie zadań z zakresu zabezpieczenia działań obronnych.

IV. FORMA: grupowe ćwiczenie taktyczne w terenie.

V. MIEJSCE: teren.

VI. CZAS: 6 godziny.

VII. WSKAZÓWKI:

a) organizacyjne:

- studenci do zajęć przygotowują się na podstawie założeń oraz map zawierających położenie wyjściowe i plan obrony 41 BZ (opracowanych przez KDiŁ), Zbioru materiałów dydaktycznych do zajęć z taktyki ogólnej (opracowanego przez KTO) oraz decyzji wypracowanej na zajęciach;
- zajęcia prowadzić na jednym punkcie pracy (1,5 km płn WIŚNIEW);

b) metodyczne:

- nakazać studentom przygotowanie się do pracy w terenie (map, i innych materiałów);
- w trakcie instruktażu omówić metody pracy dowódcy w terenie i nakazać przestudiowanie literatury dotyczącej teorii problemu oraz materiałów dydaktycznych, pokazać i omówić sposób przygotowania map roboczych do pracy w terenie, nakazać zanotowanie niezbędnych danych w notatnikach (układ orientacji, treści meldunków, plan rekonesansu, itp.), tak aby unikać zabierania dokumentacji ćwiczenia w teren;

- zwracać uwagę podczas pracy w terenie na dokładne wskazywanie przedmiotów terenowych, kontrolować uwagę studentów, nakazując im w trakcie występowania kolegi np: powtórne wskazanie dozorów, itp.;
- uczyć wyobraźni taktycznej, przez egzekwowanie realnego i zasadnego umiejscawiania w terenie elementów ugrupowania bojowego brygady.
- być gotowym do osobistego pokazu działania poszczególnych oficerów z dowództwa brygady w trakcie pracy w terenie;
- w toku zajęcia uwzględnić ustalenia z instruktażu prowadzonego przez Kierownika Zakładu.

VIII. PRZEBIEG ZAJĘCIA.

Część wstępna:

- ⇒ podanie tematu i zagadnień szkoleniowych;
- ⇒ sprawdzenie przygotowania się studentów do zajęcia (zgodnie z wytycznymi przekazanymi przez kierowników grup podczas instruktażu);
- ⇒ w rejon punktu pracy nakazać grupie w czasie 15 minut: zorientować mapę, wskazać miejsce stania, porównać mapę z terenem, przygotować się do prowadzenia orientacji topograficznej, umiejscowić w terenie elementy ugrupowania możliwe do wskazania z punktu pracy oraz przygotować meldunek dowódcy batalionu.
- ⇒ w krótkim wprowadzeniu wyegzekwować metody pracy dowódcy w terenie podczas prowadzenia rekonesansu, precyzowania zadań i organizowania współdziałania oraz zabezpieczania działań. Wyjaśnić, że w celach szkoleniowych niektóre etapy pracy będą szczególnie uwypuklane w toku procesu kształcenia.

1. Orientacja topograficzna oraz taktyczna ocena terenu w przyszłym rejonie obrony oddziału.

Wykładowca podkreśla, że orientacja topograficzna nie będzie w kolejnych zajęciach w terenie przedmiotem nauczania. Dowódca podczas rekonesansu z zasady nie będzie prowadził orientacji topograficznej, niektóre jej elementy znajdują się zawsze w składanych meldunkach dowódcy przybywającemu w teren. Obowiązkiem każdego dowódcy jest stałe śledzenie mapy i zapamiętywanie terenu. W związku z tym, tylko w celu doskonalenia wcześniej nabytych podczas studiów i kursów umiejętności zagadnienie to wyodrębniono w tym ćwiczeniu.

Uwaga metodyczna: sprawdzić znajomość układu orientacji oraz przypomnieć, że należy wskazywać takie przedmioty, które ułatwią dalszą pracę w terenie. Wyznaczyć studenta (najlepiej mającego już pewne doświadczenie) do przeprowadzenia orientacji topograficznej. Należy

następnie wyznaczyć kilku kolejnych studentów (nawet ochotników), którzy powinni starać się prowadzić orientację przy minimalnym korzystaniu z mapy.

Wyjaśnić następnie drugą część zagadnienia, które właściwie nie jest odrębną czynnością pracy dowódcy w terenie. Należy zwrócić uwagę, że teren w walce stanowi istotny element sytuacji taktycznej i jego wpływ na prowadzenie walki musi być uwzględniany w podejmowanej decyzji. Szczególnie ważne jest uwzględnianie jego walorów taktycznych. Jeśli do tej pory (tj. do momentu podjęcia decyzji) dowódca oddziału oceniał teren z mapy, to teraz ma możliwość porównania tej oceny z rzeczywistością. Istotą taktycznej oceny terenu w obronie jest określenie sposobu wykorzystania naturalnych cech obronnych terenu w interesie prowadzonej obrony oraz sposobu wykorzystania terenu w trakcie ataku przez przeciwnika. Ocena tego typu powinna być prowadzona podczas całej pracy dowódcy w terenie, a tylko w celach szkoleniowych została wyodrębniona w tym zagadnieniu.

Wykładowca powinien osobiście pokazać fragment taktycznej oceny, dotyczącej terenu po stronie przeciwnika (od zasięgu środków ogniowych będących w gestii dowódcy oddziału) pod kątem: warunków i dróg podejścia, dogodnych rubieży rozwijania, kierunków uderzeń, sposobu ataku, itp.

Następnie stawiając w razie potrzeby pytania pomocnicze dotyczące:

- oceny terenu po stronie przeciwnika w odniesieniu do działań własnego oddziału;
- oceny terenu po stronie własnej (od przedniego skraju do tylnej granicy rejonu obrony oddziału) w odniesieniu do możliwych wariantów działania przeciwnika;
- ocenę terenu po stronie własnej w odniesieniu do działania swojego oddziału.

2. Rekonesans dowódcy oddziału.

Wykładowca we wprowadzeniu uzmysławia studentom fakt, że wnikliwie przeprowadzona taktyczna ocena terenu ogromnie ułatwia dalszą pracę - umiejscowienie decyzji w terenie - czyli rekonesans.

Należy stale pamiętać, że rekonesans to nic innego jak porównanie decyzji z terenem.

Przed rozpoczęciem pracy grupy rekonesansowej wykładowca eksponuje następujące problemy:

- jakie są metody prowadzenia rekonesansu i jaki jest jego układ;
- przedyskutować treści zawarte w planach rekonesansu (organizację i plan rekonesansu);

Po podaniu czasu operacyjnego (zgodnie z kalkulacją czasu przyjętą na zajęciach z dowodzenia), wykładowca stosując najpierw pokaz przerabia ze studentami rekonesans, wyznaczając ich do przedstawienia poszczególnych jego fragmentów. Zwraca szczególną uwagę

na precyzję w eksponowaniu problemów związanych z porażeniem ogniowym. Rola grupy rekonesansowej jest mniej istotna, bowiem dowódca pracuje osobiście (metoda dyrektywna), nie angażując innych oficerów. Natomiast od razu należy zwracać uwagę na konieczność reakcji oficerów grupy rekonesansowej w przypadku korygowania rozmieszczenia: rejonów obrony pododdziałów, przebiegu przedniego skraju, ogni artylerii, zapór inżynierskich, itp. przez dowódcę. Oficerowie, których dotyczą ustalenia dowódcy, powinni dokonywać korekt na swoich mapach roboczych.

W podsumowaniu wykładowca przypomina, że dowódca może pracować w terenie, stosując inne metody, które będą eksponowane w kolejnych ćwiczeniach.

3. Sprecyzowanie zadań batalionom pierwszego rzutu.

Wykładowca przypomina, że zadania zostały przekazane z mapy przed wyjazdem w teren. W związku z tym istnieje potrzeba sprecyzowania w terenie zadań, które dowódca uściślał i korygował podczas prowadzenia rekonesansu.

Uwaga metodyczna: w celach szkoleniowych przerobić postawienie zadania dla pododdziału broniącego się na kierunku głównego wysiłku obrony oraz dla wytypowanych elementów ugrupowania bojowego rodzajów wojsk. Sprawdzić znajomość punktów regulaminowych układu zadania, pokazać sposób stawiania zadania, a następnie wyznaczać studentów, którzy w roli dowódcy oddziału będą stawiali zadania elementom wyznaczonym przez wykładowcę.

W podsumowaniu omówić wystąpienia studentów, przypomnieć, że dowódca powinien sprecyzować zadania tym podwładnym, którzy będą je realizowali w obszarze objętym rekonesansem, istotne jest również sprawdzenie przez dowódcę zrozumienia zadań przez podwładnych - może to sprawdzić, zadając im określone pytania.

4. Omówienie sposobu prowadzenia obrony w wybranych etapach walki - organizacja współdziałania.

We wprowadzeniu należy wyjaśnić studentom, że współdziałanie organizuje dowódca już w toku tworzenia koncepcji walki, kiedy zastanawia się nad problemami dotyczącymi: sił niezbędnych do pobicia przeciwnika, wyboru kierunku głównego wysiłku, czasu wykonania poszczególnych zadań. W wymienionych problemach są zawarte elementy współdziałania, bowiem należy ustalić jakie siły, skąd i kiedy skierować podczas rozgrywania kolejnych etapów obrony. W przekazywanych podwładnym wstępnych zarządzeniach bojowych również znajdą się wspomniane elementy.

Przypomnieć, że w terenie dowódca organizuje współdziałanie na zasięg widoczności i zawsze na korzyść tego elementu ugrupowania bojowego, który wykonuje decydujące w danym etapie zadanie. Nawiązując do ćwiczenia zasugerować studentom, że dowódca powinien

zorganizować współdziałanie związane z realizacją dwóch zadań częściowych: zwalczanie przeciwnika w czasie podejścia do przedniego skraju i odparcia jego ataku, walka o utrzymanie pierwszej pozycji.

Po zaprezentowaniu przez wykładowcę fragmentu organizacji współdziałania, wprowadzić w sytuację i wyznaczać studentów w roli dowódcy oddziału, którzy narzuconą przez wykładowcę metodą wydawania wytycznych będą rozwiązywali powyższy problem.

W podsumowaniu omówić wystąpienia studentów, podkreślić poprzednio wskazywaną zasadę, dotyczącą konieczności upewnienia się dowódcy, że podwładni jednoznacznie zrozumieli i przyjęli do realizacji ustalenia poczynione przez niego w toku organizacji współdziałania.

5. Sprecyzowanie zadań z zakresu zabezpieczenia działań obronnych.

We wprowadzeniu wykładowca przypomina celowość realizacji tego przedsięwzięcia przez dowódcę oddziału - chodzi tu o zapewnienie przygotowującemu obronę oddziałowi warunków do bezkolizyjnego wykonywania wszystkich przedsięwzięć. W związku z tym należy przekazać wytyczne z zakresu zabezpieczenia bojowego. Wykładowca nakazuje zaprezentować studentom wytyczne dotyczące ubezpieczenia, maskowania.

W podsumowaniu zwraca uwagę, aby w przekazywanych treściach znajdowały się następujące elementy: cel, wykonawca, zasadnicze przedsięwzięcia, terminy.

Zakończenie zajęcia:

- ⇒ dokonać oceny realizacji celu szkoleniowego zajęcia;
- ⇒ ocenić indywidualne przygotowania studentów do zajęcia;
- ⇒ podać termin zaliczenia materiału przez studentów nieprzygotowanych, bądź nieobecnych na zajęciu;
- ⇒ podsumować dotychczasowy zakres pracy dowódcy, przedstawić problematykę, jaka będzie rozpatrywana w następnych etapach pracy;
- ⇒ podać (ustalić) termin instruktażu do kolejnego zajęcia oraz określić zakres zadań, które studenci powinni wykonać do instruktażu (przestudiowanie materiałów teoretycznych, założenia wraz z załącznikami oraz rozwiązań zawartych w „Zbiorze materiałów...”).

OPRACOWAŁ

mjr dr Andrzej BUJAK

B. PROWADZENIE OPERACJI (WALKI).

OPRACOWANIE METODYCZNE ZAJĘCIA nr 262

- I. **TEMAT:** ROLA ODDZIAŁU W WALCE O UTRZYMANIE PIERWSZEJ POZYCJI.
- II. **CEL:** 1. Zapoznać studentów z metodą pracy dowódcy oddziału podczas kierowania walką z wyeksponowaniem sposobu uaktualniania decyzji.
2. Wskazać studentom wzajemne zależności pomiędzy walką brygady a wykonaniem zadania bojowego przez dywizję.
- III. **ZAGADNIENIA KSZTAŁCENIA:**
 1. Ocena sytuacji.
 2. Określenie zamiaru działania.
 3. Sprecyzowanie i przekazanie zadań oraz uzgodnienie działania wojsk.
- IV. **FORMA:** grupowe ćwiczenie taktyczne.
- V. **MIEJSCE:** sala wykładowa.
- VI. **CZAS:** 2 godziny.
- VII. **WSKAZÓWKI:**
 - a) organizacyjne:
 - studenci do zajęć przygotowują się na podstawie założenia oraz map zawierających położenie wyjściowe i plan obrony 41 BZ (opracowanych przez KDiŁ), Zbioru materiałów dydaktycznych do zajęć z taktyki ogólnej (opracowanego przez KTO) oraz literatury przedmiotu zawierającej teorię rozpatrywanych problemów
 - zajęcia poprzedzić instruktażem, w czasie którego:
 - * określić rolę studentów w czasie zajęcia;
 - * nakazać opanowanie teorii dotyczącej zasad kierowania obroną oddziału przez dowódcę w skrajnie ograniczonym czasie;
 - * polecić opanowanie treści zawartych w materiałach dydaktycznych i przygotowanie się do pracy w czasie operacyjnym na określonych stanowiskach (dowódca oddziału, dowódcy pododdziałów i oficerowie grupy operacyjnej);
 - b) metodyczne:
 - podczas instruktażu wyjaśnić wątpliwości, jakie mogły wyniknąć w trakcie studiowania materiałów;
 - na podstawie rozwiązania zawartego w „Zbiór materiałów....”, nakazać przygotować studentom inne warianty użycia sił własnych wraz z uzasadnieniem;

- każde zagadnienie poprzedzać wprowadzeniem wyjaśniającym cel i funkcję opisywanego przedsięwzięcia;
- stosować pytania śródlekcyjne w celu poznania u oficerów znajomości teorii oraz danych z dokumentacji ćwiczenia;
- preferować w większym stopniu, niż na poprzednich zajęciach korzystanie tylko z mapy;
- w toku zajęcia przy realizacji poszczególnych zagadnień przestrzegać następującego porządku: dokonywać krótkiego wprowadzenia teoretycznego ze zwróceniem szczególnej uwagi na przedstawienie interpretacji teorii w odniesieniu do konkretnie omawianej sytuacji, następnie studenci prezentują swoje rozwiązania, w toku krótkiej dyskusji wysłuchać opinii innych studentów, uzupełnić i podsumować wypowiedzi;
- być gotowym do osobistego pokazu działania poszczególnych oficerów z dowództwa brygady w trakcie rozwiązywania problemów taktycznych;
- w toku zajęcia uwzględnić ustalenia z instruktażu prowadzonego przez Kierownika Zakładu.

VIII. PRZEBIEG ZAJĘCIA.

Część wstępna:

- ⇒ podanie tematu zagadnień szkoleniowych;
- ⇒ sprawdzenie przygotowania się studentów do zajęcia (zgodnie z wytycznymi przekazanymi przez kierowników grup podczas instruktażu);
- ⇒ dokonać wprowadzenia w sytuację taktyczną.

Na wstępie należy podkreślać, że tylko bezpośrednia konfrontacja decyzji z terenem pozwoli wybrać dowódcy optymalne warunki wykorzystania walorów swoich pododdziałów. Dowódca wraz z grupą operacyjną powinien być w miejscach decydujących o wynikach starcia - a taką jest określenie sposobu użycia drugiego rzutu oddziału w toku prowadzonej obrony. Chodzi o podkreślenie konieczności pobytu dowódcy z oficerami grupy operacyjnej w tym rejonie, gdzie będą toczyły się istotne dla oddziału wydarzenia.

Należy również podkreślić, że zgodnie z procedurami natowskimi obecność dowódcy w trakcie prowadzenia walki w terenie jest w znacznym stopniu ograniczona.

1. Ocena sytuacji.

We wprowadzeniu omówić jakimi kryteriami należy kierować się przy określaniu roli i miejsca składu grupy operacyjnej (w rzeczywistych warunkach wyjeżdżającej z SD w teren) w toku prowadzenia obrony przez oddział. Wykładowca zwraca uwagę na fakt, że jej skład zawsze musi być minimalny, chodzi bowiem o zapewnienie kierowania pracą SD, ponadto grupa

operacyjna powinna posiadać środki umożliwiające łączność z pododdziałami, SD, sąsiadami oraz z przełożonym. Jednocześnie skład grupy winien zapewnić dowódcy warunki do szybkiego podejmowania decyzji.

Wykładowca następnie wyjaśnia istotę prowadzenia oceny sytuacji przez dowódcę oddziału, która ma służyć skonkretyzowaniu (niekiedy skorygowaniu) wcześniej podjętej decyzji. Podkreślając znaczenie czynnika czasu, uzmysławia studentom konieczność prowadzenia oceny sytuacji w możliwie jak najkrótszym czasie. Metodą pytań egzekwuje układ pracy składającej się na ocenę sytuacji prowadzonej przez dowódcę oddziału w celu podjęcia decyzji w trakcie walki. Zazwyczaj układ powinien zawierać:

- meldunek składany przez dowódcę pododdziału ze styczności;
- pytania dowódcy skierowane do oficerów grupy operacyjnej (wskazane jest wydzielenie czasu na udzielenie odpowiedzi przez danego oficera), umożliwiające uzyskanie danych niezbędnych do określenia koncepcji optymalnego wykorzystania posiadanych sił i środków w zaistniałej sytuacji.
- uaktualnienie decyzji;
- postawienie (sprecyzowanie) zadań.

Po wprowadzeniu w sytuację taktyczną, wyznacza grupę operacyjną i nakazuje praktycznie przerobić ten fragment pracy dowódcy oddziału, a następnie w toku dyskusji należy omówić wystąpienia oficerów, którzy stanowili skład grupy operacyjnej.

2. Określenie zamiaru działania.

Wykładowca poleca zwrócić uwagę na różnice w treści między zamiarem podejmowanym podczas przygotowania obrony, a zamiarem formułowanym w toku prowadzenia walki. Ten drugi zawiera treści opisujące wykorzystanie sił środków (elementów ugrupowania bojowego), które mają bezpośredni wpływ na wykonanie konkretnego zadania (rozbitcie kontratakami sił przeciwnika w rejonie włamania).

Warunkiem nadrzędnym podejmowanych przez dowódcę decyzja w tok walki musi być ich zgodność z otrzymanym zadaniem i koncepcją rozegrania walki przez przełożonego.

Należy przypomnieć o zasadzie uzyskiwania akceptacji przez podwładnego u przełożonego takich przedsięwzięć, jak użycie drugiego rzutu do działania. Niekiedy bowiem przedsięwzięcie to może mieć wpływ na koncepcję działania przełożonego. Można zobrazować to lapidarnym przykładem: dowódca oddziału chce wykonywać kontratak swoim drugim rzutem, tymczasem przeciwnik obezwładnił lotnictwem siły ZT na trzeciej i czwartej pozycji. Po wykonaniu w takiej sytuacji kontrataku przez drugi rzut oddziału pas obrony ZT składałby się

w określonym czasie tylko z jednej pozycji. Czy dowódca ZT w tej sytuacji zawsze zdecydowałby się na podjęcie takiego ryzyka?. Tak więc dowódca wyższego szczebla każdorazowo musi zostać zapoznany i zaakceptować zamiar podwładnego jeśli nie zakłóci on jego koncepcji rozegrania walki. Z kolei świadomie podejmuje ryzyko - w razie niepowodzenia podwładnego (kontratakujące pododdziały zostały np. zniszczone) - musi mieć w rezerwie siły i środki do udzielenia jemu pomocy (do obsadzenia drugiej pozycji).

Po wprowadzeniu w sytuację wyznaczeni studenci meldują w roli dowódcy oddziału zamiar przełożonemu (wykładowcy). Wykładowca po zakończeniu meldunku w trakcie dyskusji wyjaśnia wątpliwości dotyczące spraw merytorycznych.

Uwaga metodyczna: Jeżeli meldunek decyzji (zamiaru) był niepełny lub zawierał błędy należy na zakończenie tego zagadnienia zaprezentować pełny meldunek.

3. Sprecyzowanie i przekazanie zadań oraz uzgodnienie działania wojsk.

Wykładowca wyjaśnia, że po zatwierdzeniu zamiaru dowódca oddziału, przebywający nadal w terenie z grupą operacyjną, niezwłocznie powinien sprecyzować zadania bojowe najpierw tym elementom, które zabezpieczają i biorą udział w wykonaniu podjętej decyzji, a następnie pozostałym siłom oddziału (jeśli zachodzi taka potrzeba).

Jeśli np.: kontratak wykonywany będzie z wcześniej zaplanowanej rubieży i zadania (postawione wcześniej) nie uległy zmianie, wówczas wystarczy ustalonym (w toku organizacji współdziałania) sygnałem dać rozkaz do działania. W innym przypadku należy sprecyzować zadania (np. dla pododdziału wykonującego kontratak trzeba wskazać drogę podejścia, rubieżę rozwinięcia w ugrupowanie przedbojowe i bojowe, kierunek głównego uderzenia, treść zadania, itd.).

Wykładowca podkreśla znaczenie czynnika czasu - w kontekście stawiania zadań. Trzeba pamiętać, żeby stawiać zadania w takiej kolejności aby wszyscy wykonawcy zdążyli znaleźć się w określonym rejonie i przystąpili do realizacji tych zadań w nakazanym czasie. Ponadto należy przypomnieć, że dowódca powinien wykorzystać posiadanych oficerów i środki łączności do równoległego przekazywania zadań.

Po wprowadzeniu w sytuację wykładowca poleca wyznaczonym studentom postawienie (ze swoich map roboczych) zadań: dowódcy pododdziału wykonującemu kontratak, dowódcy pododdziału zabezpieczającemu wejście kontratakującego pododdziału do walki oraz dla dowódców wytypowanych rodzajów wojsk.

Wykładowca przystępuje do omówienia sposobu postępowania dowódcy oddziału podczas organizowania przez niego współdziałania. Podkreśla, że dowódca jest zobowiązany w terenie uzgodnić działanie wszystkich elementów biorących udział w wykonywanym kontrataku. Ze względu na czas (sygnały zezwalające na przemieszczenie się sił mających wziąć

udział w walce zostały przekazane), dowódca powinien organizować współdziałanie metodą dyrektywną. Przypomnieć, że współdziałanie na korzyść wykonującego kontratak pododdziału było organizowane wcześniej - w toku przygotowania obrony. Jeśli, jak w przypadku precyzowania zadań, sytuacja jaka wytworzyła się przed wykonywaniem kontrataku odbiega od przewidywanej, wówczas współdziałanie należy udokładnić. Polegać to będzie na sprecyzowaniu między innymi takich treści: jak terminy realizacji poszczególnych przedsięwzięć, uzgodnieniu, kto za jaki obszar odpowiada po wykonaniu kontrataku, ustaleniu i przekazaniu dodatkowych sygnałów wszystkim wykonawcom, itp. Przypomnieć, że dowódca po zakończeniu organizowania współdziałania powinien sprawdzić, czy podwładni zrozumieli wszystkie ustalenia i znają co powinni wykonać na każdy z otrzymanych sygnałów.

Po wprowadzeniu w sytuację wyznaczeni w roli dowódcy oddziału studenci prezentują sposób organizacji współdziałania. Omówić niedociągnięcia natury merytorycznej i manualnej (czynności związanych z występowaniem przy mapie).

Zakończenie zajęcia:

- ⇒ dokonać oceny realizacji celu szkoleniowego zajęcia;
- ⇒ ocenić indywidualne przygotowania studentów do zajęcia;
- ⇒ podać termin zaliczenia materiału przez studentów nieprzygotowanych, bądź nieobecnych na zajęciu;
- ⇒ podsumować dotychczasowy zakres pracy dowódcy;
- ⇒ podsumować całość ćwiczenia nr 111;
- ⇒ podać (ustalić) termin instruktażu do kolejnego zajęcia oraz określić zakres zadań, które studenci powinni wykonać do instruktażu (przestudiowanie materiałów teoretycznych, założenia wraz z załącznikami oraz rozwiązań zawartych w „Zbiór materiałów...”).

OPRACOWAŁ

mjr dr Andrzej BUJAK

ĆWICZENIE WPROWADZAJĄCE NR 111

Temat: ZWIĄZEK TAKTYCZNY W OPERACJI I WALCE.

ZBIÓR MATERIAŁÓW DYDAKTYCZNYCH DO ZAJĘĆ
Z TAKTYKI OGÓLNEJ

(Zajęcia nr: 9, 17, 18, 24, 25)

WSTĘP

Jednym z zadań naszych SZ jest pełna integracja ze strukturami NATO-wskimi, podejmowane są działania zmierzające do przejęcia i wdrożenia określonych procedur stosowanych i obowiązujących w armiach Sojuszu Północnoatlantyckiego.

Powinniśmy jednak pamiętać, że pakt ten obejmuje 16 państw posiadających własne tradycje i doświadczenia w sferze militarnej, co oznacza że posiadają one również swoje narodowe procedury podejmowania decyzji. Porozumienia standaryzacyjne NATO określają pewne ogólne ramy postępowania, które obowiązują wszystkich członków struktur wojskowych i pozwalają na pełne współdziałanie we wszelkich sytuacjach. Jednakże wypełnienie ich konkretną treścią w znacznej mierze pozostawione jest armiom członkowskim. W tej sytuacji mamy nie tylko pełne prawo zachowując właśnie te ogólne natowskie ramy wypełnić ich własnymi treściami ale wręcz jest to koniecznością dla zachowania naszej narodowej specyfiki. Jednocześnie należy pamiętać, że w sytuacjach współpracy z konkretnym partnerem z sojuszu koniecznością często będzie zapoznanie się i postrzeganie procedury państwa z którym mam przyjdzie współpracować np.: niemieckie, amerykańskie czy brytyjskie.

Bardzo istotnym jest również jeszcze jeden problem - przystosowania naszych dowództw do struktur natowskich. Trudno bowiem mówić o wdrożeniu jakichkolwiek procedur, czy też ich poprawnym stosowaniu jeżeli nie zmieni się struktur naszych dowództw ZT, oddziałów i pododdziałów.

A. PRZYGOTOWANIE OPERACJI (WALKI).

ZAJĘCIE NR 237 (ćw. 111/9):

Temat: MIEJSCE, ROLA I ZADANIA ZWIĄZKU TAKTYCZNEGO W OPERACJI.
DECYZJA DOWÓDCY

Metoda pracy dowódcy dywizji uzależniona jest od szeregu czynników, przede wszystkim zaś od sytuacji, otrzymanego zadania i posiadanego czasu na przygotowanie walki. Istnieje szereg poglądów na realizację procesów decyzyjnych, są one treścią wielu badań naukowych zarówno w dziedzinach cywilnych jak i wojskowych.

Planowanie i organizowanie, jako składowe procesu przygotowania walki, w interpretacji Regulaminu Działania Taktycznych (RDzT) Wojsk Lądowych, obejmują realizację szeregu przedsięwzięć, których celem jest osiągnięcie gotowości do wykonania postawionego zadania.

Odpowiednikiem regulaminowego w SZ RP pojęcia „przygotowanie walki” stosowanym w armiach państw NATO jest Decision Making and Planning Process (DMP) - proces wypracowania decyzji i planowania, w U.S.Army na szczeblach taktycznych zwany także Troop Leading Procedures.

Polega on na określaniu zadań, przygotowywaniu planów i rozkazów oraz stawianiu zadań podwładnym. Trwa on od chwili otrzymania zadania do osiągnięcia gotowości do jego wykonania i jest kontynuowany w trakcie walki. Proces ten, typowy w ogólnym zarysie dla wszystkich armii NATO, jest zróżnicowany w szczegółach, nie mających jednak wpływu na istotę metody rozwiązywania problemów. Przedsięwzięcia realizowane w jego trakcie podzielić można na następującą grupę:

- określenie położenia
- planowanie
- stawianie zadań;
- kontrola

Należy jednak pamiętać, że podział ten ma charakter umowny. Pomimo to, w znacznym stopniu ułatwia on zrozumienie mechanizmu działania DMP. Np. regulamin ATT-35 (B) proces przygotowania walki dzieli na:

- ocenę sytuacji;
- planowanie;
- rozkazodawstwo;

- kontrolę.

Zdecydowanie największe znaczenie w procesie przygotowania walki ma etap planowania (oceny sytuacji), w ramach którego dokładnemu rozważeniu i ocenie podlegają: otrzymane zadanie, położenie oraz wszystkie inne czynniki niezbędne do podjęcia decyzji. Po podjęciu przez dowódcę decyzji, na jej podstawie sztab opracowuje plan walki z niezbędnym stopniem szczegółowości oraz, na podstawie planu, rozkaz bojowy i potrzebne załączniki.

W całościach Decision Making and Planning Process, z zasady ograniczonym przez czynnik czasu, szczególne znaczenie odgrywa:

- wydawanie przez dowódcę jednoznacznych i zrozumiałych wytycznych;
- właściwa koordynacja wysiłku dowództwa przez szefa sztabu;
- szczegółowe zrozumienie przez członków sztabu istoty i przebiegu DMP.

Porównanie przedsięwzięć wchodzących w skład planowania i organizowania w naszym rozumieniu tych pojęć, z elementami składowymi DMP wskazuje, że dokładnego rozpatrzenia wymagają trzy pierwsze jego etapy, to znaczy:

- określenie położenia;
- planowanie;
- stawianie zadań.

Planowanie obejmuje całokształt przedsięwzięć realizowanych przez dowódcę i sztab od chwili otrzymania zadania do podjęcia decyzji przez dowódcę i opracowania planu operacji (walki). W jego skład wchodzi następujące czynności:

- analiza zadania;
- plan pracy sztabu;
- informowanie operacyjne
- ocena położenia;
- spotkania z oficerami (wg potrzeb);
- określenie możliwości działania;
- ocena możliwości przez specjalistów;
- przedstawienie danych do decyzji (odprawa)
- DECYZJA
- opracowanie planu operacji (walki)

Metoda pracy dowódcy związku taktycznego (ZT) przyjmowana w celu podjęcia zamiaru, w tym przypadku do obrony, uzależniona będzie od bardzo wielu czynników. Przede wszystkim od sytuacji, otrzymanego zadania oraz czasu, który ZT posiada na przygotowanie walki. Praca ta może być podobnie jak w naszych polskich warunkach realizowana metodą

równoległego lub kolejnego przygotowania walki. W niektórych sytuacjach mogą być uwzględnione obie.

Punktem wyjściowym przygotowania walki jest zazwyczaj zadanie otrzymane od przełożonego, choć niekiedy dowódca danego szczebla, znając zamiar i intencje przełożonego, może sam wydedukować swoje zadanie. Stosowany sposób sformułowania zadania określa podwładnemu efekt (pożądany stan końcowy), jaki powinien osiągnąć, czyli cel działania. Stąd wniosek, że proces planowania a w szczególności ocena sytuacji ma stworzyć dowódcy warunki do podjęcia decyzji **JAK** ma osiągnąć ów pożądany stan końcowy.

Planowanie obejmuje działania, w których partycypują wszyscy oficerowie sztabu. O ile jednak w analizie zadania uczestniczy zwykle dowódca i szef sztabu, to ocena czynników wpływających na wykonanie zadania, oraz rozważenie i porównanie sposobów działania jest domeną komórek G 1 - G 4, współpracujących ze specjalistami rodzajów wojsk (grupą specjalistyczną). Wykreowanie sposobów działania wojsk własnych to obszar odpowiedzialności komórki G 3, która korzystając z informacji i rad pochodzących z G 1,2,4, oraz specjalistów rodzajów wojsk określa je i przedstawia dowódcy. Rolą dowódcy jest natomiast podjęcie decyzji (wybór jednego z wariantów) i określenie zamiaru walki.

1. Analiza zadania.

Analiza zadania jest twórczym procesem myślowym, którego celem jest sformułowanie wniosków, określających ideę rozegrania walki obronnej. Proces ten polega na precyzyjnym zrozumieniu otrzymanego zadania w świetle zamiaru realizowanego przez przełożonego, zadań sąsiadów oraz na ustaleniu szczegółowych zadań do realizacji przez własne siły, zapewniającego osiągnięcie końcowego celu walki. W praktyce sposób przeprowadzenia analizy zadania uwarunkowany jest głównie miejscem i sposobem (formą) otrzymania zadania bojowego, stopniem wyszkolenia całego dowództwa i nawykami dowódcy, stopniem szczegółowości zadania bojowego, sytuacją w jakiej znajdują się wojska oraz wieloma innymi czynnikami. Zwrócić należy uwagę, że często dowódcy podczas wypracowania zamiaru niejako łączą analizę zadania z oceną sytuacji.

Zadanie (Mission), określane jest jako krótkie sprecyzowanie **co i w jakim celu** należy wykonać. Jego analiza sprowadza się do poszukiwania odpowiedzi na następujące pytania:

- jaki jest zamiar przełożonego i jaka jest rola związku taktycznego (oddziału, pododdziału) w realizacji jego planów ?;
- czego wymaga przełożony lub jakie główne zadania muszą zostać wykonane, aby zrealizować jego zamiar?

UWAGA: Polega to na rozbiorze zadania postawionego przez przełożonego na zadania

częstkowe w nim zawarte (SPECIFIED TASKS) oraz wynikające z jego treści (IMPLIED TASKS), a następnie określeniu tych z nich, które mają kluczowe znaczenie (ESSENTIAL TASKS) dla osiągnięcia celu;

- czy i jakie istnieją ograniczenia swobody działania ?;
- czy nastąpiły znaczące zmiany sytuacji od momentu podpisania rozkazu przez przełożonego; jeśli tak, to czy wiedząc o tych zmianach wydałby on ten sam rozkaz (postawił takie samo zadanie)?

Analiza zadania kończy się z chwilą sprecyzowania przez dowódcę zadania własnego (restated mission), które stanie się podstawą do dalszej pracy sztabu i stanowić będzie pkt. 2 przyszłego rozkazu bojowego. Dowódca powinien ponadto wydać wytyczne dotyczące dalszego przebiegu procesu planowania (oceny sytuacji) oraz określić zadania, które zapewnią skupienie pracy sztabu zgodnie z jego intencjami. Zakres i treść wytycznych może być różny, zawsze jednak powinien zostać podany czas zakończenia oceny sytuacji (co w praktyce oznacza do kiedy muszą zostać przygotowane warianty działania) oraz sprecyzowane zadanie własne. Ponadto wytyczne mogą zawierać inne wskazówki dowódcy, zależne od charakteru zadania, czynnika czasu, a nawet cech osobowych dowódcy, oraz doświadczenia oficerów sztabu i jego zgrania jako całości.

Analizę zadania zazwyczaj przeprowadza dowódca i szef sztabu.

1.1. Sposób analizy zadania prowadzonej przez dowódcę dywizji

(według narodowych procedur).

Analiza zadania jest elementem procesu twórczej działalności dowódcy podczas wypracowania decyzji. Polega ona na głębokim zrozumieniu otrzymanego do wykonania zadania w świetle zamiaru (decyzji) oraz celu realizowanego przez wyższego przełożonego i sąsiadów, a także ustaleniu sposobu wykonania zadań szczegółowych, zapewniających osiągnięcie końcowego celu walki.

Rozpoczęcie myślowego procesu analizowania zadania zaczyna się z chwilą zrozumienia jego treści - co powinno prowadzić do uzmysłowienia sobie zadań cząstkowych, których realizacja zapewni w efekcie osiągnięcie zakładanego celu walki. Po zapoznaniu się z zadaniem dywizji oraz zamiarem przełożonego dowódca powinien odpowiedzieć sobie na pytania:

- co zamierza przełożony osiągnąć w operacji?
- jak zamierza ten cel osiągnąć?

Efektem powinno być właściwe i głębokie zrozumienie swojego zadania po zorientowaniu się w całym planie działania przełożonego.

Kolejną fazą analizy zadania stanowi przejście do syntezy wniosków, określających miejsce i rolę dywizji w operacji, a więc pośrednia odpowiedź na następujące pytania:

- jakie jest miejsce dywizji w ugrupowaniu operacyjnym korpusu?
- jaką rolę spełnia dywizja w tym ugrupowaniu?
- jaki jest cel działania oraz co stanowi treść zadania dywizji?

Następnym elementem pracy powinno być określenie ogólnej koncepcji działania, a więc dokonanie podziału otrzymanego zadania na zadania cząstkowe i ustalenie kolejności ich realizacji, wstępny podział sił i środków i sposób ich działania, ustalenie wskaźników czasowo-przestrzennych i zakresu współdziałania z sąsiadami.

W wyniku analizy zadania dowódca precyzuje wnioski dotyczące:

- miejsca i roli oraz celu działania dywizji w przyszłej operacji;
- kierunku skupienia głównego wysiłku obrony oraz sposobu wykorzystania skutków porażenia ogniowego;
- ugrupowania bojowego i kolejności wykonywania poszczególnych zadań cząstkowych;
- wpływu działania sąsiadów na wykonanie zadania dywizji oraz zakresu współdziałania z nimi podczas realizowania zadań cząstkowych.

Strukturę analizy zadania można więc przedstawić następująco:

1. Zrozumienie zamiaru przełożonego i celu przyszłych działań:

- co zamierza przełożony osiągnąć w operacji?
- jak zamierza ten cel osiągnąć?

2. Określenie miejsca i roli dywizji w operacji:

- jakie jest miejsce dywizji w ugrupowaniu operacyjnym?
- jaką rolę spełnia dywizja w ugrupowaniu operacyjnym?
- jaki jest cel działania oraz co jest treścią zadania dywizji?

3. Określenie ogólnej koncepcji (myśli przewodniej) działania:

- podział otrzymanego zadania na zadania cząstkowe i kolejność ich realizacji;
- wstępny podział sił i środków do realizacji zadań cząstkowych i sposób ich działania (ugrupowanie);
- wskaźniki czasowo-przestrzenne;
- zakres współdziałania z sąsiadami.

Sposób analizy zadania przez dowódcę 4 DZ - proponowane rozwiązanie.

2 K jest w trakcie zajmowania rejonu ześrodkowania. Po odtworzeniu zdolności bojowej przechodzi do operacji obronnej posiadając w pierwszym rzucie 4 DZ i 6, 7 BZ, a w drugim 5 DZ.

Celem prowadzonej operacji obronnej jest niedopuszczenie do przerwania się zgrupowań uderzeniowych "PÓŁNOCNYCH" w kierunku Warszawy.

Zadanie korpusu polega na wzbronieniu przeciwnikowi przerwania się w kierunku: WIŚNIEW, MIŃSK MAZOWIECKI, KOŁBIEL (6832), a tym samym uniemożliwienie mu rozcięcia ugrupowania operacyjnego "POŁUDNIOWYCH".

Dowódca korpusu ocenia, że przeciwnik prawdopodobnie wykona uderzenie w kierunku MAŁKINIA, KARCZEW, a więc na styku między 4 DZ i 6 BZ. Uderzenie to może nastąpić w godzinach rannych 6.01.

Dowódca korpusu zamierza postawione zadanie wykonać następująco: główny wysiłek obrony skupia w pasie obrony 4 DZ. Wykorzystując skutki uderzeń LMB, ogniem artylerii i uderzeniami śmigłowców bojowych opóźni i zdeorganizuje podejście i rozwinięcie odwodów 2 A. Dywizją i dwoma brygadami zmechanizowanymi w pierwszym rzucie we współdziałaniu z 3 KZ odeprze atak przeciwnika przed przednim skrajem obrony W wypadku włamania się jego sił w głąb obrony, przeciwuderzeniem drugiego rzutu - 5 DZ rozbije je w rejonie włamania i odtworzy przedni jej skraj.

Z kierunku i miejsca przewidzianego przeciwuderzenia wynika, że główną rolę w realizacji zadania korpusu odgrywać będzie 4 DZ oraz to, że dowódca korpusu dążył będzie do utrzymania, za wszelką cenę, pasów obrony ZT pierwszego rzutu. 7 BZ przechodzi do obrony na prawym skrzydle i będzie odgrywała pomocniczą rolę w realizacji zadania korpusu.

Należałoby więc współdziałać z prawoskrzydłowym sąsiadem - 6 BZ oraz z lewym - 7 BZ. Ponadto w zakresie walki o utrzymanie rejonu obrony dywizji z 5 DZ.

Stąd wynika potrzeba nawiązania z nimi do godzin wieczornych 5.01. łączności i zorganizowania wymiany informacji.

Dlaczego dowódca korpusu przywiązuje tak dużą uwagę do utrzymania pasa obrony 4 DZ? Przecież ostatecznie można się wycofać pod naporem przeciwnika i dążyć do załamania jego natarcia na drugim pasie obrony. Rozpatrując tę możliwość z punktu oddziaływania ogniowego przez przeciwnika na drogi dowozu i ewakuacji, okazuje się, że takie działanie byłoby niecelowe. Nawet jeśli natarcie przeciwnika zostałoby załamane na drugim pasie obrony

miałby on możliwość oddziaływania ogniem artylerii na arterie komunikacyjne WARSZAWY jak również stworzenia dogodnych warunków do jej okrążenia.

Utrzymanie przejeźdźności tych szlaków komunikacyjnych jako dróg dowozu i ewakuacji na korzyść zgrupowania wojsk w rejonie WARSZAWY ma istotne znaczenie dla powodzenia operacji obronnej "POŁUDNIOWYCH".

Z powyższych rozważań wynika, że 4 DZ będzie broniła się w pierwszym rzucie na kierunku gdzie przełożony skupia główny wysiłek i pomimo faktu, że 6 i 7 BZ również działa w pierwszym rzucie korpusu, to właśnie 4 DZ będzie odgrywać pierwszoplanową rolę w realizacji zadania korpusu. Potwierdza to również fakt, że w jej pasie przeciwnik ma najkorzystniejsze warunki terenowe do dokonania i poszerzenia wylomu, a następnie do przeniesienia działań w głąb pasa obrony korpusu.

Aby spełnić oczekiwania dowódcy korpusu, dywizja powinna skupić główny wysiłek obrony na prawym skrzydle.

Szerokość pasa obrony pozwala na użycie w pierwszym rzucie dwóch a nawet trzech brygad. Użycie trzech brygad stworzy większe nasycenie środków ogniowych na pierwszej pozycji, ale może utrudnić manewr sił na zagrożony kierunek, a w wypadku uderzenia przeciwnika na wąskim odcinku jest duże prawdopodobieństwo przerwania obrony. Takie ugrupowanie byłoby korzystne przy uderzeniu jego sił na całej szerokości pasa obrony dywizji.

Biorąc pod uwagę powyższe uwarunkowania oraz konieczność posiadania drugiego rzutu bardziej celowy byłby wariant użycia dwóch brygad w pierwszym rzucie.

Należy oczekiwać uderzenia sił do dwóch dywizji i jednej brygady, które po uwzględnieniu warunków terenowych mogą dążyć do przełamania obrony dywizji na odcinku 12-16 km. Siłom tym należałoby przeciwstawić co najmniej dwie brygady. Biorąc pod uwagę dostępność terenu, uderzenie wykonane będzie prawdopodobnie na dwóch kierunkach: ŁOCHÓW, SULEJÓWEK oraz STARA WIEŚ, MIŃSK MAZOWIECKI. Rozmieszczenie na tych kierunkach brygad spowoduje powstanie nieobsadzonej luki na lewym skrzydle pasa obrony dywizji. W wypadku uderzenia części sił przeciwnika w kierunku STOCZEK, HALINÓW, choć mało prawdopodobnego, ze względu na zagrożenia związane z koniecznością walki w lesie, może w wypadku takiego działania przeciwnika, dojść do groźby oskrzydlenia. Konieczne jest więc poszerzenie rejonu obrony dla lewoskrzydłowej brygady. Również takiemu działaniu można zapobiec poprzez wydzielenie części sił z drugorzutowej brygady i podporządkować je brygadzie pierwszorzutowej.

Skupienie głównego wysiłku obrony dywizji na prawym skrzydle narzuca miejsce dla drugorzutowej brygady, którą jest wskazane rozmieścić na kierunku głównego uderzenia

przeciwnika z przeznaczeniem do pogłębienia obrony brygad pierwszego rzutu i wykonania kontrataków w walce o utrzymanie drugiej pozycji.

W wypadku nieutrzymania drugiej pozycji należy przewidzieć przeniesienie głównego wysiłku obrony na trzecią pozycję, z której to dowódca korpusu planuje wykonać przeciwuderzenie w kierunku: MIENIA, DOBRE z rubieży: ŚWITEŻ, WOŻBIN. W związku z powyższym należy zaplanować zajęcie zapasowych rejonów obrony przez pierwszorzutowe brygady na pozycjach ryglowych. Takie działanie powinno zapewnić załamanie natarcia przeciwnika w głębi obrony dywizji i stworzyłoby warunki do wykonania przeciwuderzenia drugim rzutem korpusu.

Istnieje jednak groźba, że przeciwnik może zmienić kierunek głównego uderzenia i przełamać trzecią pozycję, wówczas dywizja powinna całością sił przejść do obrony czwartej pozycji.

Wynika z tego, że rejon głównego wysiłku obrony należy wybrać w obszarze pierwszej i drugiej pozycji na prawym skrzydle pasa obrony. Natomiast ubezpieczenia bojowe i działania pierwszorzutowych brygad winny wprowadzić w błąd przeciwnika i "wyprowadzić" jego główne uderzenie tam gdzie skupienie sił i środków dywizji będzie największe.

WNIOSKI .

1. Dywizja przechodzi do obrony w pierwszym rzucie operacyjnym na kierunku skupienia głównego wysiłku obrony korpusu; od wykonania przez nią zadania zależy powodzenie całości działań realizowanych przez korpus.
2. Celowym jest skupienie głównego wysiłku obrony na kierunku: KĄTY-BORUCZA (0040), ŻARNIÓWKA(8260), JĘDRZEJOWO(8448). Porażenie powinno pozwolić na załamanie natarcia przeciwnika przed przednim skrajem lub przed trzecią pozycją obrony.
3. Dywizję należy ugrupować w dwa rzuty, wydzielając do pierwszego rzutu dwie brygady zmechanizowane, do drugiego - brygadę pancerną.
4. Koniecznym jest nawiązanie i utrzymanie współdziałania z 6 i 7 BZ na cały okres walki obronnej, a z 5 DZ należy współdziałać przede wszystkim podczas wykonywania przeciwuderzenia.

Zgodnie z narodowym modelem pracy po analizie zadania dowódca określa:

A. Przedsięwzięcia, które należy niezwłocznie zrealizować w celu szybszego przygotowania oddziałów do wykonania zadania - (Warning order).

Przedsięwzięcia te określa dowódca dywizji natychmiast po przeprowadzeniu analizy zadania. Mają one na celu uruchomienie zorganizowanej pracy w ramach dowództwa dywizji

oraz umożliwienia jak najszybszego rozpoczęcia przygotowań w podległych oddziałach i pododdziałach do wykonania przyszłych zadań bojowych. Po analizie zadania dowódca dywizji dysponuje już pewnymi ogólnymi danymi, umożliwiającymi sformułowanie podstawowych wytycznych w tym zakresie. Podstawą do ich określenia są posiadane aktualnie wiadomości o istniejącej sytuacji bojowej i jej rozwoju, stanie i położeniu wojsk własnych i przeciwnika oraz wnioski z analizy zadania. Powinny one obejmować kompleks czynności których pominięcie w danej chwili lub przesunięcie ich na okres późniejszy mogłoby zakłócić lub uniemożliwić terminowe osiągnięcie gotowości wojsk i dowództw do wykonania zadania bojowego.

Dowódca dywizji przekazuje je szefowi sztabu w formie wytycznych. Do oddziałów doprowadza się wytyczne w formie zarządzeń przygotowawczych za pomocą technicznych środków łączności. Zarządzenia te zazwyczaj powinny obejmować dane o charakterze oczekujących je działań, przedsięwzięciach, jakie mają zrealizować i terminowe ich wykonanie. Ponadto podaje się i inne dane, np. termin gotowości, miejsce, czas i sposób otrzymania zadania. Istniejąca w danym momencie sytuacja ogólna może jednak spowodować, że treść poleceń może być inna. Nie powinny one dublować obligatoryjnych obowiązków osób funkcyjnych oraz komórek organizacyjnych.

Odpowiednikiem tego etapu pracy dowódcy zgodnie z procedurami natowskimi jest wydanie pierwszego **Warning Order - WO** (Zarządzenie przygotowawcze), które powinno być sporządzone i wysłane do podwładnych natychmiast po tym, jak dowódca wyda wytyczne dla sztabu. Musi być ono krótkie, lecz zawierać ilość informacji wystarczającą do rozpoczęcia procesu przygotowania walki przez podwładnych. Kolejne zarządzenia mogą być później sukcesywnie wydawane dla zapewnienia podwładnym dopływu aktualnych informacji i umożliwienia jak najszybszego uruchomienia przez nich planowania.

Zarządzenie przygotowawcze nie ma ustalonego układu.

Proponowane rozwiązanie:

Dowódca 4 DZ w celu szybszego przygotowania wojsk do wykonania zadania nakazał:

1. Zrealizować w dowództwie dywizji następujące przedsięwzięcia:
 - a) w zakresie organizacji pracy nad przygotowaniem obrony:
 - ukierunkować pracę oficerów dowództwa dywizji, zapoznać ich z zadaniem bojowym i organizacją pracy w czasie planowania obrony;
 - zorganizować pracę z podległymi dowództwami oraz stałą wymianę informacji z sąsiadami;
 - postawić zadania organom rozpoznania pod kątem organizowania obrony.

b) w zakresie przygotowania oddziałów do wykonania zadania:

- zorganizować zaopatrzenie oddziałów w środki materiałowe;
- zorganizować dowóz i rozdział amunicji artyleryjskiej, czołgowej, strzeleckiej, środków inżynierskich i MPS do oddziałów oraz określić sposób i kolejność ich przyjęcia;
- przygotować niezbędne zarządzenia przygotowawcze dla wykonawców.

2. Przekazać oddziałom zarządzenia przygotowawcze do planowania i przygotowania obrony; nakazać zorganizować przyjęcia zaopatrzenia materiałowego.

B. Kalkulacja czasu.

Kalkulacja czasu stanowi podstawę organizacji pracy dowództw i działalności wojsk. Przeprowadza ją osobiście dowódca dywizji lub szef sztabu w czasie analizowania zadania przez dowódcę; podlega ona wtedy zatwierdzeniu. Powinna ona stanowić uporządkowany harmonogram działania zarówno dla dowództwa jak i wojsk dywizji. Podczas jej sporządzania należy stale pamiętać, że 1/3 czasu ogólnego przeznacza się dla siebie, a 2/3 - dla podwładnych. Kalkulacja czasu polega na ustaleniu zasadniczych czynności i czasu ich wykonania z punktu widzenia przygotowania podległych wojsk do wykonania zadania. Podstawę jej opracowania stanowią terminy:

- otrzymanie zadania bojowego;
- osiągnięcie gotowości do działań;
- inne ustalenia czasowe określone przez przełożonego (np. czas meldowania zamiaru, czas gotowości systemu ognia, czas wschodu i zachodu słońca, czas dzienny i nocny) itp.

Dokonując kalkulacji czasu ustala się przede wszystkim czas niezbędny na:

- przygotowanie działań przez dowództwa i podległe wojska;
- wypracowanie zamiaru przez dowódcę dywizji i postawienie zadań bojowych w formie wstępnych zarządzeń bojowych;
- wydanie rozkazu bojowego;
- przeprowadzenie pracy w terenie (rekonesans, zadania...);

Uwzględnić należy, aby czasy przyjęte w kalkulacji były realne i uwzględniały możliwości ludzi i sprzętu.

Kalkulację czasu przygotowuje się w formie pisemnej; z zasady oficerowie posiadają opracowane już wcześniej harmonogramy czynności i sporządzenie kalkulacji ogranicza się do określenia konkretnych czasów i wpisania ich do tabeli.

Uwaga: Kalkulacja czasu do organizacji pracy dowództwa i działalności wojsk 4 DZ jest przedstawiona w materiałach KDiŁ.

C. Wydanie wytycznych szefowi sztabu dywizji dotyczących zapoznania z zadaniem, organizacji rozpoznania, rekonesansu oraz przygotowania niezbędnych danych do podjęcia decyzji.

Po zatwierdzeniu kalkulacji czasu dowódca dywizji wydaje wytyczne szefowi sztabu, dotyczące zapoznania przez niego zastępców dowódcy, szefów rodzajów wojsk i służb, dowódców oddziałów z zadaniem, organizacji rozpoznania, rekonesansu oraz przygotowania danych niezbędnych do podjęcia decyzji. Ich celem jest pełne ukierunkowanie pracy dowództwa dywizji, oddziałów i pododdziałów w sferze planistyczno-organizacyjnej i w zakresie przygotowania wojsk. Zapoczątkowują one ukierunkowaną i zorganizowaną pracę oficerów dowództwa dywizji. Powinny obejmować konkretne zadania wynikające z sytuacji, bez powtarzania spraw oczywistych mieszczących się w ramach obowiązków osób funkcyjnych.

Szef sztabu osobiście przyjmuje je od dowódcy dywizji i odpowiada za ich dalsze przekazanie (realizację).

Wytyczne te wydaje się po określeniu kalkulacji czasu, aby możliwe było podanie konkretnych terminów realizowania poszczególnych zamierzeń.

Proponowane rozwiązanie:

Szef sztabu:

a) zapoznać z zadaniem:

- do 22.00 zapoznać zastępców szefów rodzajów wojsk i służb oraz dowódców oddziałów z otrzymanym przez dywizję zadaniem bojowym;
- zorganizować w dowództwie dywizji pracę nad przygotowaniem obrony oraz współpracę z dowództwami brygad;

b) w zakresie organizacji rozpoznania:

- zapewnić stały dopływ informacji o przeciwniku z dowództwa 2 K;
- do 7.00 5.01 rozwinąć sieć posterunków obserwacyjnych na przednim skraju obrony;
- główny wysiłek rozpoznania w dniu dzisiejszym i w nocy skupić na ustaleniu rejonu wyjściowego 2A do natarcia;

- do wieczora 5.01 określić rozmieszczenie artylerii, stanowisk dowodzenia 2A i określenie ich stopnia gotowości do użycia;
- obserwować i natychmiast przekazywać dane o położeniu oddziałów 21 i 22 DZ i 24 BZ.

c) organizacja rekonesansu:

- rekonesans przeprowadzę od 8.00 - 10.00 5.01 z dwóch punktów pracy w rejonie 41 i 42 BZ;
- w skład grupy rekonesansowej włączyć: SWR, SWO, SArt, SOPL, SSap, SOPChem, dowódcę GDBL, oficera wydziału operacyjnego;
- zapewnić przybycie na punkty rekonesansowe dowódców 41, 42 BZ i 43 BPanc, wraz ze swoimi grupami rekonesansowymi;
- zabezpieczyć przejazd i powrót grupy rekonesansowej używając niezbędnego minimum wozów dowodzenia;
- zorganizować łączność ze dowództwem 2 K w czasie prowadzenia rekonesansu;
- opracować w wydziale operacyjnym plan rekonesansu - do czasu wyjazdu;
- wyjazd na rekonesans po wydaniu rozkazu bojowego.

d) przygotowanie danych niezbędnych do podjęcia decyzji:

- powiadomić zainteresowanych oficerów, że od 23.00 będę wysłuchiwał ich meldunków niezbędnych do podjęcia przeze mnie decyzji, w kolejności określonej w kalkulacji czasu;
- po meldunkach oficerów osobiście przedstawić propozycję w zakresie organizacji dowodzenia.

2. Ocena położenia.

Jest to bez wątpienia najważniejsza część DMP, wymagająca skoordynowanej i pełnej współpracy wszystkich elementów składowych dowództwa. Celem oceny położenia (jako logicznego procesu poszukiwania najlepszego sposobu rozwiązania problemu) jest stworzenie maksymalnie przejrzystego pod każdym względem obrazu położenia, na bazie którego podjęta będzie decyzja.

Po przeprowadzeniu analizy w ramach oceny położenia rozważane są wszelkie czynniki, które będą miały wpływ na wykonanie zadania postawionego przez przełożonego. Ocena ta jest pracą zespołową, która w znacznej części przebiega równolegle. Oznacza to, że gdy G 2 ocenia przeciwnika, jego możliwości bojowe i prawdopodobne sposoby działania, G 3 prowadzi

wszechstronną ocenę sił własnych. Ocena ta jest poszerzana przez pracę G 1 i G 4 w ich obszarach odpowiedzialności, czyli ocenę sytuacji personalnej i logistycznej wojsk własnych.

Czynniki, które podlegają szczególnie wnikliwej ocenie to:

- przeciwnik;
- otoczenie (środowisko), a w nim:
 - * teren;
 - * warunki atmosferyczne;
 - * ludność cywilna na obszarze działań (także pod względem religii i kultury);
- siły własne (w tym także pod względem możliwości zabezpieczenia logistycznego);
- możliwości i sposoby ochrony stanów osobowych, wyposażenia, środków materiałowych i informacji przed oddziaływaniem lub wpływem przeciwnika (SECURITY);
- czynnik czasu;
- inne istotne czynniki (morale, możliwości wykorzystania środków miejscowych, środki masowego przekazu itp.).

W etapie tym tworzone są podstawy przeprowadzenia przyszłych działań. W ocenie sytuacji uczestniczy praktycznie każdy członek sztabu, jednakże szczególne znaczenie ma tutaj relacja pomiędzy dowódcą, pionem operacyjnym oraz rozpoznawczym.

Zdecydowanie największy wpływ na sposób prowadzenia oceny sytuacji ma czynnik czasu. Jeżeli jest go dosyć, będzie ona prowadzona w sposób w pełni formalny. Przy ograniczonym czasie etap ten może zostać sprowadzony do krótkiej dyskusji pomiędzy dowódcą, G 2 i G 3 na temat możliwych sposobów działania i prawdopodobnego zamiaru przeciwnika, prowadzonej na podstawie mapy, w oparciu o wszelkie dostępne informacje.

Ocena położenia (sytuacji) z uwzględnieniem narodowych procedur

Według naszych narodowych kryteriów ocena sytuacji (położenia) jest najważniejszym po analizie zadania elementem procesu twórczej działalności dowództwa podczas wypracowania decyzji. Metoda oceny sytuacji zależy przede wszystkim od czasu, jakim dowódca dysponuje na jej przeprowadzenie, zakresu informacji przez niego posiadanych (często wiele danych o sytuacji posiada on jeszcze przed otrzymaniem zadania bojowego) i umiejętności dowódczo-sztabowych dowódcy i podległych dowództw. Ocena sytuacji może być prowadzona z jednej strony według realnie zaistniałych warunków na polu walki (elementów sytuacji) lub elementów decyzji. W pierwszym przypadku ocenia się kolejno poszczególne elementy sytuacji i wyciąga częściowe wnioski z każdego z nich oraz ogólne z całej sytuacji. W drugim - ocenę sytuacji przeprowadza się

z punktu widzenia elementów decyzji np.: zamiar, zadania bojowe itp. Częściej stosuje się pierwszą metodę.

Celem oceny sytuacji (położenia) jest wszechstronne przestudiowanie warunków sytuacji bojowej i określenie ich wartości z uwzględnieniem wniosków z analizy zadania oraz wpływu na organizację, a przede wszystkim prowadzenia działań bojowych. Praktycznie odbywa się to przez ocenę elementów ją kształtujących a więc: przeciwnika, wojsk własnych, sąsiadów, terenu, sytuacji skażeń promieniotwórczych i zakażeń, warunków atmosferycznych, ekonomicznych i innych.

Ocena sytuacji polega na poznaniu obiektywnych warunków przyszłej walki, ustaleniu ich wpływu na wykonanie postawionego zadania i na tej podstawie - określeniu najefektywniejszego (optymalnego) sposobu użycia sił i środków do osiągnięcia celu walki. Wymaga to z kolei określenia celów cząstkowych, kolejności czasu ich osiągnięcia, a także określenia zadań i przedsięwzięć, które należy realizować zarówno w okresie przygotowań walki, jak też podczas jej prowadzenia. Sposoby osiągania celów cząstkowych zależą od konkretnych warunków sytuacji, które muszą być przedmiotem poznania i oceny. Poznanie to musi być ukierunkowane według wniosków wyciągniętych z analizy zadania.

Precyzując wnioski z powyższych składowych oceny sytuacji należy skonfrontować je z wnioskami wynikłymi z wyjaśnienia celu walki i analizy zadania. Podsumowaniem oceny sytuacji będą wnioski stanowiące podstawę sformułowania zamiaru walki.

Ocena przeciwnika stanowi element wartościujący jego główne siły i możliwości. W obronie polega zazwyczaj na określeniu możliwości przejścia do natarcia, ustaleniu kierunku głównego uderzenia, możliwego składu sił i środków, które przejdą do natarcia. W wyniku oceny przeciwnika i terenu po jego stronie dowódca dywizji powinien wyciągnąć wnioski dotyczące:

- czasu ataku i składu sił przeciwnika, które przejdą do natarcia;
- kierunku głównego uderzenia przeciwnika i związanego z tym wyboru kierunku skupienia głównego wysiłku przez swoje wojska;
- ugrupowania bojowego dywizji;
- czasu i sposobu użycia przez przeciwnika środków rażenia;
- obiektów przeciwnika przewidzianych do rażenia.

Ocena wojsk własnych jest elementem wartościującym siły własne i ich możliwości w realizacji zadań bojowych podczas przygotowania i prowadzenia walki. Prowadzi się ją w celu określenia optymalnego wykorzystania posiadanych sił i środków do wykonania postawionego zadania i osiągnięcia celu końcowego walki przy najmniejszych stratach własnych,

skonfrontowania własnych możliwości z analogicznymi możliwościami przeciwnika (wnioskami z jego oceny). Ocenę wojsk własnych prowadzi się z punktu widzenia sposobów ich wykorzystania w stosunku do aktualnej lub przewidywanej sytuacji taktyczno-operacyjnej, konkretnych warunków terenowych, sytuacji w powietrzu, właściwości pory roku, doby i warunków atmosferycznych. Poszczególne elementy oceny wojsk własnych podaje Regulamin działań taktycznych..., a podręczniki i skrypty dotyczące taktyki ogólnej podają ich pełniejszą wykładnię.

W wyniku oceny wojsk własnych w obronie, dowódca dywizji powinien wyciągnąć wnioski dotyczące określenia:

- rejonu (kierunku) głównego wysiłku i rejonów od których utrzymania zależy trwałość obrony;
- sposobu rażenia przeciwnika środkami walki w czasie jego podchodzenia, rozwijania się i przechodzenia do ataku, a także rozbicia w razie włamania się w głąb obrony;
- ugrupowania bojowego i zadań bojowych oddziałów;
- podziału sił i środków;
- struktury pasa obrony dywizji i kolejności jego rozbudowy inżynieryjnej.

Ocena sąsiadów jest elementem wartościującym ich siły oraz wpływ na wykonanie zadania przez dywizję. Wnioski z oceny powinny dotyczyć:

- wyboru rejonu (kierunku) głównego wysiłku obrony;
- zakresu współdziałania zarówno w chwili rozpoczęcia walki jak i w czasie jej trwania;
- zabezpieczenia skrzydeł.

Ocena terenu jest elementem wartościującym głównie taktyczno-operacyjne możliwości wykorzystania terenu do skutecznego działania wojsk własnych i przeciwdziałania lub działania przeciwnika.

Prowadzi się ją najczęściej z wykorzystaniem mapy łącznie z oceną przeciwnika i wojsk własnych. Dlatego też wyróżnienie jej jako samodzielnego elementu oceny sytuacji jest dyskusyjne. Dowódca ocenia teren w obronie głównie pod kątem jego wykorzystania dla ustalenia rejonu (kierunku) głównego wysiłku obrony, sposobu wykonania uderzeń ogniowych, ustalenia form manewru, wpływu na tempo działań wojsk przeciwnika i własnych oraz na sposoby maskowania bezpośredniego i operacyjnego. Teren ocenia się na całą głębokość otrzymanego zadania i w pasie działania uwzględniając możliwą jego deformację spowodowaną działaniami bojowymi.

Ocena sytuacji skażeń promieniotwórczych, chemicznych i biologicznych obejmuje ustalenie charakteru i skali skażeń (zakażenia) terenu, określenie dawek promieniotwórczych, jakie może otrzymać stan osobowy podczas działań w terenie skażonym, a także prognozowanie strat, spowodowanych napromieniowaniem (skażeniem chemicznym, zakażeniem biologicznym). Wnioski wyciągnięte z powyższej oceny stanowią podstawę do wykonania przedsięwzięć z zakresu obrony przeciwchemicznej.

Ponadto dowódca dywizji powinien ocenić sytuację elektroniczną, warunki meteorologiczne, stan ekonomiczny rejonu działań bojowych i społeczno-polityczny skład ludności.

Pamiętać należy, że ocena sytuacji jest, podobnie jak analiza zadania, procesem myślowym; często jej elementy przeplatają się z elementami analizy zadania.

Ocena sytuacji (położenia) - proponowane rozwiązanie

1. Ocena przeciwnika

Z uzyskanych danych wynika, że 1A rozwijając operację zaczepną wykona główne uderzenie w kierunku: WYSOKIE, MAŁKINIA, MIŃSK MAZOWIECKI dążąc do poszerzenia przyczółków na BUGU i stworzenia w ten sposób warunków do wprowadzenia do bitwy kolejnych sił - 2A, której zadaniem będzie rozbicie odwodu "POŁUDNIOWYCH" - 2 K i wyjście na rubież WISŁY. Należy domniemywać, że 2A przegrupowywana z głębi ześrodkuje się do godzin wieczornych 5.01 w rejonie OSTRÓW MAZOWIECKA, MIEDZNA, KOZARZE, wyl. ZAMBRÓW i prawdopodobnie na kierunku obrony dywizji działania zaczepne prowadzić będą ZT tej armii.

Z oceny dowódcy korpusu wynika, że siły te mogą być użyte najwcześniej o świcie 6.01. Nie należy jednak wykluczać możliwości rozpoczęcia działań w nocy. Wymusza to przyspieszenie przygotowania obrony dywizji, szczególnie prac inżynierskich pierwszej kolejności. Na realizację tych prac potrzeba 10-12 godzin i więcej w przypadku niesprzyjającej aury jesiennej. Prace fortyfikacyjne na rubieżach ogniowych i kontrataków oraz na pozycjach ryglowych mogą być zakończone po rozpoczęciu ataku przez przeciwnika.

Z ilości posiadanych sił wynika, że 2A może nacierać siłami do dwóch dywizji i jednej brygady zmechanizowanej w pierwszym rzucie.

Uwzględniając fakt, że dywizja może mieć odcinek przełamania o szerokości 4 km, należałoby dostrzec zagrożenia dla dywizji w uderzeniu całego wymienionego wyżej zgrupowania uderzeniowego przeciwnika. Taki wariant byłby zapewne niekorzystny i zmniejszyłby możliwość utrzymania broniowych rejonów przez pierwszorzutowe brygady. W

takim przypadku, aby dywizja mogła wykonać zadanie, przełożony musiałby zaangażować w jej rejonie swój odwód przeciwpancerny i oddział zaporowy już w walce o drugą pozycję.

Takie działanie przeciwnika jest prawdopodobne, gdyż należy oczekiwać, że zechce on główne uderzenie wykonać na styku 41 i 42 BZ.

Rozcięcie ugrupowania korpusu w tym miejscu pozwoliłoby przeciwnikowi wyjść na tyły pierwszorzutowych ZT 2 K i opanować WISŁĘ na odcinku: LEGIONOWO, GÓRA KALWARIA. Spowodowałoby to okrążenie WARSZAWY, co prawdopodobnie jest głównym celem jego natarcia.

Za takim wariantem działania przeciwnika przemawia również to, że na kierunku: DOBRE, MIŃSK MAZOWIECKI, GÓRA KALWARIA teren jest najbardziej dogodny do prowadzenia działań zaczepnych. W związku z tym, tutaj należałoby wybrać kierunek skupienia głównego wysiłku obrony, ugrupowując tak dywizję, aby przeciwstawić się siłom do dwóch dywizji i sił ze styczności.

Należy ocenić, że siłami około ZT przeciwnik wykona uderzenie pomocnicze w styk pomiędzy 4 DZ a 6 BZ działając w ramach wsparcia głównego zgrupowania uderzeniowego.

Tego typu działanie jest najbardziej prawdopodobne i dlatego też muszą przyjąć takie ugrupowanie aby zapewniło ono możliwość stosowania manewrowych form działań obronnych.

Biorąc pod uwagę położenie wojsk przeciwnika oraz uzyskane dane z rozpoznania o ukończeniu jego ZT należy liczyć się, że na 4 DZ uderzą prawdopodobnie, ze składu 2A - 21 DZ i 24 BZ na kierunku głównego uderzenia oraz 22 DZ na pomocniczym. Daje to w pierwszym rzucie potencjał 11-15 batalionów z tego 5-8 bcz w tym 3-5 na kierunku głównego uderzenia.

Przeciwnik na kierunku dywizji może uderzyć na odcinku około 11 km. Wynika to z dostępności terenu. Pojemność tego odcinka wskazuje na przełamywanie siłami nie większymi niż trzy związki taktyczne. Natarcie większymi siłami wymagałoby posiadania przez przeciwnika drugich rzutów i odwodów operacyjnych jak również rozwinięcia się bardziej na zachód co jest prawie niemożliwe ze względu na kompleksy leśne i rozlewiska rzek BUG i LIWIEC.

Należy liczyć się, że właśnie tam będzie wykonane uderzenie pomocnicze siłami do DZ prawdopodobnie 22 DZ.

Z powyższych rozwiązań wynika, że na kierunku głównego uderzenia przeciwnik uzyska gęstość do batalionu na 1 km frontu tj. około 30-35 czołgów obliczeniowych. Natarcie takich sił

może zostać załamane przy posiadaniu co najmniej 15 środków przeciwpancernych na 1 km frontu na kierunku głównego wysiłku obrony.

Aby to osiągnąć należy większość sił dywizji ześrodkować na odcinku 15 km, głęboko je urzutowując, przy zachowaniu możliwości wykonania manewru na wszystkie zagrożone kierunki. Należy również liczyć się z dużą skutecznością ognia artylerii przeciwnika, jeśli do czasu rozpoczęcia natarcia nie zostaną zniszczone systemy rozpoznawczo-uderzeniowe, minowania narzutowego, szczególnie w czasie manewru drugiego rzutu dywizji.

Działania naziemne będą również wspierane uderzeniami środków napadu powietrznego, co stawia wysokie wymagania w ramach organizacji powszechnej obrony przeciwlotniczej i maskowania. Jest to szczególnie istotne w kontekście użycia przez przeciwnika broni precyzyjnej.

Uwzględniając siłę uderzenia przeciwnika należy wykorzystać do zwalczania zgrupowań pancernych i zmechanizowanych, zapory minowe oraz ogień artylerii. Działanie tych środków celowo jest zaplanować na kierunkach najdogodniejszych do podejścia przez przeciwnika oraz w lukach między rejonami obrony. Nie należy również wykluczyć możliwości stosowania przez niego desantów taktycznych do zwalczania których trzeba wydzielić niezbędne siły.

A. Z oceny przeciwnika sformułować należy następujące wnioski:

1. Przeciwnik przejdzie do natarcia najprawdopodobniej o świcie 6.01 siłami 21 DZ i 24 BZ na kierunku głównego uderzenia oraz 22 DZ na kierunku pomocniczym.
2. Prawdopodobny kierunek głównego uderzenia: DOBRE., MIŃSK MAZOWIECKI, celowym jest więc skupienie głównego wysiłku obrony dywizji na kierunku: ŁOCHÓW, MIŃSK MAZOWIECKI.
3. Dywizję w celu skutecznego realizowania zadania należy ugrupować w dwa rzuty.
4. W pierwszej kolejności przeciwnik wykona uderzenie lotnictwem i środkami precyzyjnego rażenia, następnie liczyć się należy z narastaniem siły porażenia poprzez wprowadzenie środków rażenia - artylerii oraz śmigłowców.

B. Ocena wojsk własnych.

4 DZ jest w trakcie zajmowania rejonu ześrodkowania i potrwa to do 19.00 4.01. Należy jak najszybciej w oddziałach i samodzielnych pododdziałach nakazać przedsięwzięcia zabezpieczenia bojowego w zajętych rejonach i przystąpić do uzupełnienia zapasów materiałowych i przygotowania oddziałów do obrony. Czas na przygotowanie się oddziałów do obrony pozwala na realizację wszystkich czynności oraz zapewnienie odpoczynku.

Średnie uкомплектовanie dywizji w stanie osobowym około 95% w sprzęcie 98%. Na podstawie ćwiczeń okresu pokojowego oraz posiadanych roczników wcieleń żołnierzy wiadomo że:

- dowódcy wszystkich szczebli i pododdziały 42 BZ dobrze organizują działania i walczą w terenie lesistym;
- dowództwo i pododdziały 41 BZ posiadają bogate doświadczenie w przygotowaniu obrony bez styczności z przeciwnikiem;
- 43 BPanc z powodzeniem i sukcesami realizowała zwroty zaczepne w obronie dywizji.

Wzmocnienie pierwszego rzutu kosztem 43 BPanc jest niecelowe, gdyż obniża to potencjał bojowy drugorzutowego oddziału. Zachodzi więc konieczność zwięzić rejon obrony 41 BZ (bo jest na kierunku głównego uderzenia) i tym samym przydzielić część rejonu głównego wysiłku obrony dywizji dla 42 BZ. W ten sposób na kierunku głównego wysiłku obrony dywizji znajdują się dwa batalionów z tej brygady. Również celowym jest przydzielenie 41 BZ OPpnc z 43 BPanc na okres walki o utrzymanie pierwszej lub drugiej pozycji obrony. Zapewni to uzyskanie wymaganej gęstości środków przeciwpancernych. Aby uniknąć zaskoczenia sił na pierwszej pozycji obrony należałoby wystawić przed frontem pierwszorzutowych brygad ubezpieczenia bojowe.

Do walki z desantem przeznaczyć siły wydzielone z drugiego rzutu.

41 BZ broniłaby rejonu obrony na prawym skrzydle pierwszego rzutu a w wypadku nikłych szans na jego utrzymanie, powinna zająć zapasowy rejon obrony. W tym celu należy przewidzieć ten rejon na pozycji ryglowej. To samo dotyczy 42 BZ.

Pozycje ryglowe należałoby tak wybrać aby kanalizowały ruch przeciwnika, tworzyły "worek ogniowy" i zapewniały wykonanie przeciwuderzenia drugim rzutem korpusu.

43 BPanc - drugi rzut dywizji przechodzi do obrony trzeciej i czwartej pozycji i organizować będzie obronę rejonu na kierunku głównego uderzenia przeciwnika. W wypadku włamania się części jego sił w rejon obrony batalionów pierwszej pozycji i walki o utrzymanie drugiej pozycji należy przewidzieć ją do wykonania kontrataków z dwóch kierunków. Celowo jest zaplanować te kontrataki zarówno na korzyść 41 BZ, jak i na kierunku obrony 42 BZ.

Gdyby przeciwnik przerwał na jednym z kierunków drugą pozycję lub zagroził oskrzydleniem rejonu obrony dywizji, to do takiego wariantu działania jego sił trzeba przewidzieć dla 43 BPanc działanie z rubieży ogniowych. Wówczas możliwości drugiego rzutu w zakresie zwalczania czołgów i BWP przeciwnika wzrastają prawie dwukrotnie.

(Wnioski z oceny wojsk własnych należy przygotować w trakcie przygotowania do zajęć).

3. Ocena sąsiadów.

Obrona 4 DZ realizowana jest w ramach kierunku głównego wysiłku obrony 2 K. Uwzględniając prawdopodobny kierunek głównego uderzenia przeciwnika - to jest, na styku brygad pierwszego rzutu dywizji oraz kierunek pomocniczego uderzenia - to jest na styku 4 BZ i 6 BZ, należy ściśle współdziałać z lewoskrzydłowym sąsiadem - 65 bpzmot 6 BZ.

Jest to szczególnie ważne w wypadku uzyskania przez przeciwnika powodzenia na kierunku 42 BZ przy konieczności wykonania wspólnych kontrataków i osłony skrzydła brygady.

W wypadku przełamania obrony pierwszej pozycji 6 BZ, szczególnie na prawym skrzydle, istnieje groźba manewru sił przeciwnika w pas obrony 4 DZ i wyjścia jego sił na tyły 42 BZ. Spowodować to może uniemożliwienie wykonania przez brygadę zadania w rejonie pierwszej pozycji. Potwierdza to konieczność wyznaczenia na tym kierunku rubieży ogniowej dla wydzielonych z 43 BPanc sił.

Obrona 7 BZ jest realizowana równolegle z 4 DZ w ramach 2 K i współdziałanie z nią będzie szczególnie istotne w sytuacji gdyby przeciwnik uderzył na styku obrony z tą brygadą. W takim przypadku przeciwnik po rozbiciu 71 batalionu 7 BZ, mógłby zagrozić wyjściem na tyły pierwszej pozycji 41 BZ, a następnie rozwinąć natarcie w głąb obrony 2 K. I chociaż takie działanie, ze względu na niedogodność terenu jest mało prawdopodobne, to jednak należy również osłonić prawe skrzydło dywizji, planując tu rubież ogniową dla 43 BZ.

Obrona 7 BZ jest organizowana na kierunku, jak wynika z aktualnej sytuacji, mniej dogodnym do działania dla przeciwnika i zadaniem tej brygady będzie wiązanie jego sił i osłona prawe go skrzydła 4 DZ. Nie należy wykluczać wykonania uderzenia lub manewru części sił tej brygady na korzyść mojej dywizji, zwłaszcza, gdyby na 4 DZ uderzyły przeważające siły w całym pasie obrony. W tym zakresie należy uściślić z 7 BZ współdziałanie, a w wypadku trudności, prosić dowódcę korpusu o interwencję.

5 DZ - drugi rzut korpusu, będzie nacierał w ramach przeciwuderzenia w pasie obrony mojej dywizji z jednej rubieży. Rubież ta jest na styku z prawoskrzydłowym sąsiadem - 7 BZ. Należy udokładować rubieże i kierunki natarcia oraz drogi, które dywizja musi zwolnić, jak również zakres i sposób zabezpieczenia działania 5 DZ. Należy przy tym wyjaśnić czy w wypadku wykonania przeciwuderzenia i odtworzenia obrony na pierwszej pozycji, obronę będzie odtwarzać 4 DZ czy też 5 DZ?

4. Ocena terenu.

Teren w pasie obrony dywizji jest pod względem wyniosłości równinny z pojedynczymi wzgórzami, pokryty osiedlami, ogrodami i lasami. W większości dogodny do skrytego wyjścia wszystkich rodzajów wojsk.

Najdogodniejsze warunki do organizacji obrony są na lewym skrzydle pasa obrony, gdzie przeciwnik napotkałby kompleksy leśne, a duża ilość osiedli w powiązaniu z otaczającymi je lasami stanowić będzie dodatkowe atuty obrony. Dlatego też kierunek: ŁOCHÓW, SULEJÓWEK należy oceniać jako kierunek ewentualnego pomocniczego uderzenia przeciwnika. Na tym kierunku mogą więc bronić się siły 42 BZ. Na prawym skrzydle dywizji teren jest dogodniejszy do natarcia, choć również tu występują osiedla o zwartej zabudowie oraz lasy, które kanalizować mogą działanie wojsk. Dodatkowo kanalizujące działanie będą miały, znajdujące się tu drogi. Wyznaczają one w sposób naturalny prawdopodobne kierunki uderzeń. Najważniejsza z nich to droga: DOBRE, STANISŁAWÓW, DĘBE WLK., która dalej wyprowadza na kierunek: WIĄZOWNA, JÓZEFÓW oraz droga: OSSOWNO, MIŃSK MAZOWIECKI, GÓRA KALWARIA jako wytyczająca prawdopodobny kierunek głównego uderzenia przeciwnika.

Drogi te będą dogodne do ruchu wojsk także w przypadku pojawienia się opadów śniegu. Z punktu widzenia przeciwnika są w większości dogodne, bowiem umożliwiają podejście niemal do przedniego skraju naszej obrony. Wykorzystanie ich jest jednak utrudnione ze względu na to, że wytyczone są przez lasy, które można w razie potrzeby zapalić.

Las na rubieży: WIERZBNO, JANÓWEK, WALENTÓW, BIAŁKI, skutecznie osłania przed obserwacją wzrokową przedni skraj dywizji. Przejście przez te lasy wzdłuż dróg jest możliwe siłami do batalionu na każdej.

Główne zgrupowanie przeciwnika będzie miało możliwość rozwinięcia się do natarcia na północ od wspomnianego pasa lasów. Wówczas pojemność tego kierunku wzrasta do dwóch dywizji.

Prawdopodobnie dogodną do ataku rubieżą będzie odcinek: 1 km południe WYGŁĘDÓWEK, BRZOSOWICA, a na pomocniczym kierunku uderzenia: wyl. GRABSZCZYNA, ptn. OŁTAKI.

Przedni skraj obrony dywizji zgodnie z zadaniem na rubieży: wsch. TŁUSZCZ, PORĘBY (9640), RUDZIENKO (9644), ZIMNOWODA (9252), ŻARNÓWKA (9260) zapewnia wgląd w teren na głębokości 1-2 km, a tym samym zwalczanie ogniem na wprost, rozwijających się do ataku pododdziałów przeciwnika.

Trwałość obrony zależała będzie od utrzymania rejonów: DZIECIOŁY, WÓLKA KOKOSIA, RUDZIENKO, MIŃSK MAZOWIECKI, one też zamykają dogodnie kierunki do natarcia. W pasie obrony dywizji będą one podstawą rejonów obrony brygad pierwszego rzutu. Dogodne rejony obrony dla: 41 BZ - 2 km płn. RUDZIENKO (9645), ŻARNÓWKA (9460), JAKUBÓW (8846); 42 BZ - wsch. TŁUSZCZ, WÓLKA KOKOSIA (9944), STANISŁAWÓW (9537).

Drogi w pasie obrony dywizji w większości polne o kierunku południkowym. Umożliwiają one skryty manewr i szybkie wyprowadzenie drugiego rzutu na zagrożone kierunki. Znajduje się tu także osiem dróg rokadowych, które są utwardzone i oprócz nich wiele gruntowych.

Do wykonania kontrataku 43 BPanc dogodnymi kierunkami będą: WÓLKA CZARNIŃSKA, KAMIONKA i rubież: wzg.172,8, SOKOLE, oraz kierunek: KAŁUSZYN, KAMIONKA i rubież: pld. WITY, wzg.196,6 (8654).

Dogodne rubieże ogniowe dla 43 BPanc: OLSZEWICE, PEŁCZANKA oraz CHOJNY, WALERCIN.

W wypadku włamania się przeciwnika korzystnymi pozycjami ryglowymi będą dla 41 BZ - zach. KAŁUSZYN, PEŁCZANKA, MIENIA, a dla 42 BZ - KAROLEW, CHOJNY, PUSTELNIK, DĘBE WLK. Zapewniają one porażenie ze skrzydeł zgrupowania przeciwnika w wyłomie, wgląd w teren, w tym możliwość prowadzenia skutecznego ognia do 1 km. Trwałość obrony zapewnią znajdujące się na nich miejscowości o zabudowie ogniotrwałej.

Dogodnym do obrony dla drugorzutowej 43 BPanc będzie rejon:

MIENIA, płn. MIŃSK MAZOWIECKI, DĘBE WIELKIE, GRZEBOWLIK.

Uwzględniając potrzeby związane z uzyskaniem gęstości środków przeciwpancernych, kierunek skupienia głównego wysiłku obrony dywizji powinien być w obszarze: ŻARNÓWKA (9260), KĄTY-BORUCZA (0040), JĘDRZEJÓW (8448).

Znacznym utrudnieniem dla prac inżynierskich może być temperatura otoczenia oraz typowa aura jesienna. W związku z powyższym wzrośnie zużycie materiału wybuchowego oraz paliwa w maszynach do prac ziemnych.

3. Podjęcie decyzji i ogłoszenie zamiaru w roli dowódcy związku taktycznego.

Podczas procesu oceny położenia (oceny sytuacji) wypracowane zostają warianty (sposoby) działania, czyli wykonania postawionego przez przełożonego zadania. Każdy z tych sposobów (Course of Action - CoA) powinien określać:

- siły przewidziane do wykonania zadania;
- kolejność i sposób jego wykonania;
- miejsce i sposób skupienia głównego wysiłku.

Metoda przygotowania i forma przedstawienia wariantów zależy w dużej mierze od oficerów, którzy je wykonują. Zawsze jednak każdy z nich powinien odpowiadać na następujące pytania:

1. **co?**
2. **kiedy?**
3. **gdzie?**
4. **w jaki sposób?**
5. **w jakim celu należy wykonać?**

Podczas rozważania sposobów działania należy porównać elementy wyróżniające je, oraz określić wady i zalety każdego z nich w odniesieniu do: sił niezbędnych dla ich realizacji, zgodności z zamiarem przełożonego, prawdopodobnego działania przeciwnika (Enemy Course of Action) itp. Rozważania powinny uwzględnić także możliwe reakcje przeciwnika na każdy rozpatrywany wariant działania wojsk własnych. Ponadto dążyć należy do odrzucenia tych z nich, które są nierealne (np. z powodu braku możliwości właściwego zabezpieczenia pod względem logistycznym lub z innych powodów) czy też w swej istocie odbiegają od koncepcji przełożonego. Jeżeli sztab dysponuje dużą ilością czasu, poszczególne warianty mogą być rozpatrywane przy zastosowaniu metody gry wojennej.

W ramach analizy sposobów działania po dokładnym przedyskutowaniu każdego sposobu działania wyszukuje się i określa wady i zalety każdego z nich. Sztab (G 3) rozpatruje je zwykle przy wykorzystaniu metody gry wojennej, czyli swego rodzaju symulacji w stosunku do prawdopodobnego działania (działań) przeciwnika. Podczas symulacji, będącej w istocie procesem opartym na zasadzie: akcja - reakcja - przeciwwreakcja, konieczna jest bardzo dobra znajomość zasad sztuki wojennej, wyobraźnia taktyczna i, co ma szczególne znaczenie, osobiste doświadczenie i zgranie oficerów sztabu. Podczas analizy, rozpatrywany sposób działania może zostać zmodyfikowany, czy wręcz zmieniony. Można także łączyć najlepsze rozwiązania kilku sposobów w celu stworzenia kolejnego, pozbawionego wad poprzedników.

Po zapoznaniu się z informacjami przygotowanymi przez sztab i zaprezentowanymi przez G 3 sposobami działania, dowódca porównuje je z wnioskami z własnej oceny położenia i dokonuje wyboru jednego z przedstawionych mu sposobów działania - podejmuje decyzję. Na jej bazie (podjętej decyzji) dowódca zwykle rozwija swój zamiar walki (concept of operation), który musi zawierać myśl przewodnią działań (commander's intent) i ogłasza go.

Decyzja dowódcy jest odzwierciedleniem jego woli przeprowadzenia walki, natomiast rozwinięty na jej podstawie zamiar - zobrazowaniem kolejności i sposobu wykonania zadania. Myśl przewodnia zaś to bardzo krótkie przedstawienie **JAK** dowódca chce rozegrać walkę i **CO** pragnie w jej wyniku osiągnąć. Zamiar (Concept of Operation) określa niezbędne dane potrzebne do sporządzenia planu walki i wydania rozkazów. Jest on podstawą do sporządzenia punktu 3a rozkazu bojowego - zamiaru walki. Sposób jego przedstawienia nie jest sformalizowany. Przyjmuje się jednak, że w zamiarze dowódca podaje zwykle:

- podział sił;
- zadanie;
- myśl przewodnią (intent);
- sposób wykorzystania sił - schemat manewru podczas walki, w tym skupienie głównego wysiłku;
- sposób wsparcia ogniowego;

Tak więc zamiar ma formę podobną do proponowanego przez sztab sposobu działania, wzbogacony jest jednak o sprecyzowanie **KTO** będzie wykonywał konkretne zadania.

Oprócz podjęcia decyzji i sprecyzowania zamiaru, dowódca może określić dodatkowe wytyczne dla sztabu. Stopień ich szczegółowości zależeć będzie od doświadczenia i zgrania oficerów sztabu. Głównym celem wytycznych jest ostateczne wyjaśnienie ewentualnych niejasności i pomoc w zakresie planowania. Wytyczne te mogą dotyczyć:

- uszczegółowienia sposobu wykorzystania podczas walki sił (pododdziałów, oddziałów) ogólnowojskowych, wsparcia ogniowego i logistycznego;
- pożądanых zmian w podziale sił;
- ewentualnych zmian w organizacji dowodzenia.

Decyzja i ogłoszony zamiar staje się podstawą, w oparciu o którą sztab opracuje plan walki a następnie rozkaz bojowy

Struktura i treść decyzji według procedur narodowych.

Decyzja zgodnie z Regulaminem działań taktycznych składa się z trzech elementów: zamiaru (koncepcji) walki, zadań bojowych i czasu ich wykonania oraz czas gotowości do wykonania zadania bojowego.

Najistotniejszym elementem decyzji jest zamiar. Zamiar walki to koncepcja osiągnięcia celu działania bojowego, myśl przewodnia sposobu wykonania zadania bojowego formułowana przez dowódcę. Jest on głównym elementem każdej decyzji oraz wytyczną do pracy sztabu danego związku taktycznego. Podstawą do jego sprecyzowania przez dowódcę stanowią wnioski

z analizy zadania i oceny sytuacji. Jest to akt jednoosobowy, dowódca ponosi pełną odpowiedzialność za jego realizację.

Zamiar walki jest więc końcowym etapem dotychczas zrealizowanych przedsięwzięć w zakresie organizowania walki. Ma on tworzyć jak gdyby scenariusz jej rozegrania, podany w postaci ogólnej, schemat, szkielet postępowania. Elementy w nim zawarte zostaną szczegółowo dopracowane podczas kontynuowania podejmowania decyzji.

Istnieją dwa sposoby wypracowania zamiaru. Pierwszy polega na tym, że w trakcie jego wypracowywania czynnie uczestniczą zastępcy dowódcy, przede wszystkim szef sztabu oraz szefowie rodzajów wojsk - poprzez przedstawienie swoich ocen (opinii), odpowiedzi na pytania dowódcy - co w efekcie pozwala na rozszerzenie prowadzonej oceny, wyjaśnienie warunków w jakich będą prowadzone działania bojowe. Jest to forma kolektywnego dochodzenia do sprecyzowania zamiaru.

Natomiast drugi sposób polega na tym, że do momentu określenia zamiaru dowódca pracuje samodzielnie, bez udziału oficerów dowództwa dywizji. Jest on przyjmowany jako podstawowy sposób w procesie kształcenia w akademii.

Należy stwierdzić, że wybór sposobu pracy będzie uwarunkowany czynnikami charakteryzującymi daną sytuację, a więc czasem posiadanym na sformułowanie zamiaru, doświadczeniem dowódcy i podległego mu dowództwa, sytuacją bojową itp. W niniejszym ćwiczeniu przyjęto, iż dowódca dochodzi do sprecyzowania zamiaru samodzielnie.

Zamiar walki posiada określoną przepisami Regulaminu działań taktycznych strukturę. W zamiarze do obrony dowódca dywizji określa:

- cel;
- sposoby odpierania natarcia przeciwnika i rozbicia sił, które włamały się w głąb ugrupowania obronnego;
- główny wysiłek obrony;
- ugrupowanie bojowe.

Proponowane rozwiązanie - określenie rejonu (kierunku) głównego wysiłku obrony 4 DZ

Z zamiaru dowódcy 2 K wynika, że korpus skupia główny wysiłek obrony w pasie 4 DZ, obejmując obszar TŁUSZSZ, wyl. ZIELONKA, wyl. GRĘBKÓW, wyl. TRANSBÓR. Dywizja wykonuje część swojego zadania wspólnie z 6 BZ, gdzie prawdopodobnie będzie wykonywane pomocnicze uderzenie przez przeciwnika.

Stąd wniosek, że 4 DZ musi skupić główny wysiłek obrony na prawym skrzydle oraz na styku z 6 BZ.

Z oceny terenu wynika, że dogodne kierunki do natarcia to DOBRE, STANISŁAWÓW, DĘBE WIELKIE, ŁOCHÓW, SULEJÓWEK oraz OSSÓWNO, MIŃSK MAZOWIECKI, GÓRA KALWARIA jako prawdopodobny kierunek głównego uderzenia w pasie obrony dywizji. Jest to tym bardziej możliwe, że dowódca korpusu ocenia kierunek głównego uderzenia 2 A: WIŚNIEW. MIŃSK MAZOWIECKI, KOŁBIEL (6832).

Na lewym skrzydle obrony dywizji teren ze względu na pokrycie (lasy, duże miejscowości) jest mniej dogodny do natarcia, może być jednak wykorzystany na pomocnicze uderzenie.

To wszystko potwierdza wybór rejonu (kierunku) głównego wysiłku obrony na prawym skrzydle.

Z zadania wynika, że dywizja ma bronić się na czterech pozycjach obrony.

Z oceny przeciwnika wynika, że wykonując uderzenie dywizją i brygadą na kierunku głównego uderzenia oraz do dywizji na pomocniczym skupi swój główny wysiłek na odcinku 15 km. Dywizja musi więc przestrzegając zasady rozśrodkowania przewidzieć na takiej szerokości tylko jedną brygadę i część sił z kolejnej. Aby to osiągnąć należy większość sił i środków dywizji ześrodkować na odcinku 15 km głęboko urzutowując je przy jednoczesnym zachowaniu zdolności do wykonania manewru na wszystkie zagrożone kierunki.

Proponowane rozwiązanie - ugrupowanie bojowe dywizji

4 DZ otrzymała w zadaniu do rozbudowy cztery pozycje obrony oraz zabezpieczenie we współdziałaniu z 7 BZ rubieży przeciwuderzenia drugiego rzutu korpusu - 5 DZ.

Biorąc pod uwagę szerokość pasa obrony, ogólną ocenę przeciwnika oraz konieczność posiadania silnego drugiego rzutu powoduje, że najkorzystniejszym wariantem ugrupowania jest użycie dwóch brygad zmechanizowanych w pierwszym rzucie. Takie ugrupowanie zapewnia przeciwstawienie się dywizji zmechanizowanej i brygadzie zmechanizowanej przeciwnika, skupienie większość sił i środków na kierunku prawdopodobnego głównego uderzenia 2 A. Jednocześnie zapewnia ono możliwość manewru i przejawianie aktywności w obronie.

Podsumowując, można przyjąć, że posiadając ugrupowanie dwurzutowe z czego w pierwszym rzucie 41 i 42 BZ, a w drugim rzucie 43 BPanc jestem w stanie, przy wsparciu korpusu wykonać postawione zadanie.

Proponowane rozwiązanie - ZAMIAR WALKI -

W celu utrzymania nakazanego pasa zamierzam: wykorzystując skutki uderzeń lotnictwa, rakiet konwencjonalnych, ogniem artylerii, środków przeciwpancernych i pozostałych środków

rażenia zwalczać podchodzące, rozwijające się i atakujące siły przeciwnika oraz punkty dowodzenia i artylerię na SD.

Obroną dwóch brygad zmechanizowanych w pierwszym rzucie we współdziałaniu z 6 BZ nie dopuścić do przerwania się przeciwnika w kierunkach: DOBRE, MIŃSK MAZOWIECKI, GÓRA KALWARIA; ŁOCHÓW, SULEJÓWEK.

W wypadku włamania się jego sił w głąb obrony dywizji kontratakem drugiego rzutu rozbić go w rejonie włamania, odtworzyć przedni skraj obrony lub całością sił przejść do obrony trzeciej pozycji. Kierunki kontrataków 43 BPanc: nr 1 - WÓLKA CZARNIŃSKA, KAMIONKA, nr 2 - KAŁUSZYN, KAMIONKA.

Główny wysiłek obrony skupić na kierunku OSSÓWNO, MIŃSK MAZOWIECKI, KORYTNICA.

Dywizje ugrupować w dwa rzuty:

- pierwszy rzut: 41, 42 BZ;
- drugi rzut: 43 BPanc.

Po podjęciu decyzji dowódca dywizji wydaje rozkaz bojowy i wytyczne do organizowania zabezpieczenia walki, dowodzenia i kontroli przygotowania oddziałów do działań.

Zadania do wykonania przez studentów:

- a) pobrać mapy zgodnie z rozdzielnikiem:
 - założenia nr 1 z załącznikami;
 - mapę 1:100 000 "Plan obrony 4 DZ w dniu 6.01";
 - zbiór materiałów dydaktycznych do zajęcia z TO;
- b) przestudiować niezbędną literaturę zgodnie z wytycznymi nauczyciela akademickiego;
- c) zapoznać się z założeniami i załącznikami szczególnie rozkazem bojowym dowódcy 2 K dla 4 DZ oraz mapą planu obrony dywizji;
- d) przygotować się w roli dowódcy dywizji do przeprowadzenia analizy zadania, określenia przedsięwzięć do niezwłocznego wykonania, wydania wytycznych dla szefa sztabu dywizji dotyczących zapoznania z zadaniem, organizacji rozpoznania, rekonesansu oraz przygotowania niezbędnych danych do podjęcia decyzji, przeprowadzenia oceny sytuacji;
- e) W ramach przygotowań do zajęć przygotować na folii po trzy warianty działania wojsk własnych (Coure of Action) i przeciwnika (Enemy Coruse of Action) wraz z uzasadnieniami;

OPRACOWAŁ

mjr dr Andrzej BUJAK

ZAJĘCIE nr 249 (ćw. 111/17)

TEMAT: ZADANIA ZWIĄZKU TAKTYCZNEGO PODCZAS WYKONYWANIA KONTRATAKU SIŁAMI ODDZIAŁU.

Celem obrony w każdej sytuacji jest odparcie lub udaremnienie uderzenia silnego, powietrzno-lądowego zgrupowania przeciwnika, zadanie mu maksymalnych strat oraz utrzymanie zajmowanego pasa (rejonu, rubieży, obiektu

Najczęściej wyróżnia się walkę (działania osłonowe) na przedpolach pasa (rejonu) obrony, walkę o utrzymanie jej przedniego skraju (pierwszej pozycji) i walkę w głębi pasa (rejonu) obrony. Walka w poszczególnych etapach różni się swą specyfiką.

Istotne znaczenie w całokształcie prowadzonej walki obronnej, w wielu sytuacjach decydujących o wynikach starcia ma sposób użycia drugiego rzutu ZT.

Jednym z podstawowych warunków osiągnięcia powodzenia w wypadku użycia drugorzutowych oddziały (w obronie dywizji) jest znajomość merytorycznych treści związanych z wykonywaniem zwrotów zaczepnych (kontrataków).

Precyzyjnie należy znać:

- teoretyczne zasady (warunki) i sposobów wykonania kontrataku;
- uwarunkowania czasowo-przestrzenne wykonania kontrataku
- zasad obowiązujących podczas precyzowania i przekazywania zadań bojowych podwładnym (związanych z wykonaniem kontrataku);
- sposobów udokładniania współdziałania;
- rodzaj i zakres zadań realizowanych przez ZT na korzyść kontratakujących sił.

Szczególne uwagę należy zwrócić na problem wyboru i formułowania celu działania kontratakujących sił. Trzeba bowiem pamiętać, że osiągnięcie celu kontrataku zależy w dużym stopniu od: trafnego określenia jego celu; wybrania właściwego kierunku, rubieży i czasu wykonania uderzenia; wydzielenia odpowiednich sił i środków zapewniających wytworzenie lokalnej przewagi; właściwej organizacji ogniowego i elektronicznego oddziaływania na przeciwnika oraz wszechstronnego zabezpieczenia działań. Szczególnie istotnym jest zsynchronizowanie w czasie i przestrzeni działania wojsk w stosunku do przewidywanej rubieży ataku. Jej utrzymanie przez walczące pododdziały gwarantuje bowiem realizację poszczególnych zadań bojowych przez wszystkich uczestników kontrataku. Bardzo często rubież ataku wiąże się

z wcześniej przygotowanymi pozycjami ryglowymi. Ich sprawne obsadzenie przez siły wyparte z pierwszej (kolejnej) pozycji jest jednym z warunków powodzenia kontrataku.

1. Model pracy dowódcy związku taktycznego podczas walki o stworzenie warunków do wykonania kontrataku.

Zarówno podwładni dowódcy jak i oficerowie dowództwa dywizji składają meldunki z przebiegu rozgrywanej walki o położeniu, stanie i możliwościach wojsk własnych i przeciwnika. Szef sztabu i oficerowie operacyjni (grupa główna) powinien być zawsze w gotowości do złożenia meldunku za wojska całej dywizji. Ponieważ do grupy głównej (GENERAL STAFF - G 2 i 3), jako organu koordynującego pracę całego dowództwa wpływają wszelkie informacje z pola walki (zarówno w formie meldunków terminowych jak i doraźnych składanych przez dowódców oddziałów i pododdziałów dywizji), oficerowie tej grupy dysponować będą najbardziej aktualnymi danymi z zakresu dotychczasowego rozwoju sytuacji bojowej.

Najczęściej przyjmuje się następującą kolejność i treść pracy dowódcy ZT w trakcie prowadzenia działań bojowych:

- przyjęcie meldunków od podwładnych w zaistniałej sytuacji;
- ocena położenia;
- podjęcie i zameldowanie zamiaru dowódcy korpusu;
- sprecyzowanie zadań bojowych i udokładnianie współdziałania.

Krótki okres czasu na skorygowanie decyzji (podjęcie nowej) zmusza dowódcę do łączenia oceny sytuacji z jednoczesnym określaniem zadań bojowych i przekazywaniem ich wykonawcom. W razie potrzeby dowódca może dokonywać korekty dotyczącej organizacji współdziałania wojsk, jeśli np. zmieniona została rubież rozwinięcia drugiego rzutu do kontrataku. Przedsięwzięcie to realizuje bezpośrednio po przekazaniu zadań.

W czasie prowadzenia działań bojowych głównym celem organów dowodzenia będzie zapewnienie wykonania podjętej przez dowódcę decyzji. W tym okresie dowódca dysponował będzie bardzo krótkim czasem na dokonywanie korekt w podjętej decyzji lub wypracowania nowej. Dlatego dowodzenie w czasie walki różnić się będzie od dowodzenia w czasie jej przygotowania.

Z chwilą rozpoczęcia walki i w toku jej prowadzenia szczególnego znaczenia nabiera terminowe zbieranie i analizowanie napływających informacji o sytuacji na polu walki. Informacje te, po ich przeanalizowaniu i ocenie stanowią podstawę do sformułowania propozycji do decyzji (korekty wcześniej podjętej) przez oficerów sztabu i szefów rodzajów wojsk.

2. Precyzowanie położenia i kierowanie walką o kolejną pozycję obrony ZT i tworzenie warunków do wykonania kontrataku.

Podczas prowadzenia obrony należy stale liczyć się z możliwością, że pomimo zadania przeciwnikowi strat przed przednim skrajem obrony może udać mu się włamać w głąb ugrupowania. Często taki scenariusz może być zawczasu przewidziany i odzwierciedlony w decyzji podjętej w toku planowania działań. W prezentowanym ćwiczeniu mamy do czynienia z takim właśnie rozwiązaniem, w decyzji dowódca 4 DZ przewiduje rozbitcie kontratakiem przeciwnika, w wypadku jego włamania się w ugrupowanie dywizji.

- Podczas prowadzenia walki obronnej, w sytuacjach decydujących o wykonaniu otrzymanego zadania dowódca powinien znaleźć się bliżej walczących wojsk. Jeżeli zajdzie taka potrzeba (natowskie procedury nie przewidują raczej wyjazdu dowódcy dywizji w teren) dowódca opuszcza stanowisko dowodzenia wraz z grupą operacyjną.

Szczególnie trudną, obarczoną dużym ryzykiem jest decyzja wykonania kontrataku drugorzutowym oddziałem (pododdziałem). Istotnym warunkiem zapewniającym sukces kontrataku, jest uprzednio przeprowadzona ocena możliwości bojowych przeciwnika i wojsk własnych. W pierwszej kolejności należy poddać ocenie możliwości pierwszego rzutu broniącego się ZT, czy zdoła zatrzymać natarcie przeciwnika (jest to jeden z warunków, który musi być spełniony aby w ogóle zacząć rozważać koncepcję kontrataku). Trzeba ocenić, czy siły te wraz z odwodami specjalnymi, będą w stanie utrzymać rejony decydujące o trwałości obrony, tak by uniemożliwić przeciwnikowi rozszerzania wyłomu, a także czy siły te zabezpieczą wejście drugiego rzutu do walki.

Drugi rzut ZT kontratakuje z zasady, kiedy toczy się walka o utrzymanie pozycji pierwszorzutowych oddziałów. Istotny jest kolejny warunek determinujący możliwość zaczepnego wykorzystania drugiego rzutu, chodzi o skuteczne odcięcie podchodzących odwodów do czasu, kiedy zostaną zadania związane z wykonaniem kontrataku (odtworzyć przedni skraj obrony zanim uderzą kolejne siły przeciwnika). Ważne jest również stworzenie przewagi (zarówno w wymiarze powietrznym, jak i w odniesieniu do działań lądowych - przewaga względna).

W decyzji do wykonania kontrataku dowódca powinien określić:

- koncepcję rozegrania walki;
- siły przeciwnika podlegające rozbić;
- skład własnych sił, przewidywanych do użycia oraz zadania bojowe dla każdego z wykonawców i terminy ich wykonania;
- czas gotowości do wykonania kontrataku.

UWAGA: dowódca może w zależności od woli przełożonego meldować sam zamiar, bądź całą decyzję.

Dowódca ZT może podjąć decyzje o kierowaniu wykonaniem kontrataku w terenie, chociaż zgodnie z procedurami natowskimi będzie to wypadek bardzo rzadki. Po przybyciu dowódcy ZT na punkt w terenie, skąd będzie kierował kontratakiem, powinien zrealizować następujące przedsięwzięcia:

- wysłuchać meldunku dowódcy oddziału, który będzie zabezpieczał wchodzący do walki drugi rzut ZT;
- skonfrontować decyzję z terenem (uaktualnić ocenę sytuacji);
- zameldować zamiar przełożonemu, jeśli tego do tej pory nie uczynił;
- sprecyzować zadania;
- zorganizować (udokładnić) współdziałanie;

Uściślając zadanie dla drugiego rzutu dowódca powinien podać (a, to co jest to możliwe wskazać w terenie): krótkie wnioski z oceny przeciwnika, środki wzmocnienia, treść zadania bojowego, drogi podejścia, rubieże rozwinięcia i rubież ataku, sposób porażenia ogniowego przeciwnika środkami ZT.

W toku planowania działań dowódca organizował między innymi współdziałanie, obecnie powinno być ono, w razie potrzeby, uaktualnione.

Kierowanie walką o kolejną pozycję obrony zgodnie z procedurami narodowymi.

Jeżeli przeciwnik włamie się w ugrupowanie broniących się wojsk (sytuacja o 12.00), działania wojsk broniącej się dywizji powinny zmierzać do jego zatrzymania i uniemożliwienia mu rozwijania powodzenia w głąb i na skrzydła. Poszczególne oddziały muszą uporczywie bronić zajmowanych rejonów, zwłaszcza tych, które ograniczają przeciwnikowi swobodę manewru. Dowódca ZT skupia wysiłek przede wszystkim na tym kierunku, na którym nacierające zgrupowanie przeciwnika uzyskuje największe powodzenie. Tam też kieruje odwody specjalne. Jeśli są ku temu warunki, to do zwalczania środków opancerzonych przeciwnika angażuje śmigłowce bojowe. Musi wreszcie skutecznie powstrzymać dopływ świeżych sił w rejon włamania, a kontratakami rozbijać te, które się w nim znalazły.

Wydział operacyjny ZT zobowiązany jest do ciągłego śledzenia rozwoju sytuacji. W tym celu wyznaczeni oficerowie na mapie sprawozdawczo-informacyjnej nanoszą kolejne położenia walczących wojsk. Podstawą do prowadzenia tej mapy są otrzymywane od podwładnych meldunki oraz informacje z innych komórek organizacyjnych dowództwa ZT. Wydział operacyjny stanowi organ koordynujący pracę pozostałych komórek organizacyjnych. W nim

właśnie powinny znajdować się najbardziej aktualne dane o walczących wojskach, które szef wydziału jest w każdej chwili gotowy zameldować dowódcy według podanego niżej układu:

- stopień wykonania przez ZT uprzednio otrzymanego zadania oraz aktualny charakter działania, położenie każdego z elementów ugrupowania bojowego;
- charakter działań i położenie sąsiadów;
- przypuszczalny charakter dalszych działań przeciwnika;
- niezbędne przedsięwzięcia w celu poprawy położenia (propozycje dla dowódcy).

3. Podjęcie decyzji i zameldowanie jej dowódcy korpusu.

W toku prowadzenia walki dowódca na podstawie otrzymywanych od podwładnych meldunków dokonuje niezbędnych korekt w zakresie wcześniej podjętej decyzji (patrz poprzednie zajęcia), a niekiedy może podjąć odmienną decyzję. Każdorazowo jest obowiązany do zameldowania jej przełożonemu. Jeśli w wyniku oceny sytuacji dowódca zamierza wykonać kontratak, to w decyzji powinien: ująć cel kontrataku, określić ugrupowanie przeciwnika przewidywane do rozbicia, ustalić skład sił i środków przewidywanych do wykonania kontrataku oraz sprecyzować dla nich zadania, zorganizować porażenie ogniowe, współdziałanie oraz przedsięwzięcia z zakresu zabezpieczenia bojowego.

Podjęcie i zameldowanie decyzji dowódcy korpusu zgodnie z procedurami narodowymi.

Proponowany wariant pracy dowódcy 4 DZ:

Meldunek dowódcy 41 BZ:

Panie kapitanie melduję, że 41 BZ realizując postawione zadanie, w wyniku uderzenia przeważających sił przeciwnika, strat poniesionych w toku wykonywanego o 10.30 kontrataku utraciła część pierwszej pozycji w rejonie (mapa), aktualnie opóźnia natarcie przeciwnika wykorzystując pozycje ryglowe i dogodne rubieże terenowe. Moje pododdziały znajdują się w następującym położeniu: (proszę przedstawić panowie położenie batalionów ze swoich map, a pozostałe niezbędne dane, np. straty są zawarte w założeniu). Zamierzam, wykorzystując uderzenia lotnictwa, ogień artylerii powstrzymywać natarcie głównych sił przeciwnika (mapa) na kolejnych rubieżach opóźniania i ostatecznie zatrzymać go przed drugą pozycją. Proszę o wykonanie ognia przed frontem 411 bz (mapa).

Zamiar zatwierdzam (mówi dowódca 4 DZ), na korzyść brygady według decyzji pana kapitana, jest do wykorzystania 1 e/l śmigłowców bojowych, czas przylotu za 20 minut.

Szef wydziału operacyjnego! określić w jakim czasie 43 BPanc może wyjść na rubież kontrataku nr 1 oraz stosunek sił na całą głębokość zadania.

Meldunek dowódcy 42 BZ:

Panie kapitanie melduję, że brygada utrzymuje z powodzeniem rejon obrony, w wyniku pomyślnie wykonanego kontrataku rozbiłem część sił (mapa). Moje pododdziały znajdują się w następującym położeniu (proszę panów o wykorzystanie swoich map). Zamierzam ostatecznie rozbić pozostałe siły przeciwnika i odtworzyć naruszony system ognia na przednim skraju obrony. Brygadę ugrupować w jeden rzut z odwodem. Proszę o obezwładnienie przeciwnika na kierunku kontratakującego batalionu (mapa).

Decyzję dowódcy 42 BZ zatwierdzam (mówi dowódca 4 DZ), być w gotowości do wydzielenia części sił z nie atakowanych odcinków na kierunek: POREBY, KOBYLANKA. Szef saperów mieć OZap w gotowości do użycia na rubieży: WÓLKA KOKOSIA, POREBY NOWE - na sygnał "TAŚMA-3". Szef artylerii wykonać ogień o który prosi dowódca 42 BZ.

Meldunek dowódcy 43 BPanc:

Panie kapitanie melduję, że brygada zajmuje nakazany rejon obrony i odtwarza, naruszony w wyniku wykonanych przez przeciwnika uderzeń lotnictwem, system dowodzenia w porażonych pododdziałach (przedstawić sytuację w pododdziałach brygady na podstawie danych zawartych w założeniu). Zamierzam, po ustaleniu strat i odtworzeniu dowodzenia, wyprowadzić porażone pododdziały z dotychczas zajmowanych rejonów obrony i do 13.30 odtworzyć ich zdolność bojową.

Wprowadzam korektę pana decyzji (mówi dowódca 4 DZ), nakazuję odtwarzanie zdolności bojowej w dotychczas zajmowanych rejonach. Szef OPL wzmocnić osłonę 43 brygady, skorygować działania swoich elementów z siłami przełożonego.

Meldunek szefa artylerii o poniesionych stratach (macie panowie oficerowie dane na ten temat w założeniu).

Proponowany wariant oceny przeciwnika prowadzony przez dowódcę 4 DZ:

Przeciwnik, z którym dywizja aktualnie walczy, stworzył wyłom na kierunku obrony 41 BZ i tutaj też uzyskał największe powodzenie. Na pozostałych kierunkach jego natarcie w zasadzie zostało zatrzymane. Aktualnie przeciwnik prawdopodobnie ma zamiar spotęgować natarcie, wprowadzając odwody brygadowe. Możliwe, że dokona również manewru sił z kierunków, gdzie natarcie zostało załamane i wprowadzi je na kierunku gdzie ma w tej chwili największe powodzenie. Oceniam, że przeciwnik wprowadzając odwody brygadowe za około 2 godzin, będzie w stanie przełamać do 16.00 moją drugą pozycję.

Proponowany wariant oceny woisk własnych i sąsiadów:

Dywizja siłami głównymi utrzymuje pas obrony. Najtrudniejsza sytuacja wytworzyła się w 41 BZ oraz w 43 BPanc. Aby nie dopuścić utraty drugiej pozycji na kierunku obrony 41 BZ, należy wesprzeć jej działania odwodami specjalnymi i wykorzystać śmigłowce, wtedy dowódca tej brygady będzie miał możliwość zatrzymania przeciwnika przed drugą pozycją i uporządkowania swojego ugrupowania bojowego. Jednocześnie muszą mieć aktualne dane od dowódcy korpusu o położeniu odwodów dywizyjnych przeciwnika, jeśli bowiem, nie wnikając w przyczyny, dowódca korpusu ich nie obezwładni to nie będę w stanie wykonać kontrataku.

Szef artylerii, przygotować się do obezwładnienia podchodzących kolumn przeciwnika w rejonie skrzyżowania dróg w DOBRE-CZARNOGŁÓW oraz 1 km pld. WIERZBNO, otwarcie ognia na sygnał "LAWETA-1" i "LAWETA-2", a następnie być w gotowości do wsparcia kontrataku, zgodnie z wcześniej postawionym zadaniem.

Szef wydziału operacyjnego, proszę przedstawić odpowiedzi na moje pytania.

- 1 BPanc na wskazaną rubież może wyjść za 1,5 godziny od chwili podania sygnału (odległość 23 km, średnie tempo marszu przy uwzględnianiu rozwijania w ugrupowanie bojowe - 15 km/h.)
- 2 W rejonie włamania znajdują się siły do bcz i trzech bz, co, przy poniesieniu przez przeciwnika w dotychczasowych działaniach strat, stanowi potencjał w składzie do 24 czołgów, 70 BWP oraz 500 ludzi. Do kontrataku dywizja będzie w stanie wydzielić dwa bcz z 43 BPanc oraz trzy bataliony z brygad pierwszorzutowych, co stanowi około 140 środków. Przyjmując, że przeciwnik zostanie zaskoczony naszym uderzeniem, nie zdąży przejść do obrony, to uzyskamy przewagę 1,5 : 1.

Zamiar dowódcy 4 DZ meldowany dowódcy korpusu:

Zamierzam:

wykorzystując ogień artylerii, odwodami specjalnymi, uderzeniem śmigłowców i obroną 41 BZ ostatecznie zatrzymać natarcie przeciwnika na rubieży: (*mapa*), a następnie kontratakiem drugiego rzutu wspólnie z częścią sił pierwszego rzutu rozbić przeciwnika w rejonie włamania i odtworzyć przedni skraj obrony.

4. Sprecyzowanie zadań bojowych i udokładnienie współdziałania na czas wykonania kontrataku. -

Proponowane rozwiązanie.

Dowódca 43 BPanc wykonać sygnał "LAWINA" (rozpoczęcie marszu na rubież ataku), precyzując rubież ataku (*mapa*), kierunek głównego uderzenia (*mapa*), treść zadania nie uległa zmianie.

Dowódca 41 BZ bronić rejonu: ŻARNÓWKA, ptn. ŁAZISKA, WÓLKA MLĘCKA JAKUBÓW i nie dopuścić do przerwania się przeciwnika w kierunku: KAMIONKA, MIŃSK MAZOWIECKI. Częścią sił zabezpieczyć wejście do walki 43 BPanc w kierunku (mapa), z rubieży (mapa), a siłami dwóch batalionów wykonać uderzenie w kierunku: STANISŁAWÓW, CZARNOGLÓW i we współdziałaniu z 43 BPanc rozbić przeciwnika w rejonie (panowie proszę określić zadanie na swoich mapach w czasie samokształcenia), czas wyjścia na rubież ataku (określić na swoich mapach) o 13.30.

W ramach samokształcenia przygotować pozostałym elementom zadania do realizacji oraz zaproponować udokładnienie współdziałania, bazując na materiałach z zajęcia nr 9 z taktyki ogólnej.

Zadania do wykonania przez studentem przed zajęciem nr 17:

1. Przystudiować literaturę zawierającą teorię rozpatrywanych problemów.
2. Przeanalizować i opanować treści Założenia nr 3 oraz uzupełnić mapę z Położeniem wojsk o 12.00 6.01.
3. Zapoznać się z materiałem dydaktycznym, zrealizować zawarte tam polecenia (nanieść zadania dla wykonujących kontratak sił ze składu 41 BZ, określić linię rozgraniczenia między 43 BPanc, a siłami z 41 BZ, wyznaczyć drogi podejścia, itp.).
4. Być w gotowości do wyjaśniania drogi postępowania przy rozwiązywaniu problemów, które wynikły w sytuacji jaka wytworzyła się w 4 DZ o 12.00.
5. Przygotować się do pracy w czasie operacyjnym w rolach osób funkcyjnych wymienionych w materiałach (dowódca 4 DZ, dowódca 43 BPanc, itd.).

OPRACOWAŁ:

/-/ mjr dr Andrzej BUJAK

ZAJĘCIE nr 251 (ćw. 111/18)

TEMAT: MIEJSCE, ROLA I ZADANIA ODDZIAŁU W DZIAŁANIACH ZWIĄZKU TAKTYCZNEGO. DECYZJA DOWÓDCY ODDZIAŁU.

WPROWADZENIE:

Ogólną charakterystykę metod pracy dowódcy nad wypracowaniem decyzji według procedur natowskich prezentują materiały dydaktyczne do zajęcia nr 9 z taktyki ogólnej oraz materiały z katedry dowodzenia.

Dowódca 41 BZ w ramach przygotowania walki pracował będzie podobnie jak dowódca 4 DZ. Wynika to przede wszystkim z czasu, jakim dysponuje dowódca na wypracowanie decyzji.

Ogólne ramy procedur natowskich powinny zostać wypełnione treściami zgodnymi z naszymi narodowymi rozwiązaniami.

1. Sposób analizy zadania - opis drogi postępowania.

Droga postępowania podczas analizy zadania opisana w "Zbiorze materiałów... do zajęcia nr 9." stosowana na szczeblu dywizji niczym nie odbiega od drogi, jaką powinien wybrać dowódca brygady. Przyjąć więc należy, że dowódca brygady analizę zadania prowadzi analogicznie jak dowódca dywizji (rozwiązuje te same problemy ale obszar zainteresowania jest o szczebel niższy w każdym z rozwiązywanych zagadnień).

Sposób analizy zadania - proponowane rozwiązanie:

4 DZ kończy zajmowanie rejonu ześrodkowania. Po odtworzeniu zdolności bojowej przechodzi do obrony bez styczności z przeciwnikiem, mając w pierwszym rzucie 41, 42 BZ, w drugim 43 BPanc.

Celem jej obrony jest ostateczne zatrzymanie nacierającego przeciwnika (który walczy aktualnie z wojskami pierwszego rzutu operacyjnego i może podejść do przedniego skraj obrony 4 DZ w godzinach nocnych 5.01 lub o świcie 6.01 i nie dopuszczenie do przerwania się zgrupowań uderzeniowych, prawdopodobnie ze składu 2 A, w kierunku WISŁY.

Zadanie dywizji polegać będzie na wzbronieniu przeciwnikowi przerwania się na kierunku: DOBRE, MIŃSK MAZOWIECKI, stąd wniosek, że dowódca 4 DZ tam wybierze rejon głównego wysiłku. Ponieważ część rejonu obrony jaki ma zająć 41 BZ znajduje się na kierunku głównego uderzenia przeciwnika, a konkretnie obszar na zachód od drogi CZARNOGLÓW, WIŚNIEW, więc dowódca tego oddziału powinien skupić główny wysiłek obrony na lewym skrzydle. Z oceny dowódcy dywizji wynika, że przeciwnik główne uderzenie wykona na styku z moim lewym sąsiadem - 42 BZ, tak więc muszę z nim uzgodnić

współdziałanie na czas prowadzenia walki. Od sąsiada z tyłu - 43 BPanc wiem, że wykonywał on będzie kontratak w zajmowanym przez moją brygadę terenie, muszę więc przewidzieć w czasie rekonesansu możliwość uzgodnienia współdziałania z dowódcą 43 BPanc, co do wyboru rubieży (prawdopodobnie w ramach mojej drugiej pozycji) i sposobu wsparcia kontrataku (przy sprzyjających warunkach powinien wykonać kontratak wspólnie z 43 BPanc).

Z kierunku kontrataku 43 BPanc wynika, że główną rolę w realizacji zadania 4 DZ odgrywać będzie 41 BZ. Sam fakt jego wykonywania przez dowódcę dywizji pozwala wysunąć wniosek, że moja brygada musi stwarzać warunki do jego wykonania, czyli musi zatrzymać przeciwnika na pierwszej pozycji - więc tam powinienem posiadać (kontratak wychodzi aż do mojego lewego skrzydła) większe siły. Celowo byłoby rozmieścić na lewym skrzydle na pierwszej pozycji bz.

Z faktu, że dowódca dywizji wykonuje kontratak, planuje rubieże ogniowe w moim rejonie obrony wynika wniosek, że chce on ostatecznie załamać natarcie przeciwnika na pierwszej pozycji. Dąży on prawdopodobnie do utrzymania ważnej arterii komunikacyjnej SIEDLCE, MIŃSK WARSZAWA, która ma istotne znaczenie dla dowozu i ewakuacji, a także manewru wojsk.

Potrzeba załamania natarcia przeciwnika w ramach pierwszej pozycji oraz nakazana szerokość obrony sugeruje, że do pierwszego rzutu należy użyć do trzech batalionów, ale z kolei potrzeba posiadania sił do pogłębienia obrony na kierunku prawdopodobnego uderzenia przeciwnika oraz sił do wykonania kontrataku sugeruje ostatecznie następujący podział sił: na pierwszej pozycji dwa bz, na drugiej bcz i bp, a z 404 batalionu wydzielić po kompanii do batalionów pierwszorzutowych, pozostawiając sobie odwód w sile 404 bp (bez dwóch kp). Rozbudowę drugiej pozycji - jej przedni skraj sugeruje już dowódca dywizji wskazując rubież do rozwinięcia do kontrataku dla 43 BPanc (patrz mapa).

W przewidywanym rejonie obrony brygady uderzenia przeciwnika należy spodziewać się na lewe skrzydło, w sile do pułku. Przeciwnik dążył będzie do uzyskania conajmniej 4-5 krotnej przewagi na tym kierunku, aby ją zniwelować należy nasycić lewe skrzydło niezbędną ilością środków przeciwpancernych.

Pomimo "luksusu" rozbudowy obrony bez styczności z przeciwnikiem celowym jest zorganizowanie i wysłanie zawczasu ubezpieczeń bojowych przed przednim skrajem. Obronę mam zająć do 15.00 6.01, w teren jadę na rekonesans 0 9.00 6.01, możliwie jest więc zajęcie obrony przez pododdziały po rekonesansie. Dowódcy batalionów mogą wprowadzać wojska "na siebie".

Należy więc cały proces decyzyjny (podejmowanie decyzji z mapy) zakończyć do rana 6.01 na wszystkich szczeblach organizacyjnych i zakończyć odtwarzanie gotowości jeszcze w rejonie ześrodkowania.

Wnioski:

1. Brygada walczyła będzie w pierwszym rzucie dywizji, częściowo na kierunku jej głównego wysiłku.
2. Do pierwszego rzutu przewidzieć dwa bz wzmocnione kp każdy, do drugiego bcz i bzmot, wydzielić odwód z części 404 bp.
3. Do pogłębienia obrony na kierunku prawdopodobnego uderzenia przeciwnika wydzielić bcz.
4. W przypadku korzystnej sytuacji do kontrataku wydzielić bcz i zaplanować mu kierunki i rubieże do kontrataku.
5. Brygada skupi główny wysiłek obrony na kierunku wsch. RUDZIENKO zach. JAKUBÓW.
6. W trakcie wypracowania decyzji z mapy wymienić informacje z sąsiadami (co do rubieży kontrataku 43 BPanc, zabezpieczenia skrzydeł itp).
7. Przekazać terminy realizacji zasadniczych przedsięwzięć podwładnym (do kiedy odtworzyć gotowość i terminy wynikające z kalkulacji czasu, które muszą znać podwładni).
8. W czasie walki współdziałać z lewym sąsiadem.
9. Przewidzieć przygotowanie ubezpieczeń bojowych.

*Określenie przedsięwzięć, które należy niezwłocznie zrealizować w celu
szybszego przygotowania pododdziałów brygady do wykonania zadania - (Warning
Order).*

Dowódca prowadził analizę zadania i w jej wyniku ustalił już pewne terminy do realizacji niektórych przedsięwzięć (patrz wnioski z analizy zadania). Szef sztabu znając dane z zarządzenia przygotowawczego oraz ze wstępnego zarządzenia bojowego (kiedy wpłynie rozkaz, kiedy zająć obronę) oraz terminy, które narzucił dowódca brygady w wyniku analizy zadania - może przystąpić do kalkulacji czasu (wariant zawarty jest w materiałach KDiŁ).

Tymczasem dowódca oddziału podobnie jak dowódca dywizji, po przeprowadzonej analizie zadania określa przedsięwzięcia i terminy ich realizacji aby szybciej przygotować podwładnych do działań. Szef sztabu, po zatwierdzeniu kalkulacji czasu organizuje przekazanie ustaleń dowódcy brygady (patrz zajęcia nr 9 z taktyki).

Proponowany wariant rozwiązania.

1. Szef sztabu zapoznać zastępców i oficerów rodzajów wojsk z zadaniem oraz zatwierdzoną przeze mnie kalkulacją (terminy, które powinni znać poszczególni oficerowie, aby mogli realizować swoją pracę).
2. Brygada całością sił ma odtworzyć zdolność bojową w dotychczas zajmowanym rejonie.
3. Szefowie rodzajów wojsk nawiązać łączność i wymianę informacji do czasu wysłuchiwanie przeze mnie meldunków propozycji danych do decyzji.
4. W celu przygotowania pododdziałów do wykonania zadania szefowie rodzajów wojsk przekazać niezbędne zarządzenie wstępne.

Kalkulacja czasu

Przedsięwzięcie to realizowane jest w celu optymalnego rozplanowania czasu, jakim dysponuje oddział na poszczególne przedsięwzięcia, dotyczące wypracowania decyzji oraz przygotowania podległych wojsk do wykonania zadania. Zawsze należy, panowie oficerowie pamiętać o zasadzie - "2/3 dysponowanego czasu przeznaczać podwładnym!". Wtedy wyznaczone terminy będą realne, uwzględniające możliwości ludzi i sprzętu oraz zapewnią możliwość przyjęcia metody równoległego przygotowania obrony podwładnym.

Wariant kalkulacji - macie panowie oficerowie zaprezentowany w Materiałach dydaktycznych opracowanych przez Katedrę Dowodzenia.

Wydanie wytycznych szefowi sztabu brygady dotyczących organizacji rozpoznania, rekonesansu oraz przygotowania niezbędnych danych do podjęcia decyzji.

Dowódca po zatwierdzeniu kalkulacji czasu szefowi sztabu i określeniu przedsięwzięć do niezwłocznej realizacji powinien przed rozpoczęciem wydawania wytycznych zapoznać szefa sztabu z wnioskami z analizy zadania.

Dlaczego? - chodzi o ukierunkowanie pracy szefów rodzajów wojsk pod kątem koncepcji obrony, jaką ma już dowódca (proszę sobie przypomnieć wnioski z analizy zadania).

Proponowane rozwiązanie

Szef sztabu:

- ⇒ zapoznać oficerów z wnioskami z analizy zadania;
- ⇒ do 7.00 5.01 zorganizować system rozpoznania;
- ⇒ do 4.30 5.01 opracować plan rekonesansu, w którym wezmą udział: zastępca dowódcy - szef szkolenia, szef rozpoznania, starszy oficer operacyjny, szef artylerii, dowódca

das, szef saperów, szef OPL, szef obrony przeciwchemicznej, dowódcy batalionów. Przewidzieć pracę na dwóch punktach, po zakończonej przeze mnie pracy z dowódcą 4 DZ;

⇒ zastępca ds. logistyki i szefowie rodzajów wojsk zaplanować rekonesanse w zakresie zabezpieczenia działalności swoich wojsk.

Ponadto zastępcy, i szefowie rodzajów wojsk zgodnie z zatwierdzoną przeze mnie kalkulacją złożą pełne meldunki z uwzględnieniem informacji od przełożonych i sąsiadów.

2. Ocena położenia (sytuacji)

Droga postępowania podczas oceny sytuacji opisana została w wymienionych już materiałach (patrz zajęcie nr 9).

Węższy jest nieco zakres rozpatrywanych problemów szczególnie w zakresie oceny przeciwnika. W każdej sytuacji dowództwo brygady powinno dążyć do uzyskania jak największej liczby wiarygodnych danych o przeciwniku. Największą ich liczbę z reguły uzyska po nawiązaniu (poprzez dywizję) łączności z sąsiadem z przodu i zorganizowaniu systemu rozpoznania.

W trakcie oceny sytuacji dowódca może mieć szereg wątpliwości, odpowiedzi na nurtujące go wątpliwości powinien uzyskać w trakcie wysłuchiwanie meldunków.

Ocenę sytuacji należy prowadzić w pewnym porządku, pamiętając, że służy ona ostatecznemu sprecyzowaniu decyzji:

a) ocena przeciwnika:

- kiedy i jakimi siłami może uderzyć w rejon obrony brygady;
- jakie siły należy mu przeciwstawić, aby załamać jego natarcie;
- co będzie (prawdopodobnym) celem jego natarcia;
- gdzie wykona główne uderzenie, więc gdzie, na jakim kierunku skupić główny wysiłek;
- jakie przyjąć ugrupowanie bojowe;
- jakie obiekty będą do obezwładnienia w porażeniu ogniowym;

W jej wyniku powinny powstać na folii 2÷3 warianty jego działania (Enemy Course of Action)

b) ocena wojsk własnych:

- które pododdziały przeznaczyć do pierwszego, a które do drugiego rzutu;
- jak ugrupować brygadę;

- podział sił i środków;
- jakie będą przewidywane zadania dla pododdziałów;
- jaka będzie kolejność rozbudowy inżynieryjnej;

Wynikiem tej części oceny położenia (sytuacji) jest stworzenie podstaw do wypracowania na folii 2÷3 wariantów działania sił własnych (Course of Action).

c) ocena sąsiadów:

- z kim i w jakim okresie walki będę współdziałał;
- jak zabezpieczyć luki i skrzydła;

d) ocena terenu:

- gdzie skupić główny wysiłek;
- jakie rejony należy za wszelką cenę bronić aby zachować trwałość obrony;
- gdzie rozbudowywać pozycje obrony, pozycje ryglowe, rubieże do kontrataku i ogniowe;

e) ocena innych warunków:

- jakie przedsięwziąć środki, aby zmniejszyć wpływ skażeń, zakażeń na działania wojsk;
- jak wpłyną warunki meteorologiczne na przygotowanie i prowadzenie obrony;
- jak wykorzystać infrastrukturę i zasoby miejscowe.

Proponowany wariant

A. Ocena przeciwnika.

Związki taktyczne, które uderzą na pierwszy rzut 4 DZ, będą wywodziły się ze składu 2 A. Z oceny dowódcy 4 DZ wynika, że siły te mogą uderzyć o świcie 6.01, jednak należy liczyć się z zaskakującym uderzeniem w nocy z 5.01 na 6.01. Wymusza to konieczność rozbudowy w pierwszej kolejności pierwszej pozycji obrony i pozycji ubezpieczeń bojowych.

Na styku z lewym sąsiadem przeciwnik wykona główne uderzenie, wprowadzając prawdopodobnie siły do dwóch ZT w pierwszym rzucie. W najgorszym wariancie (wynika to z pojemności kierunku) na brygadę mogą uderzyć siły do dwóch brygad przeciwnika lub pułku i brygady wykonując główne uderzenie w kierunku wsch. DOBRE, zach. JAKUBÓW, czyli na lewe skrzydło. Przeciwnik może bezpośrednio do pierwszego rzutu wydzielić po dwa bataliony z każdego pułku, wyznaczając im odcinki przełamania po 1 km. Wybierając dogodny odcinek dla przełamania, może na 4 km posiadać około 110-120 środków opancerzonych, z czego w bezpośrednim ataku na pierwszą pozycję użyłby 2/3 sił czyli 70-80 środków.

Aby przeciwstawić się takim siłom, należy wydzielić do pierwszego rzutu na kierunku prawdopodobnego uderzenia bz, ugrupować go na węższym froncie, zaplanować tu działanie odwodu przeciwpancernego brygady oraz przewidzieć rubieże ogniowe w rejonie obrony tego batalionu. W trakcie wysłuchiwanie meldunku szefa sekcji operacyjnej i szefa artylerii muszą precyzyjnie ustalić ile potrzeba wydzielić środków ppanc na 1 km frontu obrony w rejonie głównego wysiłku aby mieć pewność, że załamie natarcie przeciwnika w ramach pierwszej pozycji.

Przeciwnik może wprowadzić swoje odwody w celu spotęgowania uderzenia na kierunki: MŁĘCIN, wsch. MISTÓW, po przełamaniu mojej pierwszej pozycji, należy więc przewidzieć rozbudowę kolejnej pozycji na tym kierunku.

Z dostępności terenu wynika, że najdogodniejszym obszarem, gdzie przeciwnik może wybrać rubież ataku będzie odcinek: zach. ZIMNOWODA, DOBRE a więc uderzy w lewe skrzydło obrony brygady, tam też muszą mieć najsilniejszą obronę.

Ze względu na swobodę wyboru przez przeciwnika (czy też możliwości jego zmiany w trakcie natarcia) kierunku głównego uderzenia, powinienem wydzielić część sił do drugiego rzutu aby skutecznie oddziaływać na przebieg walki obronnej (do obrony drugiej pozycji, do wykonania kontrataku bądź do walki z rubieży ogniowych).

Wnioski:

1. Przeciwnik przejdzie do natarcia po podejściu z głębi prawdopodobnie rano 6.01.
2. Główne uderzenie wykona na styku z lewym sąsiadem - 42 BZ, z którym należy uzgodnić współdziałanie na okres prowadzenia walki.
3. Główny wysiłek obrony skupić na kierunku wsch. DOBRE, zach. JAKUBÓW w rejonie pierwszej pozycji.
4. W pierwszym rzucie na lewym skrzydle rozmieścić 411 bz, planując tam również rubieże dla OPpanc.
5. Do pogłębienia obrony na kierunku głównego uderzenia użyć bz, a do wykonywania kontrataków bcz.

B. Ocena sił własnych

Brygada do 16.00 4.01 zajęła nakazany rejon ześrodkowania, gdzie po wykonanym marszu odtwarza zdolność bojową. Aktualne położenie batalionów w rejonie ześrodkowania wskazuje, że do pierwszego rzutu, na lewym skrzydle można wydzielić 411 bz, a na prawym 412 bz.

Podczas przejazdu na rekonesans należy rozpoznać drogi marszu dla 411 bz: GRZEBOWILK, wsch. MIŃSK, NIEDZIAŁKA STARA, JAKUBÓW, WOLA POLSKA i dla 412 bz: PODSIADŁY, CEGŁÓW, JĘDRZEJÓW, KAŁUSZYN, FALBOGI.

Termin zajęcia obrony dowódca dywizji określił dla brygady do 15.00 5.01, czyli już przed zakończeniem rekonesansu, około 11.30 należy dać sygnał do rozpoczęcia marszu dla poszczególnych elementów ugrupowania bojowego (marsz na odległość około 25 km 1,5 godz. i zajmowania obrony 1,5 godz), żeby zdążyć rozmieścić pododdziały w ustalonych w czasie rekonesansu rejonach.

Do godzin rannych 5.01 brygada będzie miała wystarczającą ilość czasu na uzupełnienie zapasów, ewakuację uszkodzonego sprzętu, przeprowadzenie remontów bieżących i odpoczynek dla stanu osobowego.

Wnioski:

1. Brygada w nakazanym czasie jest w stanie zająć nakazany rejon obrony.
2. Do pierwszego rzutu przewidzieć 412 bz i 411 bz.
3. W drugim rzucie mieć 410 bcz i 413 bpzmot, w odwodzie 414 bp (bez dwóch kp).
4. Ukompletowanie 95% w stanie osobowym i 98% w sprzęcie pozwala na realizację zadania.
5. Szef sekcji operacyjnej musi mieć gotowe kalkulacje czasowo - przestrzenne, na wykonanie przez brygadę marszu z rejonu ześrodkowania do rejonu obrony jeszcze przed wyjazdem na rekonesans.

C. Ocena sąsiadów

W przodzie prowadzą działania obronno-opóźniające związki taktyczne 3 KA, na kierunku obrony brygady mogą wycofywać się siły 6 DZ, bądź 2 BZ. Pierwsze elementy z ich ugrupowania mogą podejść do naszego przedniego skraju już wieczorem 5.01. Należy wcześniej nawiązać z nimi łączność i uzgodnić współdziałanie na czas przechodzenia przez ugrupowanie brygady z tymi oddziałami 6 DZ, bądź 2 DZ, których drogi marszu znajdują się w naszym rejonie obrony. Brak styczności z przeciwnikiem co najmniej do godzin wieczornych 5.01 umożliwia prowadzenie rozbudowy fortyfikacyjnej z wykorzystaniem sprzętu specjalistycznego już od świtu 5.01. Należałoby więc się zastanowić, czy nie rozpocząć wcześniej zajmowania rejonów przez pododdziały brygady.

Na prawo przechodzi do obrony 7 BZ, pomimo, że dowódca 4 DZ nie przewiduje uderzenia przeciwnika na styku 41 BZ z 7 BZ - istnieje tu możliwość wykonania uderzenia wzdłuż drogi: POLKÓW, GRĘBKÓW, KAŁUSZYN. Należy więc przewidzieć osłonę prawego skrzydła brygady, planując ogień artylerii i rubież ogniową dla OPpanc.

Na lewo przejdzie do obrony 42 BZ, na którą przeciwnik może uderzyć siłami do dwóch pułków - konkretnie na prawe jej skrzydło. W wypadku nie utrzymania rejonu przez tę brygadę powstanie groźba okrążenia naszego lewego skrzydła. Należy więc ściśle z nią współdziałać i na lewym skrzydle obrony przewidzieć działanie OP panc na kierunku : DOBRE, WÓLKA MIĘDZKA oraz rozmieścić drugorzutowy batalion jak najbliżej drugorzutowego batalionu z 42 BZ.

Z tyłu przechodzi do obrony rejonu: MIENIA, DĘBE WIELKIE, GRZEBOWILK 43 BPanc. Dowódca 4 DZ przewidział działanie tej brygady w moim rejonie obrony: brygada ta będzie wykonywała kontrataki w kierunku : KAŁUSZYN, KAMIONKA, z rubieży nr 2: WITY, KAZIMIERZÓW; w kierunku: LUBOMIN (9238), MŁĘCIN z rubieży nr 1: płn. jez. TORFISKO, płd SOKOLE. Należy więc uzgodnić działanie z dowódcą 43 BPanc, co do sposobu zabezpieczenia przejścia jej pododdziałów przez ugrupowanie 41 BZ i wyjścia na rubież do kontrataku.

Przewidzieć należy udział własnego drugiego rzutu do wspólnego uderzenia z 42 BZ, jeśli będzie ona kontratakowała z rubieży nr 2. Celowe wybrać tę rubież na odcinku: płn. WIŚNIEW, WIŚNIOŹKA. W przypadku uderzenia 43 BPanc z rubieży nr 1, swoją należy wybrać na rubieży: kol. RUDZIENKO, pkt 165,2 (9644).

Zaplanowana rubież ogniowa 43 BPanc: GEŚIANKA, RAKOWIEC - wzdłuż rzeki RZĄDZA wzmocni moją obronę na drugiej pozycji w wypadku przerwania się przeciwnika na kierunku obrony 411 bz.

Wnioski:

1. Brygada organizowała będzie obronę bez styczności z przeciwnikiem.
2. W celu wydłużenia czasu na rozbudowę fortyfikacyjną wprowadzać pododdziały do planowanych rejonów przed rekonesansem i rozpocząć prace tam, gdzie nie nastąpią istotne zmiany w rozmieszczeniu wojsk (SO artylerii, SD, pozycje ubezpieczeń bojowych, przygotowanie dróg manewru itp).
3. Należy zorganizować współdziałanie zawczasu z siłami wychodzącymi z walki (6 DZ, bądź 2 BZ).
4. W czasie prowadzenia walki obronnej utrzymywać współdziałanie z 42 BZ oraz z 43 BPanc, jeśli przejdzie ona do działań w rejonie obrony 41 BZ.
5. Przewidzieć dwie rubieże do wykonania kontrataku dla drugiego rzutu.
6. bz rozmieścić możliwie blisko lewego skrzydła sąsiada z 42 BZ, który bronić się będzie na drugiej pozycji.

7. Styk z prawym sąsiadem zabezpieczyć ogniem artylerii i zaplanować tam rubież dla OPpanc.

D. Ocena terenu.

Teren po stronie przeciwnika umożliwia skryte podejście i rozwinięcie się kolumny kompanijne przed rubieżą: WIERZBNO, OSSÓWNO, DROP. Od tej rubieży do naszego przedniego skraju teren odkryty, ale przeciwnik ma co najmniej 5 dróg dofrontowych ułatwiających manewr. W celu uprzedzenia sił głównych brygady o podejściu przeciwnika należy wybrać rubież: WYGLĄDÓWEK, CZARNOGLÓW, płn. NOWE DOBRE do rozmieszczenia pozycji ubezpieczeń bojowych.

Pokrycie terenu i drożnia w rejonie obrony brygady umożliwia zaczepne użycie wszystkich rodzajów wojsk.

Kompleks leśny między 41 BZ, a 42 BZ na wysokości drugiej pozycji uniemożliwia współdziałanie ogniowe 413 bz z lewym sąsiadem, należy zaplanować w tym rejonie ogień artylerii i zapory minowe.

Przeciwnik ma najlepsze warunki do wykonania głównego uderzenia w kierunku: OSSÓWNO, WOLA POLSKA, pojemność tego kierunku pozwala mu użyć w pierwszym rzucie do 6 batalionów. Na tym kierunku więc skupić należy główny wysiłek.

Przepływająca równoleżnikowo RZĄDZA sprzyja organizowaniu wzdłuż jej południowego brzegu drugiej pozycji.

Utrzymanie za wszelką cenę rejonu: KAMIONKA, RUDZIENKO, WIŚNIEW zapewni trwałość obrony brygady. Obrona tego obszaru musi być jednak połączona z utrzymaniem rejonu obrony przez 412 bz.

Najlepsze warunki do prowadzenia ognia przez BWP pierwszorzutowych batalionów będą na rubieży: ŻARNÓWKA, ZIMNOWODA - tam wyznaczyć przedni skraj 412 bz; wł. NART, 1200 m. pld. DOBRE - tu określić przedni skraj 411 bz.

Wnioski:

1. Główne uderzenie przeciwnik wykona w kierunku: OSSÓWNO, WOLA POLSKA.
2. Główny wysiłek obrony skupić na lewym skrzydle.
3. Przedni skraj obrony 412 bz wyznaczyć na rubieży: ŻARNÓWKA, ZIMNOWODA; 411 bz na rubieży: wł. NART, 1200 m. pld. DOBRE.
4. Drugą pozycję rozbudować na rubieży rzeki RZĄDZA.
5. Lewe skrzydło 413 bz zabezpieczyć ogniem das i zaporami inżynieryjnymi.

6. Trwałość obrony brygady będzie zapewniona poprzez utrzymanie rejonu: GARCZYN DUŻY, RUDZIENKO, płn. WIŚNIEW.

3. Podjęcie decyzji i ogłoszenie zamiaru w roli dowódcy oddziału. - opis drogi postępowania.

Decyzja (zamiar) walki to ogólna idea działań bojowych przedstawiona w zwięzłej (syntetycznej) formie.

Jest on wynikiem pracy myślowej dowódcy oddziału prowadzącego analizę zadania i ocenę sytuacji.

Wnioski z przeprowadzonej analizy zadania i oceny sytuacji powinny dać podstawę do jego sformułowania.

Panowie oficerowie, znając teoretyczny układ (regulaminowy) zamiaru, jesteście w stanie w roli dowódcy 41 BZ na podstawie syntezy wniosków uzyskanych z analizy zadania i oceny sytuacji ostatecznie go sformułować. To przedsięwzięcie spada na barki dowódcy, on bowiem ponosi pełną odpowiedzialność za jego realizację. Zamiar powinien być wyrażony graficznie na mapie, a także zapisany. Tak przygotowany zamiar dowódca melduje przełożonemu, a po jego akceptacji ogłasza go kierowniczym osobom dowództwa.

Na podstawie zamiaru dowódcy oficerowie kierunkowi opracowują wstępne zarządzenia bojowe dla podległych wojsk.

Szerszy opis teorii poznali panowie oficerowie podczas zajęć ze szczebla dywizji.

Zamiar walki - proponowany wariant.

Zamierzam, utrzymać zajmowany rejon i zadać przeciwnikowi maksymalne straty przed przednim skrajem.

Artylerią obezwładnić kolumny nieprzyjaciela od rubieży: OSSÓWNO, DROP. Działaniami ubezpieczeń bojowych rozpoznać kierunek głównego uderzenia. Obroną dwóch wzmocnionych batalionów zmechanizowanych w pierwszym rzucie we współdziałaniu z 42 BZ nie dopuścić do przerwania się przeciwnika w kierunku: NOWA WIEŚ, (0253), NIEDZIAŁKA STARA.

W wypadku włamania się jego sił w głąb ugrupowania, zatrzymać natarcie w rejonie pierwszej pozycji, kontratakiem drugiego rzutu rozbić go i odtworzyć przedni skraj obrony.

W wypadku utraty pierwszej pozycji zatrzymać natarcie przeciwnika przed drugą pocycją, stwarzając warunki do wykonania kontrataku drugim rzutem dywizji i wspólnie z nim odtworzyć przedni skraj obrony.

Główny wysiłek obrony skupić w rejonie: NART, RUDZIENKO, pld. ŁAZISKA.

Brygadę ugrupować w dwa rzuty z odwodem - w pierwszym rzucie: 412 bz, 411 bz; w drugim rzucie 410 bcz, 413 bz; w odwodzie 414 bp (bez dwóch kp).

Po podjęciu decyzji i sformułowaniu oraz ogłoszeniu zamiaru zostaje wydany Warning Order. W naszych narodowych procedurach po zamiarze - wstępne zarządzenie bojowe, po podjęciu decyzji - rozkaz bojowy.

Zadania do wykonania przez studentów:

1. Przypomnieć sobie opis postępowania zawarty w materiałach dydaktycznych do zajęć nr 9 z taktyki ogólnej, znać założenie ze szczebla dywizji;
2. pobrać mapy zgodnie z rozdzielnikiem:
 - założenie nr 2 "Działania bojowe oddziału pierwszym rzucie dywizji";
 - mapę z Planem obrony 41 BZ w dn. 6.01;
 - "Zbiór materiałów dydaktycznych do zajęcia z taktyki ogólnej".
3. Przystudiować niezbędną literaturę zgodnie z wytycznymi nauczyciela akademickiego.
4. Zapoznać się gruntownie z założeniem nr 2, szczególnie z mapą Planu obrony 41 BZ.
5. Nauczyć się treści analizy zadania i kolejnych przedsięwzięć, których warianty rozwiązania pokazano w "Zbiorze materiałów....".
7. Przygotować sobie na instruktaż problemy, które nie były w pełni zrozumiane podczas samokształcenia.

OPRACOWAŁ
mjr dr Andrzej BUJAK

ZAJĘCIE nr 258 (ćw. 111/24)**TEMAT: REKONESANS.****WPROWADZENIE**

Dowódca 41 BZ w wytycznych wydanych po przeprowadzonej analizie zadania, przekazał między innymi ustalenia dotyczące przygotowania rekonesansu. Na tej podstawie sztab wykonał plan rekonesansu, który znajduje się w materiałach opracowanych przez KDiŁ.

Przypominam, że rekonesans to nic innego, "jak porównanie decyzji, podjętej na mapie, z terenem".

Cały układ pracy dowódcy oddziału w terenie na każdym z wybranych punktów powinien składać się z następujących elementów:

1. Przyjęcie meldunku od dowódcy batalionu.
2. Wskazanie dozorów.
3. Przeprowadzenie rekonesansu.
4. Sprecyzowanie zadań.
5. Zorganizowanie współdziałania i zabezpieczenia bojowego.

W dalszej części opracowania zostanie przedstawiona krótka charakterystyka poszczególnych przedsięwzięć, akcentując dodatkowe, którym jest TAKTYCZNA OCENA TERENU. Nie jest ono wymienione w Regulaminie działań taktycznych, jednak każdy dowódca je eksponuje zarówno podczas przygotowania jak podczas prowadzenia działań. Teren w walce stanowi bowiem jeden z ważniejszych elementów wpływających na rozwój sytuacji bojowej, bezwzględnie musi być uwzględniany zarówno w toku podejmowania decyzji jak i w toczących się działaniach. Do momentu wyjazdu z SD dowódca prowadził ocenę terenu z mapy, obecnie ma możliwość skonfrontowania swojej koncepcji walki z rzeczywistymi warunkami terenowymi. Myślą przewodnią oceny realnie istniejących warunków terenowych (w kontekście obrony 41 BZ) powinny być przede wszystkim potrzeby wykorzystania ich do wybrania najdogodniejszych rejonów obrony, organizacji systemu ognia, przygotowania rozbudowy inżynieryjnej. Pomimo, że dowódca nie prowadzi tego przedsięwzięcia jako osobnego etapu pracy podczas pobytu w terenie, to często, w celach szkoleniowych, będziecie panowie rozpatrywali ten problem jako oddzielne zagadnienie kształcenia w przyszłych zajęciach.

PROPONOWANY UKŁAD PROWADZENIA TAKTYCZNEJ OCENY TERENU.

1. Teren po stronie przeciwnika w odniesieniu do działania jego sił i środków (od zasięgu środków ogniowych, którymi dysponuje nasz oddział, do przedniego skraju obrony) powinien być rozpatrywany pod kątem oceny: warunków i dróg podejścia, rubieży rozwijania wojsk w ugrupowanie przedbojowe i bojowe, rejonów rozmieszczenia SO artylerii, rozmieszczenia stanowisk dowodzenia, kierunków uderzenia, sposobu ataku przedniego skraju, pojemności każdego z kierunków uderzeń, rubieży ogniowych śmigłowców. Następnie należy ocenić teren po stronie przeciwnika w odniesieniu do działania sił i środków własnego oddziału. Tak więc ocenia się i wybiera w terenie: najdogodniejsze miejsca do zaplanowania ogni artylerii strzelającej z zakrytych stanowisk ogniowych, rozmieszczenie pozycji ubezpieczeń bojowych oraz drogi wycofania dla nich, odcinki do rozbudowy zapór inżynierskich i węzły niszczeń, strefy ognia przeciwpancernego PPK, BWP, czołgów i broni strzeleckiej, rubież zwalczania przeciwnika granatami ręcznymi.

2. Teren po stronie własnej (od przedniego skraju do tylnej granicy obrony oddziału) w odniesieniu do możliwego działania przeciwnika powinien być rozpatrywany w zakresie: kierunków uderzenia i rozwijania powodzenia w toku natarcia, obiektów, które przeciwnik może razić ogniem, odcinków terenu podatnych na uderzenia z wymiaru powietrznego, kierunków działania odwodów i możliwych rubieży wprowadzenia do walki kolejnych sił, kierunków i rejonów dogodnych do uderzenia na skrzydła w wypadku uzyskania powodzenia przez przeciwnika w rejonach obrony sąsiadów, kierunki działania organów rozpoznawczych przeciwnika.

W odniesieniu do działania oddziału ocenia się między innymi: rubieże dogodne do rozmieszczenia pododdziałów na przednim skraju i w głębi obrony, rejony i rubieże ogniowe odwodów przeciwpancernych, rubieże ogniowe dla pododdziałów czołgów i BWP, rubieże minowania i odcinki terenu na których przewiduje się niszczenia, kierunki i rubieże kontrataków, rejony stanowisk ogniowych artylerii naziemnej i przeciwlotniczej, rejony rozmieszczenia stanowisk dowodzenia, pododdziałów logistycznych, miejsca dogodne do urządzenia zasadzek.

1. Przyjęcie meldunku od dowódcy batalionu.

Meldunek ten zostanie poprzedzony przeprowadzeniem orientacji topograficznej. Praktycznie podczas pracy w terenie dowódca nie prowadzi oddzielnie orientacji topograficznej, natomiast fragment dotyczący zorientowania topograficznego zawsze powinien znaleźć się w meldunku składanym przez podwładnych przybyłym przełożonym. Ponadto każdy dowódca, oficer dowództwa, wyjeżdżając ze stanowiska dowodzenia winien dysponować mapą i ma obowiązek stale porównywać ją z terenem.

Podczas orientowania topograficznego należy ująć:

- wskazanie strony świata (w obronie najkorzystniej wskazać kierunek od strony działania przeciwnika) przez wskazanie dwóch charakterystycznych przedmiotów terenowych;
- określenie miejsca stania (jedną z metod zawartych w podręczniku Topografia Wojskowa);
- wskazanie najważniejszych obiektów, przedmiotów, dróg, miejscowości (zgodnie z zasadami zawartymi w cytowanym podręczniku).

W trakcie przeprowadzania orientacji topograficznej należy unikać stosowania błędnych sformułowań językowych typu: "widoczny dom", "biegnąca droga", itp., oraz podawania odległości do obiektów, który wszyscy widzą (więcej na ten temat znajdziecie panowie w skrypcie akademickim: „Taktyczna ocena terenu”).

Po zrealizowaniu powyższego zagadnienia, złożycie panowie meldunek w roli dowódcy batalionu, który stanowi początek pracy dowódcy 41 BZ w terenie.

Proponowany układ meldunku:

Panie kapitanie, znajdujemy się na SDO dowódcy 411 bz na płn. wsch. skraju MŁĘCINA.

Batalion, zgodnie z otrzymanym zadaniem, zajął rejon obrony i przystąpił do organizacji systemu ognia oraz rozbudowy inżynieryjnej.

Pododdziały rozmieściłem następująco:

- 5 kz organizuje obronę punktu oporu: pkt. 206,3, 800 m zach. KAMIONKA, 200 pld. pld. KAMIONKA - zakręt szosy, 4 kz organizuje obronę punktu oporu (wskazać), 6 kz organizuje obronę punktu oporu (wskazać).

Zamierzam: główny wysiłek obrony skupić w rejonie: KAMIONKA, RUDZIENKO, MŁĘCIN, przeciwnika uderzającego w kierunku: RUDNO, MŁĘCIN niszczyć ogniem BWP od rubieży (wskazać) i zatrzymać jego natarcie przed przednim skrajem. W wypadku włamania się jego sił w głąb obrony ogniem drugorzutowej kompanii i pododdziałów z pozycji ryglowych ostatecznie załamać natarcie, następnie zabezpieczyć wejście do walki drugiego rzutu brygady.

Batalion ugrupować w dwa rzuty, pozycję ubezpieczeń bojowych rozbudować na rubieży: płn. WÓŁKA CZARNOGŁOWSKA, NOWE DOBRE.

2. Rekonesans

Po przyjęciu meldunku dowódca 41 BZ wyznacza dozory i przystępuje do rekonesansu, zasadnicze zagadnienia, jakie dowódca powinien w nim ująć to:

Wskazanie w terenie:

a) po stronie przeciwnika (na zasięg widoczności):

- położenie pododdziałów będących w styczności (w przedstawionym ćwiczeniu przeciwnik dopiero podchodzi z głębi ale jego oddziały wydzielone po podejściu do naszego przedniego skraju prawdopodobnie przejdą do obrony na dogodnej rubieży aby zabezpieczyć wprowadzenie zasadniczych zgrupowań do walki - więc chodzi o wskazanie właśnie tej rubieży);
- rozmieszczenie środków ogniowych (przede wszystkim przeciwpancernych);
- drogi podejścia i rubieże rozwijania się wojsk w ugrupowanie przedbojowe i bojowe;
- kierunek głównego uderzenia;
- możliwe kierunki wykonania oskrzydlenia;
- rubieże ogniowe śmigłowców.

b) po stronie własnej (na zasięg widoczności):

- rejon obrony oddziału, rejon obrony batalionów, linie rozgraniczenia i przebieg przedniego skraju obrony;
- pozycje ubezpieczeń bojowych;
- rejon skupienia głównego wysiłku obrony oddziału i pododdziałów;
- kierunki i rubieże wykonania kontrataków;
- miejsca przygotowania zasadzek;
- rubieże ogniowe artyleryjskich środków przeciwpancernych, pododdziałów czołgów i BWP;
- system ognia artylerii strzelającej z zakrytych stanowisk we wszystkich okresach jej działalności (ześrodkowane i zaporowe przed przednim skrajem, na skrzydłach i wewnątrz ugrupowania bojowego);
- system ognia przeciwpancernego;
- rejon rozbudowy zapór inżynieryjnych;
- zakres rozbudowy fortyfikacyjnej rejonu obrony;
- rubieże rozmieszczenia miotaczy ognia;
- rubieże zadymiania;
- rozmieszczenie stanowiska dowódczo-obsługowego.

UWAGA: powyższą problematykę dowódca może rozwiązywać metodą dyrektywną (wszystkie ustalenia dokonuje samodzielnie), a jeśli dysponuje sporą ilością czasu może wysłuchiwać propozycji oficerów grupy rekonesansowej - jednak do niego powinno należeć

ostatnie słowo - poprzez zatwierdzenie (po ewentualnych korektach) przedstawionych propozycji.

WSZELKIE DOKONANE PRZEZ DOWÓDCĘ KOREKTY DECYZJI POWINNY BYĆ NANIESIONE NA MAPACH ROBOCZYCH U TYCH OFICERÓW, KTÓRYCH ONE DOTYCZYŁY !!!

3. Sprecyzowanie zadań bojowych

Zadania były postawione z mapy przed wyjazdem w teren, dowódcy i szefowie rodzajów wojsk znają ustalenia z rekonesansu, tak więc dowódca 41 BZ może sprawdzić ich znajomość, zadając niektórym z wykonawców pytania. Powinien jednak wyraźnie zaakcentować moment precyzowania zadań wypowiadając sentencję "zadania bojowe takie jak ustaliłem w czasie rekonesansu!".

Jeśli podwładni z różnych względów nie otrzymali wcześniej zadań, to dowódca jest zobligowany do postawienia ich w terenie po zakończeniu rekonesansu, wyraźnie akcentując to przedsięwzięcie sentencją: "panowie oficerowie! - stawiam zadania"(stosując regułę precyzowania ich na zasięg widoczności).

Wariant zadania (na przykładzie 411 bz)

Dowódca 411 bz, rozkazując:

- 1 411 bz z 1 pl mo bronić rejonu (wskazać) i nie dopuścić do przerwania się przeciwnika w kierunku (wskazać). W wypadku jego włamania się w ugrupowanie batalionu, częścią sił zająć pozycje ryglowe (wskazać) i załamać natarcie, być w gotowości do zabezpieczenia kontrataku drugiego rzutu brygady z rubieży (wskazać)
- 2 przedni skraj obrony (wskazać);
- 3 ubezpieczenie bojowe zorganizować na rubieży (wskazać);
- 4 zadania wykonywane na korzyść broniącego się batalionu (jak ustaliłem na rekonesansie);
- 5 linia rozgraniczenia (wskazać);
- 6 SDO (wskazać).

4. Precyzowanie współdziałania i zabezpieczenia działań bojowych

Bezpośrednio po sprecyzowaniu zadań w terenie, dowódca oddziału powinien przystąpić do organizacji współdziałania na korzyść 411 bz. Też obowiązuje zasada: zgrać działania na zasięg widoczności. Metody realizacji tego przedsięwzięcia zależą przede wszystkim od ilości czasu, jakim dysponuje dowódca. W warunkach skrajnie ograniczonego czasu dowódca organizuje współdziałanie osobiście, jeśli czas jest dostatecznie wystarczający, to wykorzystuje

w toku organizacji współdziałania propzycje oficerów grupy rekonesansowej. Jednak, podobnie, jak podczas rekonesansu i stawiania zadań, ostatnie słowo zawsze należy do dowódcy.

Podstawą do organizacji współdziałania jest znajomość zadań wykonywanych przez przełożonego przed frontem, na skrzydłach i bezpośrednio w rejonie obrony własnego oddziału, dane z wytycznych do organizacji współdziałania, jakie przekazał przełożony, prowadząc swój rekonesans i wreszcie - plan obrony dowódcy 41 BZ. .

Podczas organizacji współdziałania pamiętać należy jeszcze o jednej zasadzie: zgrywanie działania rodzajów wojsk dokonuje się zawsze na korzyść elementu wykonującego najważniejsze, decydujące zadanie. W naszym przypadku takim elementem będzie 411 bz i to właśnie na jego korzyść zgrać trzeba użycie artylerii, inżynieryjnych środków rażenia, miotaczy ognia w poszczególnych walki obronnej (przewidzieć należy zvariantowane działania przeciwnika). Następnie należy uzgodnić działania poszczególnych batalionów między sobą oraz z bezpośrednio sąsiadującymi z innych oddziałów, aby mieć podstawy do pomyślnego realizowania wcześniej przyjętego zamiaru walki.

Sekcja operacyjna z zasady przygotowuje dowódcy plan współdziałania, jeszcze przed wyjazdem w teren (patrz materiały KDiŁ).

Proponowane rozwiązanie

Panowie oficerowie!

I. Przystępuję do organizacji współdziałania na czas realizacji zadania: zwalczanie przeciwnika na podejściach i odparcie jego ataku przed przednim skrajem obrony 411 bz.

Celem działania jest załamanie natarcia przeciwnika przed przednim skrajem obrony.

Powyższe zadanie realizować następująco: skupiając główny wysiłek obrony (wskazać), wykorzystując skutki uderzeń lotnictwa obezwładniać przeciwnika artylerią w czasie jego podejścia i rozwijania się do ataku. Środkami ogniowymi 411 bz we współdziałaniu z 412 bz nie dopuścić do przerwania się przeciwnika w kierunku (wskazać), załamując jego natarcie przed przednim skrajem. Przewidywane działanie przeciwnika: awangardy 12 DZ przed świtem 6.01 mogą, nacierając na siły 6 DZ, bądź 2 BZ, dojść do pozycji ubezpieczeń bojowych 41 BZ. Rano, pod osłoną tych awangard uderzą na batalion siły do dwóch batalionów, prawdopodobnie ze składu (mapa), rozwijając się w kolumny kompanijne (wskazać), w kolumny plutonowe (wskazać). Atak może być wsparty uderzeniem śmigłowców z rubieży (wskazać), na rejon obrony może oddziaływać artyleria ogniem 3 - 4 dywizjonów.

Działanie przełożonego: artyleria obezwładnia baterie artylerii przeciwnika oraz podchodzącego przeciwnika na kierunku (wskazać), wykonując ogień do kolumn na drogach

podejścia (wskazać). Z chwilą podejścia jego sił do rubieży (wskazać), wykonuje ogień zaporowy na odcinkach (wskazać).

Działanie sił i środków brygady: ubezpieczenia bojowe uprzedzają o zakończeniu wychodzenia z walki ariergard 6 DZ, bądź 2 BZ i nawiązują walkę z podchodzącymi awangardami z oddziałów 12 DZ przeciwnika. Na sygnał dowódcy 411 bcz wychodzą z walki, przekraczając pozostawione we własnych zaporach minowych przejścia (wskazać). Ich wyjście zabezpiecza artyleria brygady, wykonując ogień zaporowy na odcinkach (wskazać).

Zasadnicze siły 411 bcz we współdziałaniu z 412 bcz i z lewym sąsiadem ogniem swoich środków niszczą podchodzącego przeciwnika od rubieży (wskazać), dążąc do załamania jego natarcia przed przednim skrajem.

Artyleria brygady wykonuje ogień do kolumn (wskazać) na sygnał: "ZORZA- 1", "ZORZA-2", "ZORZA-3", a następnie ogień zaporowy (wskazać) na sygnał: "KLON", "BRZOZA", "LIPA", "DĄB" podczas przechodzenia przeciwnika do ataku.

OPpanc jest w gotowości do wyjścia na rubież ogniową (wskazać) na sygnał "KARPATY-2".

OZap jest w gotowości do minowania na rubieży (wskazać) na sygnał "KARPATY-2".

II. Organizuję współdziałanie na realizację zadania: zwalczanie przeciwnika, który włamał się w głąb pierwszej pozycji.

Celem działania jest zatrzymanie jego natarcia oraz odtworzenie przedniego skraju obrony.

Powyższe zadanie zamierzam realizować następująco: ogniem artylerii opóźnić podejście odwodów batalionowych w rejon włamania, obroną na rubieży (wskazać) i odwodami specjalnymi ostatecznie zatrzymać natarcie przeciwnika, następnie kontratakami drugiego rzutu rozbić jego siły i odtworzyć przedni skraj.

Przewidywane działanie przeciwnika: uderzeniami lotnictwa i artylerią może zadać straty 411 bcz, jego pierwszorzutowe pododdziały w wyniku uzyskania przewagi mogą opanować kompanijne punkty oporu znajdujące się w pierwszym rzucie obrony 411 bcz. Przeciwnik prawdopodobnie wprowadzi kolejne siły aby przerwać obronę batalionu i kontynuować natarcie na drugą pozycję.

Działanie przełożonego: artyleria wsparcia ogólnego obezwładnia baterie artylerii oraz opóźnia podejście drugorzutowych batalionów przeciwnika (mapa).

Działanie sił i środków brygady: artyleria wsparcia bezpośredniego obezwładnia baterie moździerzy, SDO, opóźnia podejście odwodów batalionowych, wykonując ogień do kolumn na sygnał: "ZORZA-4", "ZORZA-5", "ZORZA-6" i wykonuje ogień na żądanie dowódcy 411 bcz.

Na sygnał "KARPATY-3" OPpanc wychodzi na rubież ogniową (wskazać), skąd zwalczą czołgi i BWP przeciwnika. 411 bz częścią sił zajmuje pozycje ryglowe (wskazać) i ostatecznie zatrzymuje natarcie przeciwnika przed frontem obrony drugorzutowej kz. Drugi rzut brygady - 410 bcz na sygnał "ŚNIEŻNIK-2" rozpoczyna marsz na rubież (wskazać), z chwilą rozwinięcia się jego sił w linię kolumn plutonów artyleria wsparcia bezpośredniego wykonuje na sygnał "HURAGAN" nawalę ogniową na kierunku wejścia batalionu do walki (wskazać). 410 bcz wspólnie z częścią sił 411 batalionu rozbija przeciwnika w rejonie włamania i odtwarza przedni skraj obrony. Na sygnał "RAMPA", 411 bz wychodzi z dotychczas zajmowanego rejonu obrony, zajmuje rejon utrzymywany dotychczas przez 410 bcz.

Pozostałe siły i środki brygady realizują wcześniej postawione zadania.

Istotne znaczenie ma sprawdzenie przez dowódcę, metodą pytań, zrozumienia podanych uzgodnień, znajomość sygnałów i ich znaczenia.

Ostatnim etapem pracy dowódcy w terenie jest sprecyzowanie wytycznych z zakresu zabezpieczenia bojowego. Musi on przedstawić sposób rozwiązania problemów dotyczących: ubezpieczenia (organizacja ubezpieczenia bojowego i bezpośredniego), maskowania (zarówno wojsk jak przekazywanych informacji oraz wykorzystanie podręcznych i etatowych środków do maskowania w toku przygotowania jak podczas prowadzenia walki), powszechnej obrony przeciwlotniczej (przedsięwzięcia podejmowane w celu zmniejszenia strat od uderzeń, zasady zwalczania celów powietrznych przez pododdziały piechoty i czołgów, sygnały powiadamiania i ostrzegania), zabezpieczenia inżynieryjnego (zakres rozbudowy fortyfikacyjnej terenu oraz zapór inżynieryjnych, wytyczenie i przygotowanie dróg manewru, udział pododdziałów piechoty i czołgów w realizacji powyższych przedsięwzięć), obrony przeciwchemicznej (przewidzieć sposób prowadzenia rozpoznania i przeciwdziałanie skutkom uderzeń bronią masowego rażenia, skażeń przemysłowych).

Zadania do wykonania przed wyjazdem w teren:

1. Przygotować się w roli dowódcy 41 BZ do przeprowadzenia (metodą dyrektywną) rekonesansu, postawienia zadań, zorganizowania współdziałania oraz wydania wytycznych z zakresu zabezpieczenia bojowego. W roli dowódcy 411 batalionu przygotować meldunek.
2. Wykonać w zeszytach plan rekonesansu, plan współdziałania oraz propozycję wytycznych z zakresu zabezpieczenia bojowego.
3. Przygotować mapy do pracy w terenie.

OPRACOWAŁ

mjr dr Andrzej BUJAK

B. PROWADZENIE OPERACJI (WALKI).

ZAJĘCIE nr 262 (ćw.111/25)

Temat: ROLA ODDZIAŁU W WALCE O UTRZYMANIE PIERWSZEJ POZYCJI.

Wprowadzenie

W czasie prowadzenia działań bojowych głównym celem organów dowodzenia będzie zapewnienie wykonania podjętej przez dowódcę decyzji. W tym okresie dowódca dysponował będzie bardzo krótkim czasem na dokonywanie korekt w podjętej decyzji lub wypracowania nowej. Dlatego dowodzenie w czasie walki różnić się będzie od dowodzenia w czasie jej przygotowania.

Z chwilą rozpoczęcia walki i w toku jej prowadzenia szczególnego znaczenia nabiera terminowe zbieranie i analizowanie napływających informacji o sytuacji na polu walki. Informacje te, po ich przeanalizowaniu i ocenie stanowią podstawę do sformułowania propozycji do decyzji (korekty wcześniej podjętej) przez oficerów sztabu i szefów rodzajów wojsk.

Z praktyki wynika konieczność zbierania informacji na szczeblu oddziału 2-3 razy w ciągu godziny. Istnieje więc potrzeba określenia: kto, od kogo kiedy, jakie informacje zbiera, opracowuje i w postaci wniosków melduje dowódcy oddziału. Krótki okres czasu na skorygowanie decyzji (podjęcie nowej) zmusza dowódcę do łączenia oceny sytuacji z jednoczesnym określaniem zadań bojowych i przekazywaniem ich wykonawcom. W ten sposób czas na podjęcie decyzji i przekazanie wynikających z niej zadań będzie maksymalnie skrócony. W takich warunkach nie przesyła się zarządzeń bojowych czy też rozkazów bojowych, a stawia się krótkie zadania zainteresowanym (przez techniczne środki łączności, lub w ramach bezpośredniego kontaktu - ustnie), bądź przekazuje sygnały (ustalone podczas organizacji współdziałania).

W razie potrzeby dowódca może dokonywać korekty dotyczącej zgrania działania wojsk, jeśli np. zmieniona została rubież rozwinięcia drugiego rzutu do kontrataku. Przedsięwzięcie to realizuje bezpośrednio po przekazaniu zadań.

Podczas walki, w sytuacjach decydujących o wyniku starcia (a taką niewątpliwie będzie powstała o 10.00 6.01 - kiedy trzeba się zdecydować na sposób pobicia przeciwnika w rejonie włamania), dowódca powinien znaleźć się bliżej walczących wojsk. W takich przypadkach opuszcza stanowisko dowodzenia wraz z grupą operacyjną. Tak też postąpił dowódca 41 BZ, ponieważ zarysowała się (na podstawie zbieranych informacji) koncepcja użycia drugiego rzutu

brygady- o 10.00 6.01 wraz z grupą operacyjną przybył na punkt dowódczo-obszernacyjny, wybrany w rejonie obrony 411 bz. Tu osobiście zorientuje się w sytuacji w celu sprecyzowania zamiaru do dalszych działań. Zna sytuację w pozostałych pododdziałach brygady, a po przybyciu do dowódcy 411 bz (zastanówcie się panowie dlaczego akurat do tego), wysłucha jego meldunku, oceni sytuację, sprecyzuje i zamelduje zamiar do dalszych działań przełożonemu, po jego zaakceptowaniu sprecyzuje w terenie zadania i udokładnia współdziałanie.

1. Ocena sytuacji.

Meldunek dowódcy 411 bz.

Panie kapitanie, melduję, że batalion realizując postawione zadanie w wyniku poniesionych od ognia artylerii strat i uderzenia przeważających sił przeciwnika częściowo utracił rejon obrony na głębokość około 1 km.

Pododdziały batalionu znajdują się w następującym położeniu: 5 kz na swoim prawym skrzydle załamała natarcie kz przeciwnika lecz pod naporem uderzenia kz i kz z kierunku (wskazać), wycofuje się wzdłuż drogi (wskazać), 6 kz z zajmowanego punktu oporu nawiązała kontakt ogniowy z siłami dwóch kompanii zmechanizowanych, 4 kz częścią sił przeszła do obrony (wskazać) i zatrzymała natarcie kz, pozostałymi siłami, pod naporem dwóch kz, wycofuje się w kierunku (wskazać).

Straty batalionu: 14 zabitych, 4 rannych, zniszczone 4 BWP, uszkodzone - 2.

Zamierzam: 5 i 4 kz przejść na pozycje ryglowe (wskazać), skąd całością sił batalionu załamać natarcie przeciwnika. Proszę o obezwładnienie przeciwnika na kierunku: KAMIONKA, WIŚNIEW stałym ogniem zaporowym na rubieży: pkt.187,3 (9449), pld. KAMIONKA; na kierunku: TADEUSZÓW, GRABNIAK stałym ogniem zaporowym na rubieży: zagajnik (9745), 500 m. wsch. kol. GRABNIAK (9844).

Ocena sytuacji - opis metody postępowania.

Dowódca oddziału w toku działań bojowych może znajdować się na swoim SD lub stanowiskach dowodzenia podwładnych, bądź zorganizowanym siłami oddziału punkcie dowódczo-obszernacyjnym. W sytuacji o 10.00 znalazł się u dowódcy 411 bz. Sposób działania przeciwnika nie był zaskoczeniem dla dowódcy brygady. Już w trakcie planowania walki przewidywał on, że przeciwnik może włamać się w głąb ugrupowania brygady - na kierunku gdzie został skupiony główny wysiłek, tam skąd zaplanował wykonanie kontrataku. Aby jednak zrealizować wcześniej podjętą decyzję, dowódca musi na bieżąco znać sytuację, także w czasie pobytu w terenie.

Oficerowie poszczególnych komórek po zebraniu danych od walczących wojsk przekazali je dowódcy (ich treść macie panowie w Założeniu taktycznym oraz na mapie z położeniem wojsk o 10.00 6.01).

Praca dowódcy podczas oceny sytuacji powinna trwać krótko (przeciwnik nie będzie "czekał", z każdą upływającą minutą sytuacja może stawać się mniej korzystna dla brygady). Elementy oceny sytuacji są zawarte w meldunku złożonym przez dowódcę 411 bz (poznali panowie położenie i charakter działań przeciwnika znajdującego się w bezpośredniej styczności, znacie aktualny potencjał bojowy 411 bz i zamiar walki jego dowódcy). Więcej uaktualnionych danych o odwodach przeciwnika i możliwościach ich wykorzystania, o wojskach własnych oraz sąsiadach dowódca zdobędzie drogą pytań zadawanych oficerom grupy operacyjnej. Uzyskane odpowiedzi pozwolą mu podtrzymać podjętą decyzję, dokonać jej korekty, czy wreszcie podjąć inną. Część oceny dowódca może prowadzić sam (w myśli), np.: ocenę przeciwnika, bo już ma o nim wszystkie dane i określił przypuszczalny charakter jego dalszych działań.

Dowódca po zadaniu pytania danemu oficerowi, powinien wydzielić mu pewien czas, niezbędny na przygotowanie rzeczowej odpowiedzi (wtedy uzyskane dane poparte będą bardziej precyzyjnymi kalkulacjami, tak przecież ważnymi dla dowódcy).

Ocena sytuacji - proponowane rozwiązanie.

a) Ocena przeciwnika.

Po rozbiciu pozycji ubezpieczeń bojowych na brygadę uderzył z marszu przeciwnik ze składu (mapa) oraz część sił (mapa) ze styczności, łącznie dwoma bcz i dwoma bz. Na kierunku głównego uderzenia przeciwnik wprowadził do dwóch bz i około bcz, uzyskując tam największe powodzenie, wypierając 411 bz na jego pozycje ryglowe. Na kierunku obrony 412 batalionu przeciwnik nie uzyskał powodzenia. Za 20 - 25 minut przeciwnik może wprowadzić drugie rzuty batalionów na kierunku największego powodzenia. Oceniam, że po opanowaniu pierwszej pozycji przeciwnik za około dwie godziny będzie w stanie wprowadzić drugie rzuty nacierających oddziałów.

b) Ocena wojsk własnych i sąsiadów.

Brygada głównymi siłami utrzymuje wyznaczony do obrony rejon. Najtrudniejsza sytuacja wytworzyła się w rejonie 411 bz, należy zatwierdzić zamiar dowódcy 411 bz. Aby nie dopuścić do utraty pierwszej pozycji na kierunku obrony tego batalionu, trzeba bezwzględnie zatrzymać natarcie przeciwnika jeszcze w jego rejonie obrony. W tym celu na kierunku 5 kz rozwinąć OPpanc, a przed 4 kz wykonać SOZ, o który prosił dowódca batalionu. Wtedy batalion będzie w stanie zająć pozycje ryglowe. Dowódca dywizji opóźniając podejście odwodów

brygadowych zapewni mi czas na pobicie przeciwnika w rejonie włamania i odtworzenie systemu ognia, zanim te odwody będą w stanie podejść do przedniego skraju.

Jednak nie dysponuję odpowiednią ilością artylerii do jednoczesnego obezwładnienia wszystkich podchodzących odwodów batalionowych i wspierania walki pierwszorzutowych batalionów (przede wszystkim 411 bz), muszę prosić dowódcę dywizji o obezwładnienie kolumny maszerującej z RĄBIEŻA do KAMIONKI.

W toku prowadzonej oceny sytuacji dowódca brygady stawia zadania podwładnym (kieruje walką brygady) oraz zadaje pytania.

Przykładowe rozwiązania:

Decyzja: Dowódca 411 bz zamiar zatwierdzam.

Zadanie: Szef artylerii na sygnał dowódcy 411 bz - obezwładnić przeciwnika przed frontem 411 bz (dca bz - wskazać!) oraz kolumnę przeciwnika (mapa), czas otwarcia ognia za 4 minuty, następnie być w gotowości do wsparcia kontrataku drugiego rzutu brygady, zadania sprecyzuję za 5 minut.

Pytanie: Szef sekcji operacyjnej - określić czas podejścia 410 bcz na rubież (mapa), przewidywany stosunek sił na całą głębokość zadania tego batalionu oraz sposób wzmocnienia potencjału uderzeniowego.

Odpowiedzi: 410 bcz wyjdzie na wskazaną rubież w ciągu 20 minut od podania sygnału (odległość 5 km., średnie tempo marszu w toku podejścia i rozwijania się do ataku - 15 km/h). W rejonie włamania znajdzie się do 15 czołgów i 24 BWP, siły 410 bcz nie są wystarczające do skutecznego prowadzenia natarcia, proponuję wzmocnić kontratak dodatkowym uderzeniem części sił 412 bz oraz jedną kompanią z 411 bz, wtedy uzyskamy przewagę 1,5:1, co przy wsparciu artylerii odwodów specjalnych daje szansę pobicia przeciwnika w rejonie włamania.

Zadanie: Dowódca 411 bz być w gotowości do zabezpieczenia wejścia do walki drugiego rzutu brygady, w tym celu bezwzględnie utrzymać rubież (wskazać), ponadto z chwilą wyjścia 410 bcz na rubież ataku uderzyć siłami ekwiwalentnej kompanii w kierunku (wskazać), z rubieży (wskazać).

Decyzja: Szef sekcji operacyjnej propozycje dotyczące użycia sił 412 bz zatwierdzam, wskazuję kierunek uderzenia i rubież wejścia do walki oraz precyzuję zadanie (mapa), przekazać zadania dowódcy tego batalionu, skalkulować czas podania sygnału.

Zadanie: Szef artylerii wykonać "KARPATY-1".

2. Określenie zamiaru działania.

Zamiar dowódcy 41 BZ - meldowany dowódcy 4 DZ 9 (przykładowe rozwiązanie).

Zamierzam: artylerią opóźnić podejście odwodów batalionowych przeciwnika, obroną 411 bz na pozycjach ryglowych i odwodami specjalnymi zatrzymać ostatecznie natarcie przeciwnika na rubieży (mapa), a następnie kontratakami drugiego rzutu i siłami ze styczności rozbić siły przeciwnika w rejonie włamania i odtworzyć przedni skraj obrony. Proszę o obezwładnienie podchodzącej kolumny przeciwnika na drodze (wskazać).

3. Sprecyzowanie i przekazanie zadań oraz uzgodnienie działania wojsk.

O kolejności przekazywania zadań decyduje przyjęty układ zwalczania przeciwnika (w sytuacji z 10.00 w pierwszej kolejności trzeba wesprzeć artylerią działania 411 bz) oraz czas (najpierw trzeba przekazać zadania tym elementom, które mają do pokonania największą odległość do miejsca, gdzie mają zostać użyte). W przypadku, jeśli rubież wejścia do walki drugiego rzutu nie uległa zmianie, a planowane wcześniej ognie artylerii nie uległy korekcie, to postawienie zadań będzie polegało na przekazaniu sygnałów, ustalonych w czasie organizacji współdziałania (podczas planowania obrony). Należy również pamiętać, że dowódca powinien wykorzystywać posiadanych w grupie operacyjnej oficerów do przekazywania zadań (dysponują oni swoimi środkami łączności).

Postawienie zadań i udokładnienie współdziałania - proponowane rozwiązanie.

Dowódca 410 bcz wykonać sygnał "ŚNIEŻNIK-2" (wyjście batalionu z rejonu obrony na nakazaną rubież wejścia do walki).

Szef artylerii za 3 minuty wykonać sygnał "ZORZA-4", "ZORZA-5" (ogień do kolumn).

Panowie oficerowie, udokładniam działanie wojsk na czas wykonania kontrataku:

OPpanc wspólnie z OZap rozwija się na rubieży (mapa) i otwiera ogień z chwilą wejścia czołgów i BWP przeciwnika w zasięg środków. Artyleria już rozpoczęła obezwładniać przeciwnika przed frontem 411 bz, następnie wykona ogień do podchodzących kolumn (mapa) na sygnał "ZORZA-4" i "ZORZA-5". W tym czasie 411 bz zajmuje pozycje ryglowe (mapa). Z chwilą wyjścia 410 bcz i części sił wydzielonych z 412 bz na rubież rozwinięcia w kolumny plutonów saperzy brygady wykonują przejścia w zaporach (wskazać) na sygnał "ZAPORA", artyleria na sygnał "HURAGAN" obezwładnia przeciwnika na kierunku wejścia drugiego rzutu brygady do walki (mapa). 411 bz z zajmowanych pozycji ryglowych otwiera ogień ze wszystkich środków z chwilą wyjścia drugiego rzutu na rubież ataku. Artyleria przechodzi do wsparcia atakujących wojsk, a siły drugiego rzutu, wspólnie z częścią 412 bz i 411 bz, przechodzą do

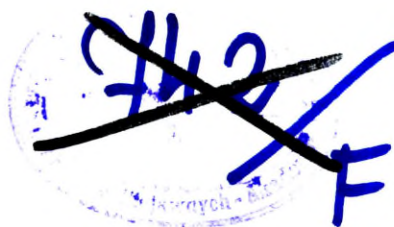
natarcia, wykonując główne uderzenie w kierunku (mapa). W zadaniu bliższym rozbija przeciwnika w rejonie (mapa), po czym przechodzi do obrony rejonu (mapa).

Zadania do wykonania przez studentów przed zajęciami:

1. Przystudiować literaturę teoretyczną, traktującą o problematyce zajęcia, Założenie nr 3 "Działania bojowe brygady", zapoznać się z mapą zawierającą Położenie wojsk o 10.00 6.01 oraz przeanalizować Zestawy materiałów dydaktycznych opracowane przez poszczególne katedry do tego zajęcia.
2. Przygotować 2÷3 rozwiązania sytuacji taktycznej wraz z uzasadnieniami;
3. Przygotować mapy do pracy, nanieść wnioski zasugerowane w materiałach dydaktycznych opracowanych przez Katedrę Taktyki Ogólnej.
4. W zeszytach ćwiczeń przygotować zadania dla pododdziałów.

OPRACOWAŁ

mjr dr Andrzej BUJAK

Wydrukowano w 20 egz.
Egz. nr 1-20 Bibl. Gł. DZN
Wyk. kpt. Strzoda
mjr Bujak
Druk AON nr 566/WW